

نامۀ اتاق بازرگان کرمانشاه

w w w . k r c c i m a . i r

نشریه اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمانشاه | سال شانزدهم | شماره ۶۱ | تابستان ۱۴۰۱

دهم تیر ماه روز ملی صنعت و معدن گرامی باد

آنچه فعالان اقتصادی از دولت سیزدهم می خواهند

گشایش، تسهیل، مانع زدایی

از ستاره های غربی تا غول های شرقی
کرمانشاه رتبه اول غرب کشور از نظر شرکت های دانش بنیان

روابط عمومی اتاق کرمانشاه می‌کوشد، با ارائه نشریه‌ای خواندنی و مفید اهداف زیر را به‌مورت جدی، دنبال کند:

- 1 بررسی موانع توسعه کسب‌وکار در کرمانشاه و ارائه پیشنهادهای اصلاحی
- 2 شناساندن ظرفیت‌ها و فضای سرمایه‌گذاری استان در سطح ملی
- 3 ایجاد بسترهای تبادل نظر مکتوب بین فعالان بخش خصوصی و مدیران اقتصادی استان با هدف هم‌افزایی فکری
- 4 جلب نظر دانشگاهیان و نخبگان فکری استانی و ملی برای ارائه راهکارهای شکوفایی اقتصادی استان؛ با تاکید بر پایدار و متوازن بودن توسعه
- 5 معرفی الگوهای موفق کسب‌وکار در سطوح محلی، ملی و جهانی به صاحبان کسب‌وکار استان

با اسکن بارکد بالا با ما در ارتباط باشید

از عموم علاقه‌مندان به مشارکت در مباحث نشریه به‌ویژه اعضای اتاق، مسئولان دستگاه‌های اجرایی، دانشگاهیان و پژوهشگران استان کرمانشاه دعوت می‌شود نشریه را متعلق به خودشان دانسته و ما را در جهت تولید نشریه‌ای بهتر و ارتقای نشاط اقتصادی استان کمک کنند.

۵۲	تولید دانش بنیان و اشتغال آفرین چگونه محقق می شود؟
۵۴	کرمانشاه و اکوسیستم دانش بنیان
۶۰	روی نوار صعود
۶۲	چالش ها و مصداق ها
۶۴	گذر ناگزیر
۷۰	از ستاره های غربی تا غول های شرقی
۷۵	اخبار بخش دانش بنیان
گرد و غبار	
۷۸	مهمان ناخوانده
۸۰	کانون بحران
۸۴	کرمانشاه در غبار
ساختمان	
۸۸	فرصتی برای طرح های تصادفی نیست
۹۰	چشم انداز ساخت و ساز در سال ۲۰۲۲
۹۲	اخبار بخش ساختمان
اخبار	
۹۴	اخبار مجامع
۹۵	اخبار عمومی
۹۷	اخبار کوتاه
۹۹	اخبار مسئولیت اجتماعی

سرمقاله	
۳	تصویر واقع بینانه
پرونده روز ملی صنعت	
۴	نه قدر دیدن و نه بر صدر نشستن
۶	توسعه پایدار صنعت در گروی نگاه صادراتی
۸	سنگینی بیمه و مالیات در نبود استراتژی
۱۲	پرواز با دو بال تجارت و فرآوری
۱۴	۶ مانع بلند
۱۶	نه اراده ای است نه انگیزه ای!
۲۰	همیشه یک جای کار می لنگد!
۲۴	دو سر بازنده
۲۶	این چهار طرح معروف
۲۸	درس های یک نمونه تکامل یافته
۳۲	حمایت قطره چکانی
۳۴	پیشران پرچالش
۳۸	سرمایه ترسو است
۴۲	اخبار بخش صنعت
دستاورد	
۴۵	در میانه جدول؛ روی نوار بهبودی
۴۷	اخبار بخش کسب و کار
دانش بنیان	
۵۰	نقشه راه

صاحب امتیاز:

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمانشاه

مدیر مسئول: کیوان کاشفی

سر دبیر: گلاویژ قهرمانی

ویراستار: واحد روابط عمومی

تلفکس روابط عمومی و پذیرش آگهی:

۰۸۳ ۳۸۲۵۴۵۴۶

گرافیک و صفحه آرایی: گلاویژ قهرمانی

نامه اتاق بازرگانی کرمانشاه

نشریه اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و

کشاورزی کرمانشاه

سال شانزدهم | شماره ۶۱ | تابستان ۱۴۰۱

سرمقاله

تصویر واقع بینانه

تصویرهای اقتصادی دو گونه‌اند: خوش بینانه، بدبینانه. البته نوع سوومی از تصویر هم وجود دارد که نه نیرنگ‌ها و عواقب منفی تصورات مبتنی بر خوش‌بینی محض و افراطی را در خود دارد و نه سیاه‌نمایی‌ها و ناامیدهای حاصل از بدبینی‌های مبتنی بر شک و تردید را. این نوع تصویر اقتصادی «تصویری واقع بینانه» است. هر چیز آن طور که هست، دیده شود و روند آینده تغییرات آن نیز بدون احساس ترس یا شادمانی برآورد شود.

تصویر کلی اقتصاد کشور را می‌توان از برآیند تصویرهای استانی آن به دست آورد. استان‌ها بسته به ظرفیت‌های طبیعی و اجتماعی خود و با توجه به استعدادهای ذاتی و البته میزانی از منابع ملی که دریافت می‌کنند، هر یک عملکردی قابل محاسبه در همه رشته‌های اقتصادی دارند. حاصل جمع هوشیارانه این تصویرها می‌تواند تصویر اقتصاد استانی و در نهایت اقتصاد ملی را بسازد. این تصویر زیربنایی استانی چگونه باید احصا و عرضه شود؟ اساساً آیا مدیران استانی باید ارائه آن را از جمله وظایف سهم خود بشمارند؟

پاسخ به این پرسش با تأکید بسیار، مثبت است. اطلاعات در مورد وضع حاضر، عنصر مهم و زیربنایی در تصمیم‌گیری برای آینده است و این وجه دوم اهمیت ارائه اطلاعات اقتصادی واقع بینانه از وضع استان‌ها است؛ مسلح کردن وزارتخانه و نهادهای ملی به اطلاعاتی برای ترسیم درست مسیر آینده.

نتیجه سوومی هم وجود دارد که از ارائه تصویرهای اقتصادی جامع واقع بینانه استانی حاصل می‌آید؛ خوش بینی اجتماعی. مردمان یک استان، دیدن تصویرهای واقع بینانه و جامع از اقتصاد محیط زندگی خود را به بنیانی برای فعالیت‌های خوش بینانه و مفید اقتصادی تبدیل می‌کنند. مسئولان اقتصادی استانها باید به قطار ارائه گزارش‌های جامع استانی بپیوندند.

۸

سنگینی بیمه و مالیات در نبود استراتژی

خیلی پیش‌تر از آنکه، توسعه صنعت با چالش‌های چون بیمه و مالیات و تامین سرمایه درگیر شود، با چالش بنیادی‌تری به نام فقدان استراتژی توسعه صنعتی درگیر است. گزارش حاضر که برگرفته و تلخیص شده گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس با عنوان «پشتیبانی از تولید در بخش صنعت» است، عمده‌ترین چالش‌های توسعه صنعتی در ایران را تشریح کرده است.

۷۸

مهمان ناخوانده

چند سالی می‌شود که گردوغبار به پدیده‌ای آشنا برای مردم کرمانشاه تبدیل شده؛ طوفانی از ریزگردها که آهسته آهسته راهش را از بیرون مرزها به داخل شهرمان باز کرد و امروز تقریباً تمام کشور را در بر گرفته است. رویدادهای گرد و غبار یکی از پدیده‌های رایج مناطق خشک و نیمه‌خشک است که بخش بزرگی از بین‌النهرین را در برمی‌گیرد.

۴

نه قدر دیدن و نه بر صدر نشستن

صنعتگران، عصاره تولید ملی هستند؛ همان‌ها که می‌توانند چرخ‌های اقتصاد کشور را به حرکت درآورده، شغل بیافرینند، ارزآوری کنند و بیشترین اقتصاد ملی لقب گیرند؛ لیک تحقق همه این دستاوردها نیازمند بستر و زمینی مساعد است که بذری که اهل صنعت می‌کارند، نمو کرده و بار بدهد.

۵۲

تولید دانش بنیان و اشتغال آفرین چگونه محقق می‌شود؟

حفظ و تقویت نیروی انسانی ارزشمند و فعال، تمرکز بر استارت‌آپ‌ها و جهانی شدن، سه راهبردی که است که می‌توان شعار سال را در استان کرمانشاه محقق کند. کیوان کاشفی، رئیس اتاق بزرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان کرمانشاه در این رابطه بیشتر توضیح می‌دهد.

نشانی: کرمانشاه، بلوار شهید بهشتی،

شماره ۵۳۵

کدپستی: ۶۷۱۵۶۴۵۵۱

تلفن: ۰۸۳ ۳۸۲۲۸۱۳۱-۴۱-۵۱

نمابر: ۳۸۲۲۸۱۶۱

پایگاه الکترونیکی: www.krccima.ir

پست الکترونیکی:

info@krccima.ir

krccima.ir@gmail.com

نه قدر دیدن ونه بر صدر نشستن

کیوان کاشفی

رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان کرمانشاه

صنعتگران، عصاره تولید ملی هستند؛ همان‌ها که می‌توانند چرخ‌های اقتصاد کشور را به حرکت در آورده، شغل بیافرینند، ارزآوری کنند و ویتترین اقتصاد ملی لقب گیرند؛ لیک تحقق همه این دستاوردها نیازمند بستر و زمینی مساعد است که بذری که اهل صنعت می‌کارند، نمو کرده و بار بدهد. حال و در آستانه روز ملی صنعت و معدن ضرورت دارد مروری کنیم بر آنچه بر اهل صنعت رفته و ببینیم آیا زمین اقتصاد، مساعد است برای رشد بذر صنعت؟

چهار چالش صنعت

کرمانشاه در رتبه‌بندی صنعتی از استان‌های متوسط و حتی رو به پایین کشور است که چهار عامل در این زمینه اثرگذار است:

۱. کرمانشاه در سبقه تاریخی خود استان صنعتی نبوده و بیشتر مردم استان در حوزه تجارت و بازار و کشاورزی فعالیت اقتصادی داشتند و از همین رو زمانی که استان‌های دیگر مانند تهران، اصفهان، آذربایجان شرقی و ... در حال صنعتی شدن بودند، فعالیت چندانی در این زمینه در کرمانشاه انجام نشده است.

۲. به دلیل وقوع جنگ تحمیلی و ناامنی حاصل از آن، کرمانشاه مقداری از سرمایه‌گذاری صنعتی عقب ماند و پس از آن نیز جو روانی حاصل از جنگ تا چند سال بر جذب سرمایه‌گذاران در این منطقه تاثیر مستقیم داشت.

۳. معضل دیگری که مانع صنعتی شدن کرمانشاه شده عدم تکمیل زنجیره‌های صنعتی در استان

است. وقتی یک صنعت مادر شکل می‌گیرد، بر اساس آن صنایع پایین دست متعددی ایجاد می‌شود. برای نمونه در حوزه فولاد در برخی استان‌ها از استخراج معدن تا تولید محصولات فولادی زنجیره شکل شده، اما این چرخه و برقراری ارتباط بین واحدهای صنعتی در کرمانشاه شکل نگرفته است.

۴. عامل دیگر اثرگذار کمبود نیروی کار ماهر، با وجود داشتن جمعیت قابل توجه فارغ‌التحصیلان دانشگاهی است و متأسفانه در این زمینه هنوز ارتباط خوبی بین مراکز دانشگاهی، مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای و واحدهای تولیدی و صنعتی شکل نگرفته که آموزش نیروی کار بر اساس نیاز واقعی واحدها باشد.

تامین انرژی، چالش نوظهور

علاوه بر چهار چالش ذاتی که بر توسعه صنعتی استان کرمانشاه سایه انداخته، صنایع استان با چالش نوظهوری به نام تامین

انرژی مواجه شده‌اند. چنانکه در دو سه سال اخیر، موضوع تامین انرژی، چالش اصلی صنایع بوده است؛ این چالش، صنایع بزرگ و پرمصرف که عمدتاً صنایع پتروشیمی محسوب می‌شوند را بیشتر تحت تأثیر قرار داده و عملاً تبعات این اتفاق، دامن‌گیر صنایع وابسته نیز شده است.

گاهی صنایع در اولویت اعمال محدودیت‌های مصرف انرژی هستند و مجموع این موارد هزینه تمام‌شده تولید را بسیار بیشتر کرده است. در برخی موارد وقتی که صنایع قصد دارند به سمت ایجاد نیروگاه تخصصی برق بروند یا مازوت کافی برای فصل سرما ذخیره کنند بازهم با چالش مواجه‌اند، برای مثال در زمینه سوخت مازوت گاهی صنایع مجبورند مازوت مصرفی خود را با هزینه چند برابری از سایر استان‌ها تامین کنند. تمام صنایع کرمانشاه

۵. راهکار تقویت صنایع

۱. بهبود فضای کسب و کار

اولین و مهمترین راهکار، بهبود فضای کسب و کار و تسهیل روند سرمایه‌گذاری و صدور مجوزها در کرمانشاه است، به گونه‌ای که همه بخش‌های دولتی، قضایی، نمایندگان مجلس و حتی خود بخش خصوصی به اهمیت بهبود فضای کسب و کار باور پیدا کنند.

۲. پویایی سیستم بانکی

دومین راهکار برای توسعه صنعت استان کرمانشاه پویایی سیستم بانکی در پرداخت تسهیلات و در نظر گرفتن کمک‌های فنی و اعتباری برای حمایت از فعالان اقتصادی است.

۳. تربیت نیروی ماهر

عامل دیگری که می‌تواند برای رونق صنعت استان موثر باشد آموزش نیروی جوان فارغ‌التحصیل متناسب با نیازهای بازار است.

۴. تمرکز بر دانش بنیان‌ها

راهکار دیگر توسعه صنعتی استان توجه به شرکت‌های دانش بنیان و استفاده از ظرفیت آنها است که امروز صنایع دنیا نیز در حال حرکت به سمت رشته‌های دانش بنیان هستند.

۵. صادرات

و در نهایت دیگر راهکار توسعه و تقویت صنایع، صادراتی کردن صنایعی است که پتانسیل دارند.

استان داریم که از ظرفیت آنها بی‌اطلاعیم

• در حوزه بهره‌برداری چالش جدی ما نداشتن تکنولوژی مدرن و به روز است که هم هزینه‌ها را بالا برده و هم باطله‌های معدنی را افزایش می‌دهد

• معضل دیگر معادن در کرمانشاه خام فروشی است و اینکه هیچ کار جدی در زمینه فراوری انجام نمی‌دهیم.

روز ملی صنعت و معدن فرصتی است برای قدر دیدن و بر صدر نشستن اهالی این حوزه. اما چالش‌هایی که ذکر آن رفت، مانع می‌شود و این مناسبت تنها بهانه‌ای می‌شود برای بیان چالش‌ها و دغدغه‌ها. باشد روزی برسد که چنین مناسبت مبارکی نه در اندازه یک نام که به واقع به کام صنعتگران و معدن کاران باشد.

به‌اندازه یک واحد صنعتی برخی استان‌های توسعه‌یافته مصرف انرژی ندارند و از همین رو نباید نسخه واحدی برای همه صنایع در همه استان‌ها پیچیده شود.

معدن در سایه صنعت

در شرایطی که معادن یکی از پتانسیل‌های اصلی کشور است، اما گاه این ظرفیت بزرگ در سایه صنعت قرار می‌گیرد و کرمانشاه هم از این قاعده مستثنی نیست. کرمانشاه در حوزه قیرطبیعی، سنگ تزئینی و کانی‌های فلزی پتانسیل‌های خوبی دارد، اما استفاده بهینه از ظرفیت معادن استان با چند مشکل جدی مواجه است.

• هنوز در زمینه وضعیت دقیق میزان ذخایر و اکتشافات کارهای جدی صورت نگرفته است

• هنوز معادن ناشناخته زیادی در

با هیات رئیسه به بهانه دهم تیر روز ملی صنعت و معدن

توسعه پایدار صنعت در گروی نگاه صادراتی

تا زمانی که تولیدات صنعتی راه به بازارهای جهانی پیدا نکنند، توسعه پایدار صنعت محقق نخواهد شد. این گزاره کوتاه چکیده آراء و نظرات اهالی اقتصاد است. به بهانه دهم تیر ماه روز ملی صنعت و معدن، با گزاره‌هایی کوتاه از هیات رئیسه اتاق کرمانشاه، برخی دغدغه‌ها را بازتاب می‌دهیم.

ضرورت حذف ممنوعیت‌های صادراتی

ناصر مرادی، نایب رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان کرمانشاه

در صورتی که بخواهیم وضعیت صنایع بهبود پیدا کند و مقرون به صرفه باشد، با توجه به تورمی که در داخل کشور داریم و با وجود افزایش قیمت دلار در صورتی که نیم‌نگاهی به صادرات داشته باشیم و ممنوعیت‌های صادراتی حذف شود، به‌طور حتم در این بخش رشد قابل قبولی خواهیم داشت. علاوه بر این صنایع غذایی نیازمند حمایت بیشتر هستند؛ چراکه برخلاف سایر صنایع که منابع مورد نیاز آنها در دسترس است، تامین مواد اولیه این بخش به‌صورت سالانه انجام می‌شود و هر تغییری در کشت و برداشت می‌تواند تولید این بخش را تحت تأثیر قرار دهد. به همین دلیل باید تامین مالی این بخش به‌صورت جدی مورد توجه قرار گیرد تا شرایط برای ذخیره مواد اولیه در کارخانه‌ها فراهم شود.

دست و پای تولیدکننده و صادرکننده بسته است

ابراهیم خمیسی، عضو هیات رئیسه اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمانشاه

مسئولان دولتی و دستگاه‌های اجرایی می‌توانند با مرتفع کردن موانع داخلی اعم از مقررات غیرکارشناسی و برداشت‌های سلیقه‌ای که پیش پای تولیدکننده و صادرکننده ایرانی قرار دارد، راه را برای برنامه‌ریزی درازمدت، توسعه سهم در بازار و همچنین تلاش برای متنوع‌سازی محصولات صادراتی هموار کنند.

بخش نامه های خلق الساعه به صنعت آسیب می زند

**حیدر کدیور، نایب رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن
و کشاورزی استان کرمانشاه**

صدور بخشنامه های خلق الساعه و کارشناسی نشده حوزه صادرات موجب بلامتکلیفی بزرگ فعالان تجاری شده است. این موضوع موجب می شود که صادرکننده عملاً نتواند برای آینده فعالیت خود برنامه ریزی داشته باشد و این عدم برنامه ریزی، صنایع را با مشکل جدی تقاضا و بازار مواجه می کند. بلامتکلیفی چالشی است که صادرکننده در میان مدت و بلند مدت از نزدیک لمس کرده و گرفتار آن بوده است. بلامتکلیفی موجب ضربه اساسی به تجارت کشور و ایجاد وضعیت کنونی در این عرصه شده است. لیک به منظور بهبود وضع موجود، ضرورت دارد دولت و بانک مرکزی در راستای ترسیم افق های روشن در صنعت کشور، همچنین تامین معیشت مردم با صادرکنندگان نخبه و فعال که نسبت به تمام زوایای آشکار و پنهان صادرات آشنایی دارند تعامل کرده و از تجربیات آن ها استفاده کند.

تولید و توزیع در کنار هم رشد می کنند

**رضا سلیم ساسانی، عضو هیات رئیسه اتاق بازرگانی،
صنایع، معادن و کشاورزی کرمانشاه**

صنعت پخش نقطه ارتباط تولیدکننده و مصرف کننده است و به همین دلیل، می تواند منافع هر دو بخش را دنبال کند. اگر صنعت پخش مطابق مقررات قانونی رشد کند، هم برای واحدهای تولیدی سود ایجاد می کند و هم بازار پخش رونق و سود مناسبی خواهد داشت. به طور متوسط ۱۰ درصد درآمد ناخالص ملی هر کشور را صنعت پخش تشکیل می دهد و به همین دلیل، رشد این صنعت می تواند تاثیر مهمی بر رفاه عمومی جامعه و رونق اقتصادی داشته باشد. صنعت پخش همچنین می تواند کمک کند تا جامعه مصرف کننده به کالای با کیفیت و قیمت مناسب و ترجیحا ایرانی دسترسی داشته باشد.

عمده‌ترین چالش‌های تولید صنعتی در ایران چیست؟

سنگینی بیمه و مالیات در نبود استراتژی

خیلی پیش‌تر از آنکه، توسعه صنعت با چالش‌های چون بیمه و مالیات و تامین سرمایه درگیر شود، با چالش بنیادی‌تری به نام فقدان استراتژی توسعه صنعتی درگیر است. گزارش حاضر که برگرفته و تلخیص شده گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس با عنوان «پشتیبانی از تولید در بخش صنعت» است، عمده‌ترین چالش‌های توسعه صنعتی در ایران را تشریح کرده است.

• چالش: فقدان استراتژی

یکی از مهمترین مفاهیمی که با توسعه پیوندی ناگسستنی دارد، مفهوم توان تولیدی اقتصاد ملی است. ارتقای توان یا بنیه تولیدی یک کشور اگر کلید توسعه آن جامعه نباشد، بی شک بخشی ضروری از هر فرایند توسعه است و از همین رو این مسئله مورد توجه نظریه پردازان و برنامه ریزان کشورهای مختلف قرار گرفته است. در این میان برای تحقق توسعه صنعتی، مسئولیت مهمی برعهده حاکمیت و دولتهاست، به گونه ای که موفقیت یا عدم موفقیت توسعه صنعتی با عملکرد دولتها گره خورده است. تعریف اهداف ملی، اولویتها، چگونگی و مسیر دستیابی به اهداف ازجمله مسائلی است که توسط دولتهای توسعه گرا صورت می گیرد.

یکی از مشکلات اساسی بخش صنعت و معدن کشور، فقدان نقشه راه و استراتژی توسعه صنعتی و معدنی برای حرکت هماهنگ این بخشها در چارچوب مشخص برای دستیابی به اهداف موردنظر است. عدم هدایت هدفمند منابع کشور به دلیل مشخص نبودن بخشهای اولویت داری که باید در آنها خلق مزیت شود؛ از آثار نبود یک سیاست صنعتی هدفمند، جامع و مورد وفاق سایر دستگاههای مرتبط در کل زنجیره تولید در کشور است.

استراتژی توسعه صنعتی

• راهکار پیشنهادی

تدوین استراتژی توسعه صنعتی و معدنی کشور با محوریت وزارت صنعت، معدن و تجارت و همکاری سازمان برنامه و بودجه و سایر دستگاههای مرتبط با رعایت مواد ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مبنی بر مشارکت تشکلهای اقتصادی بخش خصوصی و تصویب آن در مجلس شورای اسلامی در دستور کار قرار گیرد. به طوری که تبدیل به یک سند الزام آور برای توسعه صنعتی و معدنی کشور شده و همه دستگاهها ملزم به حرکت در مسیر تعیین شده در این سند شوند. در این حالت حمایتهای دولت از بخش صنعت و معدن کشور هدفمند خواهد بود و از اتلاف منابع و توسعه نامتوازن صنعتی و معدنی جلوگیری می شود.

چالش: تامین مالی از بازار سرمایه

روش جایگزین دیگری که فعالان اقتصادی می توانند در تأمین مالی بنگاه خود به کار گیرند سازوکار تأمین مالی از بازار سرمایه است. اما به منظور جذب منابع مالی از بازار سرمایه چالشهایی پیش روی بنگاههاست که مهمترین آنها به شرح زیر است:

۱. نرخ گذاری دستوری اوراق بهادار مالی اسلامی (صکوک) توسط بانک مرکزی و سازمان بورس و اوراق بهادار که به افزایش هزینه انتشار اوراق بهادار مالی و توزیع غیرشفاف منافع حاصل از انتشار اوراق مالی می انجامد.
۲. عدم الزام به ارائه رتبه اعتباری بنگاه و صکوک در بازار سرمایه که به افزایش هزینه انتشار اوراق بهادار مالی می انجامد.
۳. پیچیدگی ماهیت صکوک و تعداد زیاد ارکان که به زمانبر بودن فرایند انتشار اوراق می انجامد.
۴. زمانبر بودن انتشار صکوک و عرضه عمومی اولیه

بازار سرمایه

• راهکار پیشنهادی

به منظور رفع یا کاهش آثار چالشهای مزبور راهکارهای زیر را می توان به کار گرفت:

۱. عدم مداخله بانک مرکزی در نرخ گذاری صکوک (اجتناب از نرخ گذاری دستوری)
۲. تسریع در فرایند انتشار صکوک و اخذ تأییدیه از بانک مرکزی
۳. انتشار صکوک با رتبه بندی و حذف تدریجی رکن ضامن
۴. انتشار صکوک بدون کوپن.

• چالش: تأمین مالی توسط بانکها

شرایط تورمی موجود و ضرورت خریدهای نقدی، مشکل کمبود نقدینگی و سرمایه در گردش واحدهای تولیدی را تشدید کرده است. محدود بودن تسهیلات اعطایی بانکها به بخش تولید و سوءمدیریت سبب شده که این شیوه تأمین مالی نتواند مشکل کمبود نقدینگی بخش تولید را رفع کند.

تأمین مالی واحدهای صنعتی

• راهکار پیشنهادی

استفاده از ظرفیت طرح گام به عنوان یکی از روشهای تأمین مالی که در آن بانک بدهیهای یک تولیدکننده را تضمین کرده و اوراق گواهی و تضمین این بدهی را با قابلیت واگذاری به زنجیره تأمین به بنگاه واگذار می کند.

• چالش: نبود وحدت رویه در بیمه تأمین اجتماعی

به طور کلی نبود وحدت رویه در شعب سازمان تأمین اجتماعی درخصوص اجرای دستورالعملها و بخشنامههای صادره را می توان یکی از چالشهای اساسی در این بخش دانست. برخی از مشکلات تولیدکنندگان در این بخش شامل موارد زیر است:

۱. وجود مقررات و تفسیرهای متعدد بیمه ای: نقطه مشترک بسیاری از تولیدکنندگان در ارتباط با مشکلات ناشی از بیمه تأمین اجتماعی این است که وضع قوانین جدید غیر ضروری است. بنا به نقطه نظرات کارشناسی، در صورت اجرای صحیح و دقیق قوانین فعلی و با پرهیز از تفسیر به رأی توسط سازمان تأمین اجتماعی بسیاری از مشکلات فعلی تولیدکنندگان در ارتباط با بیمه حل خواهد شد. در حال حاضر سازمان تأمین اجتماعی تعداد بسیار زیادی بخشنامه، دستورالعمل و آیین نامه دارد که نزدیک به ۲۰۰۰ عدد بوده و این تعداد سد عظیمی در برابر کسب و کارها مخصوصاً کسب و کارهای نوپایی است که باید با انبوهی از مقررات مختلف روبه رو شوند.

۲. شفاف نبودن فرایند رسیدگی به شکایات و عدم اجرای کامل مصوبات: شفاف نبودن فرایند رسیدگی به شکایات و نبود توجه کافی به لویایح دفاعیه و مدارک و مستندات تولیدکنندگان موجب نارضایتی و ایجاد مشکلات عدیده برای آنها شده است. می توان ریشه عدم شفافیت در این فرایند را در دو قسمت مورد بررسی قرار داد. ابتدا، گزارشهای بازرسی که توسط بازرسان سازمان تهیه می شود به دلیل هزینه بر نبودن تصمیمات برای بازرسان، اغلب منجر به تعیین و مطالبه ارقام غیرمنصفانه می شود که موجب مشکلات فراوان برای تولیدکنندگان شده است. دوم، می توان به فرایند رسیدگی به شکایات اشاره کرد. فرایند زمانبر رسیدگی به شکایات و ترکیب هیئت های مذکور به شکلی است که در مواردی تولیدکنندگان از پیگیری شکایات خود صرف نظر می کنند.

بیمه تأمین اجتماعی

• راهکار پیشنهادی

سازمان تأمین اجتماعی به همراه اتاقهای بازرگانی، اصناف و تعاون، اقدام به تشکیل کارگروهی با عنوان کارگروه بررسی موانع بیمه ای در رونق تولید نموده که جلسات آن به صورت مستمر در سازمان تأمین اجتماعی برگزار شود. در مواردی که کارفرمایان بخش خصوصی با رویه های خلاف قوانین و بخشنامه های تأمین اجتماعی مواجه بودند با اعلام این مسائل و مشکلات به اتاقها، موارد در جلسه بررسی و نسبت به رفع مشکلات اقدام لازم صورت گیرد.

حوزه تولید و مالیات

• چالش: تحمیل بار مالیات بر ارزش افزوده

مشکلات ناشی از اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده و گسترده نبودن پایه‌های مالیاتی در کشور و فشار بار مالیاتی بر تولیدکنندگان، کاهش سرمایه در گردش مؤدیان در اثر تسویه مالیات خرید و فروش‌های نسیه و غیرنقدی، عدم وجود وحدت رویه در کل کشور در خصوص بخشنامه‌های مالیاتی از جمله مشکلات مطرح شده توسط تولیدکنندگان است.

• راهکار پیشنهادی

نظارت بر اجرای کامل قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان مصوب سال ۱۳۹۸ توسط سازمان امور مالیاتی مبنی بر فراگیر شدن صندوق‌های مکانیزه فروش و تکمیل سامانه مؤدیان، پیشنهاد می‌شود.

محیط کسب و کار

• چالش: دشواری دریافت مجوز کسب و کار

عدم شفافیت و وجود رانته‌های غیر مولد از جمله مشکلات اصلی صدور مجوز کسب و کار است. این چالش‌ها سبب شده که فعالان اقتصادی با فرایند پیچیده و زمانبر صدور مجوزها (دریافت تأییدیه، گواهی، جواز، پاسخ به استعلام و مواردی از این قبیل) مواجه باشند.

• راهکار پیشنهادی

با توجه به کند بودن فرآیند صدور مجوزها و تکرر استعلامات، عدم هدایت سرمایه‌گذاران در خصوص فرصت‌های شغلی بهره‌ور و عدم اطلاع‌رسانی دقیق درخصوص ویژگی‌ها و امکانات فضای کسب و کار پیشنهاد می‌شود کلیه دستگاه‌های اجرایی کشور نسبت به شفاف‌سازی و بارگذاری اطلاعات مجوزهای کسب و کار در سامانه G4B الزام شوند و با هر گونه تخلف دستگاه‌ها مبنی بر مطالبه شرایط، مدارک و هزینه بیش از آنچه در سامانه G4B الزام شده، مطابق ماده ۷ قانون اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی برخورد شود. به طور همزمان فرآیند الکترونیکی شدن صدور مجوزها و تسریع در صدور مجوزها نیز ذیل برنامه‌های دولت الکترونیک پیگیری شود.

بی‌ثباتی مقررات

• چالش: تغییر مکرر و خلق‌الساعه سیاست‌ها و مقررات

تغییر مکرر و خلق‌الساعه سیاست‌ها و مقررات موجب سلب قدرت برنامه‌ریزی از فعالان اقتصادی می‌شود و آسیب‌های جبران‌ناپذیری به آنها وارد می‌کند. نتایج بررسی‌ها نشان می‌دهد بی‌ثباتی سیاست‌ها، قوانین، مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر بر کسب و کار جزو چالش‌های اصلی حوزه تولید بوده است.

• راهکار پیشنهادی

با توجه به موارد مطروحه، لزوم نظارت بر اجرای ماده ۲۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار به منظور جلوگیری از تغییر مکرر و بی‌ثباتی سیاست‌ها و مقررات ضروری است. البته ذکر این نکته حائز اهمیت است که فقدان ضمانت اجرای متناسب، مانع اثرگذاری نظارت می‌شود.

مزیت‌های کرمانشاه در بخش صنعت و معدن

پرواز باد و بال تجارت و فرآوری

بیژن کلهرنیا

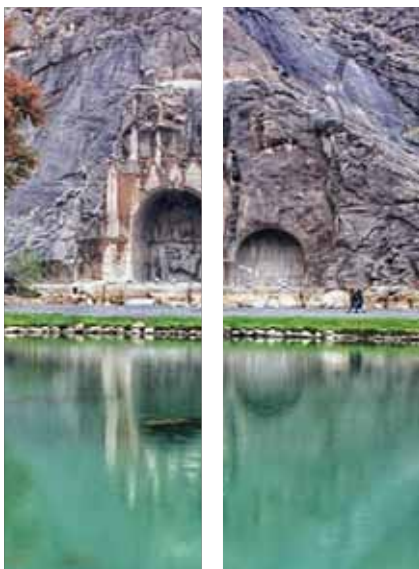
عضو هیات علمی و مدرس دانشگاه

مزیت اصلی اقتصادی کرمانشاه، بازرگانی است. کرمانشاه تا سقف ۱۰ میلیارد دلار گردش مالی سالانه، قابلیت بازرگانی مرزی دارد. اگر منطقه آزاد تجاری کرمانشاه زودتر راه‌اندازی می‌شد، می‌توانستیم خیلی از این مزیت بیشتر بهره‌برداری کنیم؛ برای این‌که رقم بسیار بالایی است.

یعنی بعد از مبادله با ترکیه، این مرز می‌تواند بیشترین مبادله را با کشورهای خاورمیانه داشته باشد. وقتی که می‌گوییم تجارت، طبیعتاً تمام صنایعی که در حوزه تجارت کار می‌کنند، می‌توانند در این حوزه فعالیت داشته باشند. صنایع وابسته به تجارت استان کرمانشاه هم چون صنایع فرآوری، بسته‌بندی و آماده‌سازی محصولات برای صادرات از جمله این مزیت‌ها هستند. ضمناً کرمانشاه می‌تواند هاب صادرات کشور باشد؛ یعنی غیر از این‌که خودش کالاهایی را فرآوری می‌کند، به صورت نیمه‌ساخت می‌آورد و می‌سازد، می‌تواند از تمام ایران کالای صنعتی ساخته شده بیاورد انبار کند، به صورت بندر خشک نگهداری کند و از این‌جا صادرات را انجام دهد.

توسعه صنعتی ایران شود. به شعاع ۲۰۰ کیلومتری آن، شهرهای همدان و سنندج و خرم‌آباد و ایلام قرار گرفته و در شعاع ۵۰۰ کیلومتری‌اش زنجان و اراک و تهران و اهواز و مراکز اصلی استان‌های غربی و تبریز و غیره هستند. بنابراین کرمانشاه مرکز چند دایره متحدالمرکز است که همگی مراکز صنعتی محسوب می‌شوند. بنابراین کرمانشاه هم می‌تواند یکی از قطب‌های اصلی توسعه صنعتی ملی باشد. این موضوع قبلاً هم در برنامه‌ریزی‌های کلان به تصویب رسیده، ولی بالقوه نشده است تا در همه ایران به‌عنوان یک قطب کارآمد در توسعه صنعتی، سازمان پیدا کند و به عنوان الگویی به خصوص در زمینه صنایع فرآوری که صنعتی صادرات‌محور است، معرفی شود. در این راستا می‌تواند چهار، پنج قطب صنعتی بزرگ در کرمانشاه، قصر شیرین، اورامانات و یک قطب اصلی در منطقه بیستون داشته باشد که همگی کرمانشاه را تبدیل به قطب بزرگ صنایع ملی با پایه صادرات کند.

هم می‌تواند سنگ بیاورد و فرآوری و صادر کند. کشورهای غربی اغلب بازار و خریداری عالی برای سنگ هستند اما علاوه بر آن، به کشورهای حاشیه خلیج فارس هم می‌توان این محصول را صادر کرد.

فرآوری محصولات کشاورزی و خشکبار و محصولات پتروشیمی با اینکه هم اکنون در استان کرمانشاه انجام می‌شود اما جای کار و ارتقای بیشتری دارد. الان چند پالایشگاه داریم که می‌شود آن‌ها را به تولید کننده محصولات فرآوری شده از نفت به خصوص شوینده‌ها تبدیل کرد که بازار جهانی خوبی به خصوص در میان کشورهای همسایه دارد.

صنایع سنگین، مزیت استان نیست

اما صنایع سنگین، حتی پتروشیمی جزو مزیت‌های اصلی استان کرمانشاه نیست؛ هرچند الان همه شهرها متقاضی راه‌اندازی کارخانجات پتروشیمی هستند، ولی پتروشیمی‌ها باید در نواحی پرآب مثل دریاها مستقر شوند تا از آب فراوان آن‌جا استفاده کنند. استان کرمانشاه دارای صنایع پتروشیمی شده، ولی مزیت‌های صنعتی‌اش واقعا وجود ندارد.

الگوهای توسعه

فضای توسعه ملی ایران به ۱۰ قطب برای توسعه صنعتی تقسیم شده که کرمانشاه یکی از آن‌هاست. برای اینکه استانی بتواند الگو قرار بگیرد، باید این قطب‌ها به درستی سازمان‌دهی شوند. کرمانشاه هم به‌طور بالقوه استعداد این را دارد که تبدیل به قطب

فرآوری و صنایع تبدیلی

بنابراین اگر تجارت و صنعت را بیامیزیم، بخش صنعتی کرمانشاه به درستی در این‌جا تعریف و از حالت تصادفی خارج می‌شود. صنایع فرآوری مانند فرآوری محصولات کشاورزی، فرآوری محصولات پتروشیمی و فرآوری محصولات الکتریکی مزیت‌هایی است که ما داریم. در کنارش فرآوری کانی‌ها را هم داریم؛ بازار سنگ در دنیا عظیم است. ما اگر بتوانیم سنگ‌ها را در استان کرمانشاه به طور مثال روکش کنیم، یعنی سنگ‌های مرغوب را به ضخامت سه، چهار میلی‌متر برش بزنیم و روی سنگ‌های نامرغوب روکش کنیم، کیفیت جدیدی ایجاد می‌کنیم که در بازارهای دنیا با قیمت بسیار بالایی به فروش می‌روند. اما متأسفانه صنایع سنگ در استان کرمانشاه کاملاً مورد غفلت قرار گرفته است. ضمن این‌که معادن استان کرمانشاه غنی است، از استان‌های همجوار مثل کردستان که معادن خوبی دارد و از شعاع ۵۰۰ کیلومتری محلات و نواحی مرکزی ایران

چرا توسعه صنعتی
در کرمانشاه اتفاق نیفتاد؟

۶ مانع بلند

کرمانشاه یکی از استان‌های پرقابلیت ایران است. به دلیل موقعیت ارتباطی خاصی که دارد، روی محور شرق به غرب آسیاست و روی محور شمال غرب به جنوب غرب ایران در یک تلاقی پراستعداد قرار گرفته که قاعدتا در آن‌جا خیلی اتفاقات باید بیفتد. به خصوص با وجود ارتباطات زیربنایی که اساس و توسعه صنعت هستند.

به دلیل همجواری با کشورهای غربی، خاورمیانه، مصر، اردن، سوریه، عراق، کردستان و حتی ترکیه و همین‌طور دسترسی به دریای مدیترانه از طریق سوریه می‌تواند خیلی توسعه داشته باشد. از گذشته هم بحث توسعه در کرمانشاه مطرح بوده است؛ در دوره قاجار، با پیش آمدن مساله امتیاز گمرکات بلژیکی‌ها، کرمانشاه اولین استانی بود که گمرکات در آن دایر شد. یعنی این‌جا، اولین محور گمرکی ایران است. این ویژگی‌ها نشان دهنده استعداد بالای استان است.

در کرمانشاه آب فراوان برای خطوط انرژی موجود است، زمین به اندازه کافی و فراوان و نیروی انسانی ارزان وجود دارد، ولی توسعه صنعتی به چند دلیل اتفاق نیفتاده است. عمده دلایل عدم توسعه صنعتی استان کرمانشاه در شش عنوان جای می‌گیرد.

جای خالی در برنامه‌های کلان و آمایشی

در برنامه‌ریزی‌های کلان و آمایشی، نقش عمده‌ای را برای استان کرمانشاه در زمینه توسعه صنعتی ندیده‌اند. برنامه آمایشی ایران به باور برخی کارشناسان یک برنامه یک‌سویه است و بیشتر توسعه صنعتی را به مناطق مرکزی ایران هدایت کرده؛ در حالی که در برنامه‌ریزی‌های آمایشی در دهه ۴۰ و ۵۰، استان کرمانشاه یکی از قطب‌های صنعتی ایران است، در دهه‌های بعد از انقلاب، بیشتر توسعه به سمت نواحی مرکزی ایران تغییر می‌کند، مثلاً استان اصفهان توسعه پیدا می‌کند و مناطق مرکزی و استان‌های حاشیه‌ای دیگر، به توسعه نمی‌رسند. بنابراین استان کرمانشاه از توسعه صنعتی در برنامه‌ریزی‌های کلان محروم می‌ماند. در برنامه‌ریزی‌ها از کرمانشاه در حد اسم یاد شده که این استان قابلیت دارد، ولی عملاً نقش و سهمی به کرمانشاه تخصیص داده نشده؛ به‌ویژه در برنامه‌ریزی‌های آمایشی و توسعه صنعتی.

دلیل
نخست

زیربناهای که بالفعل نشدند

زیربناهای لازم برای توسعه صنعتی بالفعل نشده‌اند. چنانکه طی دهه‌های گذشته شهرهای صنعتی یا پیشرفته، امکانات ارتباطی لازم، به‌خصوص منابع بانکی و... به سوی توسعه صنعتی هدایت نشده است.

دلیل
دوم

غفلت از مدیریت توسعه صنعتی

نکته سوم و مهم‌تر از همه، این است که مدیریت توسعه صنعتی در استان کرمانشاه یک مساله مورد غفلت بوده. توسعه صنعتی، گونه خاصی از مدیریت را می‌خواهد. همه کشورهایی که در دنیا توسعه پیدا کرده‌اند، در چارچوب و با بهره‌برداری از قابلیت‌های مدیریت توسعه صنعتی این توسعه را برنامه‌ریزی کرده‌اند. در ایران به‌طور کلی آموزش توسعه صنعتی خیلی ضعیف است. ما بیشتر دارای مدیریت عمومی هستیم ولی مدیریت توسعه صنعتی را نداریم؛ یکی، دو مرکز هستند که خیلی ضعیف این نوع توسعه را آموزش می‌دهند. اما باید در استان کرمانشاه به‌جای مرکز مدیریت عمومی، مرکز مدیریت توسعه صنعتی هم دایر می‌شد که نشد. در کرمانشاه به‌طور کلی مساله مدیریت توسعه صنعتی ما با مدیریت عمومی قاطی شده است. این باعث شده در کرمانشاه مدیریتی را که بتواند هدایت کند، دست صنعت‌گر را بگیرد و به درستی امور را سازمان دهد و پیگیری کند، نداشته باشیم.

دلیل
سوم

رویکرد سیاسی به جای رویکرد تخصصی

نکته چهارم این است که دولت و مدیریت دولتی همواره اختیار و هدایت توسعه صنعتی استان کرمانشاه را در دست داشته است. یکی از ضعف‌های بسیار بزرگ استان کرمانشاه در حوزه مدیریت دولتی است؛ مدیریت دولتی ما در زمینه توسعه به‌طور کلی بسیار عمومی بوده. یعنی بیشتر مدیریت سیاسی است. نه در توسعه کشاورزی، توسعه صنعتی، توسعه بازرگانی و... در هیچ از این موارد، مدیریت دولتی استان کرمانشاه کارآمد نیست و متخصصان لازم را ندارد و در این زمینه نتوانسته بنیان‌گذاری کند.

دلیل
چهارم

نبود برنامه جامع

نکته پنجم این است که در سطح استان، برنامه توسعه صنعتی نداریم؛ برنامه جامعی نیست که از جمع برنامه‌های دیگر استخراج شده باشد و بگوییم بر اساس این سند، داریم توسعه صنعتی استان را برنامه‌ریزی می‌کنیم که در تاریخ فلان، با این مقدار پول و با این امکانات در فلان مکان باید اینقدر توسعه صنعتی در این زمینه‌ها تحقق پیدا کند. چون چنین برنامه جامعی در کرمانشاه وجود ندارد این استان به‌طور کلی از توسعه صنعتی محروم مانده است.

دلیل
پنجم

تبعات گسترده جنگ تحمیلی

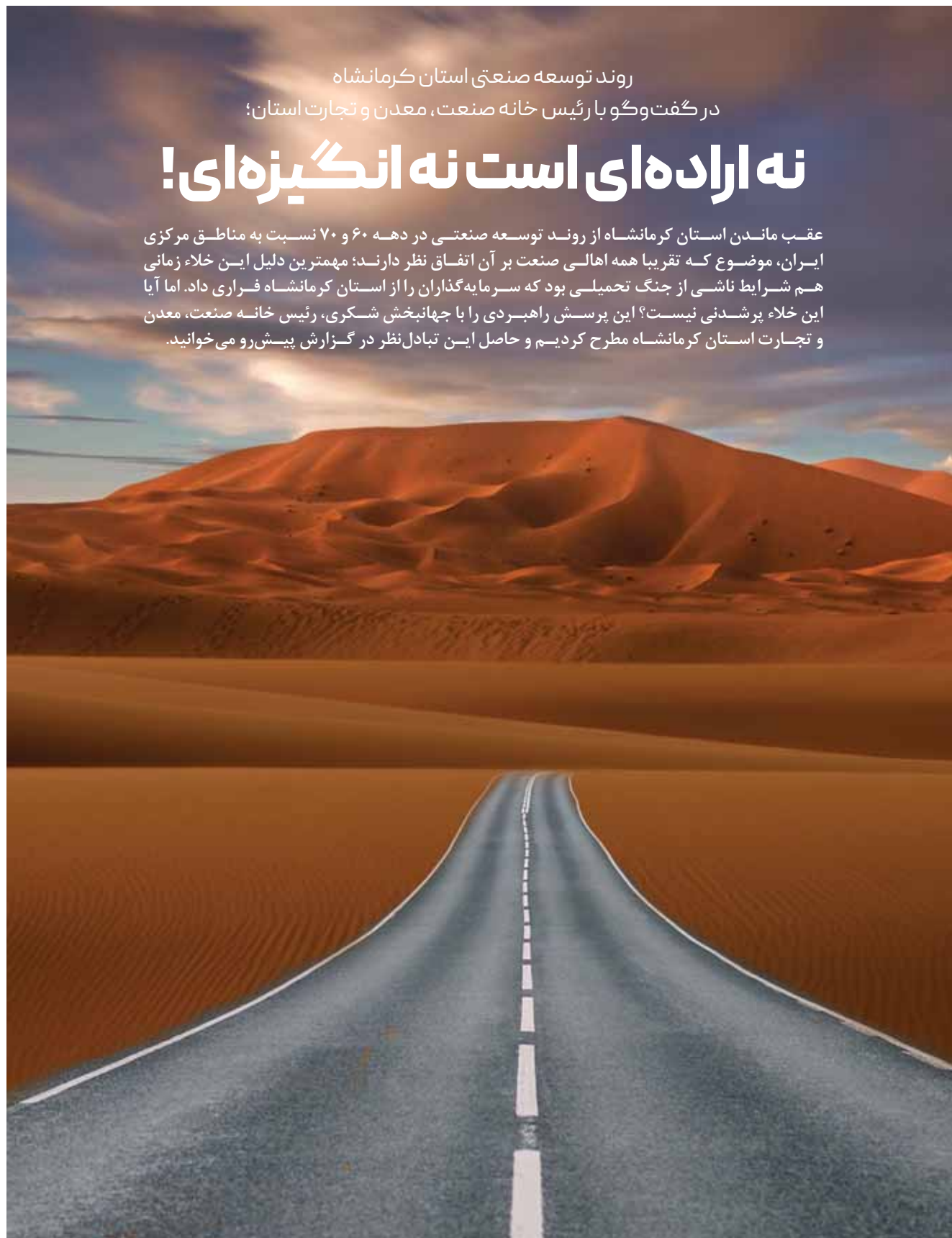
دلیل گسترده دیگر این است که جنگ و عواقب آن هنوز در استان کرمانشاه ادامه دارد، هنوز کرمانشاه دارد تبعات جنگ را تحمل می‌کند. در هشت سال جنگ تحمیلی در استان‌های دیگر توسعه داشت اتفاق می‌افتاد و به خوبی سرمایه ملی را جذب توسعه خودشان می‌کردند اما کرمانشاه از این توسعه محروم بود. بعد از اتمام جنگ هم درگیر جبران عواقبش و بازسازی و غیره بودیم بنابراین برای ۱۰ سال دیگر هم این توسعه اتفاق نیفتاد؛ هنوز که هنوز است قصر شیرین، سرپا نشده و در سرپل ذهاب بازسازی داخلی شکل نگرفته و تا امروز داریم تبعات بازسازی را تحمل می‌کنیم. به این شش دلیل عمده، استان کرمانشاه از توسعه صنعتی محروم مانده است.

دلیل
ششم

روند توسعه صنعتی استان کرمانشاه
در گفت‌وگو با رئیس خانه صنعت، معدن و تجارت استان؛

نه اراده‌ای است نه انگیزه‌ای!

عقب ماندن استان کرمانشاه از روند توسعه صنعتی در دهه ۶۰ و ۷۰ نسبت به مناطق مرکزی ایران، موضوع که تقریباً همه اهالی صنعت بر آن اتفاق نظر دارند؛ مهمترین دلیل این خلاء زمانی هم شرایط ناشی از جنگ تحمیلی بود که سرمایه‌گذاران را از استان کرمانشاه فراری داد. اما آیا این خلاء پرشدنی نیست؟ این پرسش راهبردی را با جهانبخش شکری، رئیس خانه صنعت، معدن و تجارت استان کرمانشاه مطرح کردیم و حاصل این تبادل نظر در گزارش پیش‌رو می‌خوانید.

این نوع سنگ‌ها در استان ایجاد شود. لازمه بهره‌وری اقتصادی از چنین مزیتی، جذب سرمایه‌گذارانی است که در این صنعت فعالیت کنند و مجبور به خام‌فروشی نباشیم. از طرفی، معادن سنگ آهنی در «سنقر» داریم که باید در اختیار بخش خصوصی گذاشته شود تا کارخانجات مان بتوانند کنسانتره سنگ آهن و گندله ایجاد کنند که ارزش افزوده بالایی دارد. اکنون چهارمین کارخانه بزرگ پتروشیمی هم در کرمانشاه در حال راه‌اندازی است؛ می‌توانیم در زیرمجموعه این کارخانه‌ها فعالیت داشته باشیم تا خیلی از سرمایه‌گذارانی که مایل به حضور در این صنایع هستند، با تأییدی که از زیرمجموعه پتروشیمی‌ها انجام می‌شود، در آن‌ها سرمایه‌گذاری کنند. ولی در درجه اول و برای ایجاد چنین زمینه‌ای، دولت باید در استان‌هایی مثل کرمانشاه که برای سال‌ها از توسعه صنعتی محروم بودند، انگیزه ایجاد کند تا صاحبان سرمایه به این مناطق جذب شوند.

مشکلاتی که به تحریم ارتباط ندارد

برای رسیدن به توسعه اقتصادی می‌توان از شهرها و کشورهای فراوانی الگو گرفت؛ همچون کشور همسایه‌مان ترکیه. یک زمانی می‌گوییم تحریم هستیم و مشکل داریم که قابل قبول است. ولی گاهی می‌بینیم مشکلات ربطی به تحریم ندارد؛ بلکه شرایط دستوری، مصوبه‌ای ایجاد می‌کند یا قوانینی می‌گذارند که باعث می‌شود صادرات ما گیر بیفتد. مثل چند وقت پیش که و روی محصولات نهایی عوارض

می‌شد اما باز هم پیشرفت چشم‌گیری نبود. در دهه اخیر یعنی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۰ اقداماتی در راستای توسعه صنعتی کرمانشاه آغاز شد که به خوبی در حال پیگیری و اجراست. اگر قرار است استانی مثل کرمانشاه به رقابت با مناطقی بپردازد که در دوره جنگ تحمیلی توانستند توسعه پیدا کنند و هم ردیف آن‌ها قرار بگیرد، باید دولت انگیزه لازم را برای آن فراهم کند. اما انگیزه چطور ایجاد می‌شود؟ زمین ارزان در اختیار سرمایه‌گذار بگذارد، سرمایه‌گذاران معافیت مالیاتی بلندمدت داشته باشند، وام‌های ارزان‌قیمت برای جایی مثل کرمانشاه که در ابتدای مسیر توسعه هستند اختصاص دهند تا سرمایه‌گذار جذب این مناطق شود.

اگر شرایط کرمانشاه با مناطق توسعه یافته کشور مثل استان تهران، تبریز یا اصفهان یکسان باشد، کسی رغبت نمی‌کند در استان کرمانشاهی که کنار مرز است، سرمایه‌گذاری کند. بنابراین شرط نخست و لازم توسعه اقتصادی استان‌هایی که هنوز توسعه اقتصادی پیدا نکرده‌اند این است که دولتمردان امکانات و حمایت‌های مالی و قانونی را برای آن‌ها در نظر بگیرند؛ تا کرمانشاه، اهواز، کردستان، ایلام و خوزستان هم بتوانند هم‌پای دیگر استان‌های کشور توسعه پیدا کنند.

نیاز به انگیزه داریم

کرمانشاه مزیت‌هایی در بخش صنعت و معدن دارد که متأسفانه هنوز روی برخی از آن‌ها سرمایه‌گذاری نشده است؛ همچون معادن سنگ‌های تزئینی. هنوز به این عرصه سرمایه‌ای تزریق نشده تا ارزش افزوده‌ای برای

جبران تعلیق یک دهه‌ای

چهل سال پیش کرمانشاه درگیر شرایط جنگی شد و در سال‌هایی که ارز هفت تومان بود و وام‌های ارزان‌قیمت وجود داشت، استان‌های دیگر کشور این موقعیت و کمک‌ها را جذب کرده و رو به توسعه رفتند اما متأسفانه استان کرمانشاه در شرایطی قرار داشت که صاحبان سرمایه از آن بیرون رفتند. آن زمان کرمانشاه نتوانست خودش را توسعه دهد و سرمایه‌گذاری در آن اتفاق نیفتاد. بعد از جنگ تحمیلی هم دیگر سرمایه‌ها از استان رفته بود.

در دو دهه اخیر، شاید بتوانیم بگوییم که شرایط برای این استان بهتر شده و تعدادی از صنایع مادر از پتروشیمی گرفته تا صنایع فولاد، سیمان و صنایع غذایی مثل رب گوجه‌فرنگی و لبنیات در کنار صنایع کوچک‌تر در کرمانشاه ایجاد شد. با اینکه پیشرفتی نسبت به سال‌های قبلی خود محسوب

گمرکی گذاشتند. همین وقفه ۱۰، ۱۵ روزه یا یک ماهه‌ای که در ترخیص کالا پیش می‌آید، باعث می‌شود بازاری را که به سختی و با تلاش و صرف زمان زیاد به دست آورده‌ایم، ناگهان از دست بدهیم.

اینکه قوانینی وضع کنند تا محصولات معادن، نفت، سنگ آهن، سنگ مس و معادن دیگر خام‌فروشی نشود و عوارض حتی بالایی برایشان گذاشته شود، پذیرفتنی است تا با کارخانجاتی که در ایران داریم، ارزش افزوده هم در کشور خودمان ایجاد شود. ولی اینکه بیايند و روی محصولات نهایی مثل محصولات فولادی، ورق و میلگرد و تیرآهن که پیش از این، عوارضی رویشان نبوده، یک‌دفعه عوارض بگذاریم؛ یعنی گرفتن توان رقابت از تولید کننده داخلی و خالی کردن بازار به نفع رقیب خارجی. البته که بعد از مدتی از تصویب چنین قانونی، آن را برداشتند و عوارض را صفر کردند.

محصولی مانند سیمان که خودش یک محصول فرآوری شده است و در پروسه تبدیل، ارزش افزوده‌اش ایجاد شده، حتما باید صادر شود و حتما باید از صادراتش حمایت شود. همان کاری که در ترکیه انجام می‌شود. به تولیدکننده می‌گویند شما محصول نهایی‌تان را به هر کجا که می‌خواهید بفروشید و در این راه به سرمایه‌گذار و کارخانه‌دار کمک هم می‌کنند و جواز برای بهترین صادرات در نظر می‌گیرند. اما در ایران بارها پیش آمده که یک‌شبه و بدون این‌که نظرات بخش خصوصی را جویا شوند، تصمیماتی کاملاً

غلط بگیرند که بعد از مدتی و وقتی ضرر بزرگی متوجه بازار شد عوض‌اش کنند. این لطمه‌ای بزرگ برای تولید است. در تصمیم‌گیری‌های کلان باید حتماً از مشورت بخش خصوصی مثل اتاق بازرگانی، خانه صنعت، کانون اشتغال و ان‌جی‌اوها و موسسات خصوصی دیگری که به اشکال مختلف در عرصه صنعت فعال‌اند و مشکلاتش را از نزدیک لمس می‌کنند استفاده کنند. اگر برای هر تصمیم سرنوشت‌سازی مشاوره بگیرند، این مشکلات پیش نمی‌آید.

دست‌اندا‌زهای توسعه صنعت

اگر نهادهای دولتی و تصمیم‌گیر از بخش خصوصی نظرخواهی کنند، مشاوره بگیرند و بگویند «ما می‌خواهیم این قانون و این مصوبه را ایجاد کنیم، شما چه نظری دارید؟» مطمئن باشید بخش خصوصی چون در جریان است و دستی بر آتش دارد و مسائل را سال‌هاست که خودش حل می‌کند، به خوبی دولت را راهنمایی خواهد کرد. در زمان ریاست‌جمهوری آقای محمود احمدی‌نژاد یک‌شبه اعلام کردند که به منظور تنظیم بازار، صادرات ممنوع است. با همین تصمیم، به مدت ۴۵ روز، صادرات خیلی از کالاها را ممنوع کردند و تمام تولیدکنندگان و صادرکننده‌ها بازارشان را در آن‌سوی مرزها از دست دادند؛ بازاری که با میلیاردها تومان هزینه و صرف زمان و تلاش فراوان به دست آورده بودند. چنین تصمیم‌گیری‌هایی مانند مصوبه اخیر اخذ عوارض گمرکی از محصولات نهایی چند کالا، در مسیر توسعه صنعت و تولیدکنندگانش وقفه ایجاد می‌کند و نمی‌توانیم حرکت کنیم. این‌ها مشکلات

فعالان اقتصادی و صنعتی است. ما متخصصان بسیار با تجربه و خیلی خوبی در اتاق بازرگانی و در خانه صنعت داریم که دولت‌مردان ما می‌توانند برای اتخاذ هر تصمیمی در رابطه با تولید، آن‌ها را طرف مشورت قرار دهند. ولی متأسفانه حمایت از بخش خصوصی و اعتماد به او، تنها در حد شعار باقی می‌ماند و در عمل این حرف‌ها را به کار نمی‌گیرند.

فضای رو به بهبود

می‌توانیم به جرات بگویم که فضای کسب و کار استان کرمانشاه در چند سال اخیر رو به رشد بوده است و اکنون هم بالاخره پای سرمایه‌گذاران خارجی به آن باز شده است. همه این تغییرات مشهود، امیدبخش است و این نوید را می‌دهد که در درازمدت قرار است به نتایج خوبی هم منجر شود.

اگر حمایت‌های کافی مانند صدور معافیت‌هایی مالیاتی و تسهیلات ارزان به کرمانشاه تزریق شود، خود به خود سرمایه‌گذاری روی صنعت این استان روی ریل قرار می‌گیرد. الان مدیریت ارشد و استاندار و نمایندگان کرمانشاه در مجلس مشغول کار جدی هستند که ان‌شاءالله به نتیجه برسیم تا دست‌کم از تبصره ۱۸ قانون بودجه (اعطای تسهیلات کم بهره به منظور حمایت از تولید و اشتغال) سهمیه بیشتری برای کرمانشاه داشته باشیم.

معافیت‌های مالیاتی، معافیت‌های تامین اجتماعی یا قرار دادن زمین ارزان قیمت در اختیار سرمایه‌گذاران طرح‌های مادر و بزرگ امتیازاتی هستند برای سرمایه‌گذاری و ایجاد انگیزه که خوشبختانه اکنون در چنین مسیری قرار داریم.

فرار سرمایه

در سال‌هایی که ارز هفت تومان بود و وام‌های ارزان قیمت وجود داشت، به دلیل شرایط ناشی از جنگ تحمیلی صاحبان سرمایه از کرمانشاه بیرون رفتند

انگیزه

اگر قرار است کرمانشاه به رقابت با مناطقی بپردازد که در دوره جنگ تحمیلی توانستند توسعه پیدا کنند، باید دولت انگیزه لازم را برای آن فراهم کند

رغبت

اگر شرایط کرمانشاه با شهرهایی چون تهران و تبریز یکسان باشد، کسی رغبت نمی‌کند در استان کرمانشاهی که کنار مرز است، سرمایه‌گذاری کند

تحریم داخلی

یک زمانی می‌گوییم تحریم هستیم و مشکل داریم که قابل قبول است؛ ولی برخی مشکلات ربطی به تحریم ندارد و شرایط دستوری، باعث می‌شود صادرات گیر بیفتد

به نفع رقیب

اینکه ببینند روی محصولات نهایی که عوارضی رویشان نبوده، یک‌دفعه عوارض بگذارند؛ یعنی گرفتن توان رقابت از تولید کننده داخلی و خالی کردن بازار به نفع رقیب خارجی

مشورت

در تصمیم‌گیری‌های کلان باید حتماً از مشورت بخش خصوصی که به اشکال مختلف در عرصه صنعت فعال‌اند و مشکلاتش را از نزدیک لمس می‌کنند استفاده کنند

فضای کسب و کار

فضای کسب و کار استان کرمانشاه در چند سال اخیر رو به رشد بوده و بالاخره پای سرمایه‌گذاران خارجی به آن باز شده است که نوید روزهای بهتر و نتایج امیدبخش را می‌دهد

همیشه یک جای کار می‌لنگد!

دغدغه‌های صنایع و معادن استان کرمانشاه به روایت محمد عارف ابراهیمی، رئیس خانه معدن استان

معدنی در سطح متوسط به پایین ارزیابی می‌شود. عمده مواد معدنی کرمانشاه رسوبی است و ماده معدنی فلزی خیلی کم و تنها در شرق استان یافت می‌شود. بنابراین برای برنامه‌ریزی‌های توسعه، اولویت کشاورزی و دامپروری در کرمانشاه خیلی پررنگ‌تر از بخش صنعت و معدن این استان است.

با نگاهی به اقداماتی که در دو دهه گذشته از جهت اشتغال در کرمانشاه انجام شده، می‌توانیم در مقام عمل کارنامه درخشان و قابل قبولی را در بحث صنعت و معدن برای این استان متصور باشیم. به هر حال آمار همیشه نشان داده که رتبه اول و رتبه دوم بیکاری در کشور به کرمانشاه اختصاص داشته است؛ آماری که بر این حقیقت تکیه می‌کند که برای ایجاد اشتغال بالای نیروی انسانی وابسته به بخش صنعت هستیم. حتی اگر صنایع لبنیات کرمانشاه به واسطه دامپروری و کشاورزی قوی بود، می‌توانستیم در این صنایع نیروی انسانی زیادی را شاغل کنیم. درحالی‌که اکنون حتی در

شرایط جغرافیایی کرمانشاه از نظر هم مرز بودن با کشور عراق (هم با دولت مرکز و هم با اقلیم کردستان) باعث شده مباحث تجاری در این استان اولویت‌دارتر از مباحث صنعتی به نظر برسد. در عین حال به دلیلی نزدیکی به کشورهای سوریه و اردن و حمل و نقل آسان به این مناطق، می‌توانیم صنعت، معدن و صنایع معدنی را توسعه دهیم. اگر بخواهیم دورنمایی را در نظر بگیریم، شاید روزی در سوریه بازسازی انجام شود یا در کشور اردن بخواهیم روابط فعال‌تری نسبت به امروز ایجاد کنیم، یا روابط اقتصادی دیگری که شاید بخواهیم در آینده برقرار کنیم، در همه این‌ها اولویت کشورمان در یک پایگاه اقتصادی مرزی، استان کرمانشاه است.

صورت محدودتر از گذشته، صورت می‌گیرد. به هر حال تقاضا برای صادرات، یکی از گزینه‌های مهم برای توسعه بخش صنعت در کرمانشاه بوده است. بخش معدن در کرمانشاه پایگاه خیلی قوی‌ای ندارد؛ چون از نظر سهمی که از مواد معدنی دارد، جزو استان‌های

برای اشتغال‌زایی باید به بخش صنعت تکیه بزنیم قبل از این‌که کارخانه سیمان سلیمانیه عراق راه بیفتد، بیشترین صادرات سیمان از ایران به این کشور از طریق کارخانجات سیمان کرمانشاه انجام می‌شد و همچنان هم این صادرات هرچند به

منطقه آزاد قصرشیرین، عوایدی برای مردم نداشت

اگر می‌بینیم در منطقه آزاد قصر شیرین اتفاقی افتاده هم خیلی عجله‌ای به‌عنوان آخرین مورد عملکرد دولت وقت، آن هم با فشار نماینده‌های وقت به زور در مسیر اجرا قرار می‌دهند و مساحت خیلی کمی از آن یعنی حدود ۱۱-۱۰ هزار هکتار جزو مناطق آزاد قرار می‌گیرد. اتفاقی که البته عایدی‌ای به‌جز صدمه برای استان کرمانشاه نداشته است. چون وقتی اسم منطقه آزاد می‌آید، به دنبالش مطالباتی ایجاد می‌شود، زمین گران می‌شود و همان مردمی که قرار بوده آن‌جا خانه‌ای را رهن و اجاره کنند، چون اسمش شده منطقه آزاد، باید اندازه دو برابر اجاره‌شان را بالا ببرند. ولی در مقابل، عملاً چیزی عاید مردم قصرشیرین یا مردم کرمانشاه نشده است.

سرمایه‌گذار رغبتی برای ورود به کرمانشاه ندارد

مسائلی در کرمانشاه وجود دارد که خیلی بی‌ربط به همه کشور نیست. یعنی اگر در تمام کشور سرمایه‌گذاری اتفاق نیفتاده، در کرمانشاه هم به طریق اولی و بیشتر از سایر نقاط ایران، سرمایه‌گذاری نشده است. یا وقتی اسم ریزگردهایی می‌آید که اکنون هم کشور را تحت تاثیر قرار داده، بلافاصله نام دو منطقه ایران را متصور می‌شوید: خوزستان و کرمانشاه. مثالی ساده از آلودگی گرد و غبار در کرمانشاه در روزهای ابتدایی خرداد ۱۴۰۱ است که دید در قصر شیرین یا گیلان غرب ۱۰ متر هم نبوده. این‌ها مواردی است که باعث می‌شود سرمایه‌گذار خیلی رغبت به حضور در کرمانشاه نداشته باشد. استان کرمانشاه با پتانسیل‌های مرزی و برخورداری از منابع آبی متوسط، می‌توانست خیلی زودتر این حرف‌ها وارد فاز توسعه شود ولی

روی آن انجام شده اما سال‌هاست که این مجموعه رها شده و این سرمایه‌گذاری به هدر می‌رود. در بخش‌های دیگر هم عملاً همین اتفاق رخ داده. روزی قرار بود یک پالایشگاه آن‌اهیتا با ظرفیت ۱۵۰ هزار بشکه در کرمانشاه ایجاد شود؛ اما امروز بیش از ۱۰ سال از روزی که چنین وعده‌ای داده شد می‌گذرد. احداث چنین پالایشگاهی فقط در مقام حرف باقی ماند و تنها کاری که اتفاق افتاد جانمایی طرح و خرید زمین از کشاورزان بود. کرمانشاه ذخایر نفتی خیلی خوبی در نفت‌شهر و پتانسیلی بسیار قوی در مناطق گور سفید و بعضی از مناطق غربی استان در رابطه با نفت خام دارد. بیش از هفت سال قبل، قرار بود پتروشیمی چهارم در منطقه ویژه اقتصادی اسلام‌آباد راه‌اندازی شود، ولی حتی سرمایه‌گذاری آن هم انجام نشد و در حد سرمایه اولیه اندکی که توسط چند سرمایه‌گذار یک شرکت فراهم شده بود، باقی ماند و هنوز هم اتفاق خاصی برایش نیفتاده است.

این بخش از صنعت هم کارنامه قابل قبولی نداریم و سرمایه‌گذاری خارجی جز در یکی دو مورد، در آن اتفاق نیفتاده است.

همایش‌های بی‌حاصل و سرمایه‌ای که جذب نمی‌شود

سال ۱۳۹۷ همایشی در تهران با حضور کرمانشاهی‌هایی که از این استان مهاجرت کرده و رفته‌اند و همچنین برای کسانی که می‌خواهند در کرمانشاه سرمایه‌گذاری کنند برگزار شد؛ ظاهر کار بسیار زیبا و عالی بود. معاون اول رئیس‌جمهور وقت، وزیر نفت وقت به‌عنوان یک کرمانشاهی و حتی آقای شهرام ناظری به‌عنوان یک هنرمند برجسته در این برنامه حضور داشتند، اما آیا از خروجی چنین همایشی حتی یک مورد سرمایه‌گذاری اتفاق افتاد؟ من می‌گویم نه، هیچ خروجی‌ای نداشت.

سرمایه‌های ره‌اشده

تعداد زیادی از واحدهای صنعتی کرمانشاه مثل اسید سیتریک، برای شست‌و‌شوهای تامین اجتماعی است؛ با اینکه سرمایه‌گذاری بسیار عظیمی

عملا از این پتانسیل‌ها نتوانسته‌ایم استفاده کنیم.

معادن؛ ظرفیت هست، برنامه نداریم

در خصوص ظرفیت معادن هم باید در نظر داشت که در کرمانشاه حدود ۲۲۰ معدن پروانه بهره‌برداری دارند که بیش از نیمی از آن‌ها، معادن مخلوط کوهی همچون معادن سنگ گچ و آهک هستند که به بهای بسیار پایین مواد مورد نیاز دو کارخانه سیمان کرمانشاه را تامین می‌کنند و نبودشان مشکل‌آفرین است. حتی اگر ارزش این مواد معدنی از جهت ریالی پایین باشد اما نیاز کارخانه‌های دیگر را از نظر مواد اولیه تامین می‌کند. شاید تاکنون بین ۱۵ تا ۱۷ ماده معدنی در کرمانشاه شناسایی کرده باشیم، ولی آن‌چه قابلیت برداشت دارد و آن چیزی که اکنون استخراج می‌شود، هفت یا هشت نوع ماده معدنی است. به‌طور مثال سنگ هرسین شهرت جهانی دارد، ولی متأسفانه برایش بهره‌وری نداریم.

یا قیر طبیعی در مناطق غربی، گیلان غرب، قصر شیرین، سومار، نفت شهر داریم که به دلیل اینکه استخراجش خیلی بالا نیست، سرمایه‌گذاری برای فرآوری‌اش انجام نشده و دانش فنی برای استفاده و فرآوری همین مقداری که دارد برداشت می‌شود از این معادن هم وجود ندارد. در مورد ماده معدنی قیر طبیعی، متقاضی آن‌هایی که درجه خلوص بالایی دارد چینی‌ها هستند و مابقی‌اش هم برای واحدهای صنعتی مثل ایزوگام، کوک‌سازی‌های دامغان و آبیگ قزوین استفاده می‌شود. خیلی از معادن شهرستان هرسین، در زمینه منگنز پتانسیل بالقوه

دارد که هنوز به دلیل مشکلات محلی نتوانستیم به آن نقطه قابل قبول و کارنامه استخراجی خوبی برسیم. برخی از معادن مشکلات منابع طبیعی، مشکلات محیط زیست، مشکلات میراث فرهنگی و مشکلات عدم دریافت ماشین آلات دست دوم دارند، و دولت باید این امور را تسهیل کند که نمی‌کند. به هر حال آن مشکلاتی که در کل کشور در رابطه با معدن وجود دارد، پیش‌روی معدن‌های کرمانشاه هم وجود دارد. اما می‌توانیم بهتر از این در بخش معدن، در بخش اشتغال‌زایی و در بخش تامین مواد اولیه کار کنیم. برای چنین کاری می‌بایست همان مواردی که در رابطه با افزایش حقوق دولتی و مانند آن در زمینه مواد معدنی در کشور برقرار است، برای معادن کرمانشاه هم حاکم شود.

تامین زیرساخت‌ها در توان چند واحد تولیدی نیست

در مورد مزیت‌های صنعت و معدن کرمانشاه، زمینه بعضی از موارد در این استان فراهم است؛ به طور مثال، به دلیل فاصله بسیار کم این استان با کشور عراق و وجود ۳۷۱.۲ کیلومتر مرز مشترک، اگر بخش کشاورزی و دامپروری قوی شود، محصولات لبنی، دوغ، ماست، بستنی، خامه و... می‌تواند به این کشور صادر شود. برای این کار باید حمل و نقل از طریق ماشین‌های مجهز مستقر در نقاط مرزی اتفاق بیفتد که تامین آن نیازمند صرف هزینه‌ای است که از عهده یک یا حتی چند واحد کرمانشاه برنمی‌آید. با وجود اینکه زمینه لازم برای این کار از نظر کشاورزی و دامپروری فراهم است. یا در رابطه با مصالح ساختمانی، کرمانشاه به دلیل همان فاصله

نزدیک تا عراق و سوریه می‌تواند به قطبی فعال برای بازسازی هر دو کشور باشد ولی چنین کاری به صورت عملی اتفاق نیفتاده است. تا زمانی که چنین اتفاقی عملیاتی شود باید در زمینه کیفیت کالا و بهینه کردن محصول‌مان با رقیبی مثل کشور ترکیه که به شدت روی کشور عراق سرمایه‌گذاری کرده، خودمان را بالا بکشیم.

سختگیری بانک‌ها به تولیدکننده

مهم‌ترین چالش توسعه صنعتی کرمانشاه این است که سرمایه‌گذاری چندان‌ی در این استان انجام نشده است؛ افراد بومی هم که متقاضی سرمایه‌گذاری هستند عموماً آورده مالی اندکی دارند و می‌خواهند مابقی را از طریق منابع و تسهیلات بانکی تامین کنند. اما به‌عنوان یک تولیدکننده عرض می‌کنم که به هیچ عنوان، هیچ کدام از بانک‌های کرمانشاه در این زمینه با بومی‌ها همکاری نمی‌کنند و حتی فراتر از قانون، در رابطه با اعطای تسهیلات سخت‌گیری می‌کنند.

اگر من در ۲۳ سال گذشته از تسهیلات بانکی استفاده کرده‌ام، به‌طور مثال بانک برای ۱۰ ریال تسهیلات از من ۲۰ ریال و بیشتر از ۲۰ ریال وثیقه ملکی ارزنده دریافت کرده است. اگر همه وثائق من تولیدکننده گرفته شده، چرا منابع تسهیلاتی که داده شده، دیگر برگشته است؟ مگر وثیقه من با تورم بالا رفته؟ هر مقدار هم تسهیلات پیش من باشد، آن وثایقی که من به بانک داده‌ام می‌تواند این تسهیلات را جبران کند. بنابراین نمی‌دانم این سختگیری در رابطه با تولیدکننده از کجا می‌آید؟ من فکر می‌کنم تسهیلاتی که در بخش تولید پرداخت شده، شائبه‌هایی دارد. اگر تا امروز کسی می‌خواهد در کرمانشاه سرمایه‌گذاری کند، و

چالش‌های معدن‌داری

ریسک بالا به دلیل اینکه در فضایی باز و بدون حائل قرار دارد

بروکراسی اداری

عدم اعتماد و اطمینان سرمایه‌گذار به ثبات قوانین

ایجاد مشکل از سوی دستگاه‌هایی از جمله محیط زیست، منابع طبیعی، میراث فرهنگی

وجود اختلافات و تحریمات محلی

عدم ورود ماشین‌آلات مناسب برای معادن

عدم آشنایی با مقرون به صرفه بودن سرمایه‌گذاری در بخش معدن

حقوق مالکیتی معدن‌داران

اعلام حقوق دولتی در پایان سال

یکسان بودن حقوق دولتی برای همه معادن

از افراد بومی است و تمکن مالی بالایی ندارد و نیاز دارند بخشی، حتی شاید بخش زیادتری نسبت به سرمایه‌های خودش را بانک تامین کند، این همکاری و همراهی در بانک انجام نشده است.

درس‌های امارات و ترکیه

نمی‌توان از یک کشور خاص برای الگو گرفتن در زمینه توسعه صنعتی اسم برد؛ مثلاً وقتی می‌خواهم خودمان را با ترکیه مقایسه کنم، می‌بینم که او نفت ندارد و ما داریم؛ او خیلی از شرایطی را که ما داریم را ندارد و شاید بعضی از موارد را او دارد و ما فقدانش را حس می‌کنیم. بنابراین شاید نتوانیم الگو بگیریم اما می‌توانیم نقطه‌های موفقیت ترکیه را مطالعه و نقاط قوت امارات را شناسایی کنیم. در ترکیه سرمایه‌گذاری خارجی انجام شده و وقتی سرمایه‌گذار می‌آید، با خودش فقط پول و یورو یا دلار نمی‌آورد، بلکه دانش فنی و ماشین‌آلات می‌آورد؛ یعنی مواردی را که قبلاً امتحان شده و دیگر احتیاج به آزمون و خطا ندارد و واحد مشابهش در آن کشور بوده، به ترکیه منتقل می‌شود. مثلاً یک آلمانی می‌آید واحدی صنعتی را با تجربه‌ای که در کشور خودش داشته در ترکیه طراحی و اجر می‌کند. در امارات متحده عربی و عمان هم همین الگو را می‌بینیم، که این کشورها به دنبال بهترین تکنولوژی، بهترین دانش فنی، ارزان‌ترین و به‌روزترین هستند و یک پروژه برد - برد را پیش می‌برند؛ هم خودشان منتفع می‌شوند و هم سرمایه‌گذار بابت سرمایه‌ای که آورده، سود می‌برد و استفاده می‌کند. اما این اتفاق به دلایل متعدد، در استان کرمانشاه و البته به صورت کلی در کشور ما نیفتاده است.

چرا رابطه صنعت و دانشگاه
در کرمانشاه شکل نگرفته است؟

دو سر بازنده

مهمترین نیاز دانشگاه که صنعت می‌تواند در برآورده کردن آن موثر باشد، اعتبارات مالی برای اداره دانشگاه‌هاست. از سوی دیگر نیاز صنعت به دانشگاه نیز عموماً معطوف به دو مقوله تامین نیروی انسانی و استفاده از دانش تخصصی دانشگاه برای توسعه زیرساخت‌ها و همچنین ارتقای تکنولوژی است. این نیازها منطقاً می‌تواند دانشگاه و صنعت را به هم مرتبط کند؛ اما چه اتفاقی افتاده که این ارتباط منطقی در استان کرمانشاه بین بخش صنعت و دانشگاه شکل نگرفته است. این چالش را از دو منظر دانشگاه و صنعت بررسی می‌کنیم:

تکنولوژی‌وارداتی به جای تعامل با دانشگاه

وارد کردن تکنولوژی آن هم تکنولوژی روز دنیا رویه ای است که بسیاری از صنایع در پیش گرفته اند. این دسته از صنایع به نوعی ناگزیر به استفاده از این دست تکنولوژی به دلیل اقتضائات بازار نیز هستند. از سوی دیگر مقوله‌ای به نام زمان که اهمیتی بنیادین در تجارت و صنعت دارد، استفاده از این رویه را تشدید می‌کند. البته نباید رانتهای احتمالی ناشی از ورود تکنولوژی را نادیده گرفت و این نکته را نیز از نظر دور داشت که بسیاری از صنایع مونتاژی هم اساساً نیازی به دانش بومی ندارند و البته تلاشی هم برای استفاده از دانش بومی نمی‌کنند.

از منظر صنعت

صنعت نیز وضعیت مشابهی دارد. اول آنکه بسیاری از صنایع در استان صناعی خرد هستند که نیازی آنچنانی به دانش تخصصی و تکنولوژیک ندارند و به دلیل خرد بودن امکان استفاده از تکنولوژی‌های جدید و به روز شده را ندارند. به همین دلیل هم هست که این بخش از صنعت حتی نمی‌تواند از نیروی تربیت شده دانشگاه هم استفاده کند. دوم آنکه حجم زیادی از صنایع دولتی هستند. این بخش نیز به دلایلی تمایلی آنچنانی به استفاده از دانش تخصصی دانشگاه و برون‌دادهای تکنولوژیک آنها ندارد. به دلیل آنکه این دسته از صنایع نیاز به دانش تخصصی و تکنولوژیک را از شیوه‌های دیگری تامین می‌کنند.

از منظر دانشگاه

دانشگاه‌های موجود نمی‌توانند نیازهای صنعت را برآورده کنند، چرا که به لحاظ تکوینی، دانشگاه‌ها تأسیس و استمرار فعالیت‌شان فلسفه وجودی دیگری داشته و دارد، به همین دلیل به لحاظ تاریخی دانشگاه‌ها نیازهای مالی خود را از طریق کمک‌های دولتی و یا اخذ شهریه از دانشجویان تأمین کرده‌اند. بنابراین نیاز به ایجاد ارتباط با صنعت نیاز چندان جدی برای دانشگاه نبوده است. اصولاً سیستم‌های پویا به دنبال رویه‌هایی برای رفع نیاز هستند که با هزینه اندک به راحتی قابل وصول باشد. بنابراین دانشگاه به عنوان یک سیستم، آن دسته از نیازهایش را که صنعت می‌توانسته پاسخ دهد با رویه‌های دیگری تأمین کرده است.

بازسازی رابطه در گروی تحول ساختاری

ماهیت دانشگاه دستخوش سیاست‌های دولت

شکاف عمیق با ماهیت اقتصاد دولتی

ارتباطی که شکل نمی‌گیرد

با توجه به مطالب گفته شده، تعامل مناسب صنعت و دانشگاه نیازمند تحولات ساختاری به گونه‌ای است که این دو به یکدیگر وابسته شوند. یعنی دانشگاه‌ها به لحاظ مالی و تأمین اعتبار به صنعت وابسته شوند و صنعت نیز نیازمند دانش تخصصی دانشگاه‌ها شود. این مهم نیز میسر نیست مگر آنکه طی یک برنامه بلندمدت دانشگاه‌ها به سمت خودگرانی مالی حرکت کنند و صنایع نیز موظف شوند که نیازهای تخصصی خود را تا سرحد امکان از طریق دانشگاه‌ها تأمین کنند.

در کنار پیامدهای نظام اقتصادی بر رابطه میان صنعت و دانشگاه، سیاست‌ها و اقدام‌های دولت (به معنای عام آن) چگونگی و ماهیت رابطه میان صنعت و دانشگاه را تحت تأثیر قرار داده است. برای مثال مکلف کردن دانشگاه‌ها به برآورده کردن تقاضای اجتماعی ورود به آموزش عالی که افزایش ظرفیت دانشجو و به یک معنا توسعه کمی آموزش عالی در سال‌های بعد از انقلاب را به دنبال داشت، علاوه بر آن که دانشگاه‌ها را به بودجه دولتی وابسته و بی‌نیاز از صنعت کرد، کار ویژه دانشگاه‌ها را به کار ویژه صرف آموزشی تقلیل داد و از این زاویه نیز رابطه صنعت و دانشگاه تحت تأثیر قرار گرفت.

حال اگر این دو سیستم را در سیستمی کلان‌تر قرار دهیم و ارتباط سیستم‌های دیگر را با آن دو در نظر آوریم، وضعیت پیچیده‌تر می‌شود. برای مثال سیستم اقتصادی که ماهیت دولتی است و خصوصی‌سازی به معنای واقعی آن انجام نشده است، امکان رشد صنایع خرد و توسعه آنها را چندان فراهم نمی‌کند. مضاف بر آن اقتصاد دولتی با دستکاری مداوم در امر اقتصاد و خصوصا تنظیم بازار از طریق واردات، استراتژی‌ها و برنامه‌ریزی‌های بلندمدت صنایع را تحت تأثیر قرار می‌دهد و به نوعی صنعت را به یافتن کوتاه‌ترین راه برای رفع نیازهای تخصصی و تکنولوژیک سوق می‌دهد.

بنابر موارد گفته‌شده در بالا این دو سیستم مجموعه نیازهایی که منطقا و ماهیتاً می‌تواند آن دو را به هم مرتبط کند را با رویه‌ها و مکانیسم‌های دیگری جبران می‌کنند. به همین دلیل هم هست که تلاش‌های انجام شده برای ایجاد ارتباط چندان موفق نبوده و نخواهد بود.

راهکارهایی برای تعامل سازنده و هدفمند صنعت و دانشگاه؛

این چهار طرح معروف

یکی از جدی‌ترین موانعی که توسعه صنعتی استان کرمانشاه را با چالش مواجه کرده و به تعویق می‌اندازد، نبود نیروی کار ماهر و کارآمد مورد نیاز صنعت است. اما ضرورت دارد بدانیم این چالش فقط مبتلابه کرمانشاه نبوده و عمده کشورهای جهان در مسیر توسعه صنعت با این دغدغه مواجه بوده‌اند. تعامل سازنده و هدفمند صنعت و دانشگاه راهکاری است که به صورت عمومی و کلان برای تامین نیروی کار ماهر مطرح می‌شود؛ اما چگونه می‌توان این نسخه عمومی و انتزاعی را عملیاتی و اجرایی کرد؟ محمدرضا سیدنورانی و همکارانش در مقاله‌ای با عنوان «بررسی راهکارهای تقویت و تحکیم ارتباط صنعت و دانشگاه» که در کنگره سراسری سه‌جانبه دولت، دانشگاه و صنعت برای توسعه ملی، ارائه شده، پرسش یاد شده را اینگونه پاسخ می‌دهد: دانشگاه‌های معتبر دنیا چهار طرح معروف را برای برقراری ارتباط اثرگذار با صنعت مورد استفاده قرار می‌دهند:

طرح اینترن شیب

در این طرح، به طور کلی یک ارتباط کوتاه مدت سه جانبه بین دانشجویان، اعضای هیات علمی دانشگاه و متخصصان بخش صنعت برقرار می شود. در این دوره دانشجویان در قالب تیم هایی با چند رشته یا گرایش، پس از آشنایی با مشکلات واحدهای صنعتی، برای رفع این مشکلات اقدام می کنند.

طرح اکسترن شیب

این طرح به دانشجویان اجازه می دهد که حرفه های مختلف را از نزدیک مشاهده و بررسی کنند تا با دید بازتری به انتخاب شغل آینده خود بپردازند. طول دوره اکسترن شیب از یک روز تا یک ماه می تواند متغیر باشد. در این طرح دستمزدی به دانشجویان پرداخت نمی شود و به علاوه دانشجویان باید هزینه های مربوط به فعالیت های شان را نیز خود تامین کنند.

طرح کارآموزی

این طرح به عنوان بخشی از یک کلاس دانشگاهی محسوب می شود که دانشجویان به صورت موقتی در یکی از بخش های صنعت مرتبط با واحدی که می گذرانند، به فعالیت می پردازد. هدف این طرح این است که دانشجویان عملاً مطالبی که در دانشکده، پیرامون یک موضوع بیان می شود را در دنیای کار ببینند تا درک بهتر و عمیق تری نسبت به تئوری های گفته شده بیابند.

طرح کوآپ

این طرح به گونه ای برنامه ریزی شده است که دانشجویان پنج ترم تحصیلی خویش را به صورت تمام وقت در صنعت به کار و کسب تجربه بپردازند. این ترم ها به ترم کاری معروفند.

زنجیره صنعت پتروشیمی آلمان چگونه مسیر توسعه را پیمود؟

درس‌های یک نمونه تکامل‌یافته

صنعت پتروشیمی از جایگاه متمایزی در اقتصاد ملی کشور، قوانین و اسناد بالادستی به خصوص سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی برخوردار است. براساس این اسناد مقوله‌های تقویت صادرات با ارزش افزوده بالا، ارزآوری و توسعه و تکمیل زنجیره‌های ارزش در این صنعت مورد تأکید است. استفاده مطلوب از این ظرفیت بیشتر از سرمایه‌گذاران انجام شده، مستلزم تعامل کارآمد میان بخش‌های مختلف صنعت و ایجاد زیرساخت‌های مؤثر است. از اینرو مطالعه تجربه کشورهای موفق صنعت پتروشیمی، می‌تواند در تقویت جایگاه این بخش در اقتصاد بسیار مؤثر باشد. در گزارش حاضر تجربه صنعت پتروشیمی کشور آلمان واکاوی شده است.

شیمیایی و توجه به کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای

- فراهم کردن امکان برون‌سپاری فرآیندهای تجاری فرعی به تأمین‌کنندگان این خدمات
- ایجاد بستر کارآمد برای همکاری بین تولیدکنندگان مواد شیمیایی و تأمین‌کنندگان زیرساخت‌ها،

- برقراری ارتباط مؤثر بین صنعت و مراکز آموزش عالی و تحقیقاتی
- تنظیم‌گری چندسطحی و ارائه خدمات پشتیبانی پیشرفته از طریق توسعه‌دهنده‌ها در سطح منطقه و پارک‌ها از جمله جذب شرکت‌های پیشرو در این صنعت
- دفع زباله‌های شیمیایی پارک‌های

چرا آلمان؟

کشور آلمان از جمله موفق‌ترین کشورها در توسعه زنجیره صنعت پتروشیمی است و این موفقیت از طرق زیر کسب کرده است:

- به‌کارگیری راهبرد فناوری پیشرفته در قالب تمرکز بر نوآوری در پیشران‌های کلیدی فناوری

آنها در قالب ۵ منطقه شیمیایی بزرگ دسته‌بندی شده‌اند تا از این طریق، بستر محلی کارآمد برای همکاری بین تولیدکنندگان مواد شیمیایی، پتروشیمیایی و تأمین‌کنندگان زیرساخت‌ها، خدمات و دیگر ورودی‌ها از جمله مواد اولیه ایجاد شود.

شرکت‌های موجود در این پارک‌ها، توانسته‌اند با برونسپاری فرآیندهای تجاری فرعی به تأمین‌کنندگان خدمات، امکان توسعه مجدد مدل تجاری خود را جهت تمرکز بر رقابت‌پذیری، فراهم سازند. مناطق شیمیایی و پتروشیمیایی آلمان از لحاظ تخصصی با هم تفاوت دارند؛ به‌طوری که بعضی از آنها تا حدودی در مواد شیمیایی پایه تخصصی شده‌اند، در حالی که بعضی مناطق دیگر تمرکز قوی بر مواد ویژه و یا دارو دارند. این صنایع توانستند به سرعت بر بحران اقتصادی سال ۲۰۰۸ غلبه کنند و در اثر قدرت صادراتی صنعت شیمیایی آلمان و بهره‌وری بالای آن، این کشور توانست در مدت یک سال اثر بحران اقتصادی سال ۲۰۰۹ را در صنایع شیمیایی خود جبران کرده و پس از سه سال به حاشیه سود دو رقمی برسد.

راهبردهای بالادست مؤثر در توسعه صنعت پتروشیمی آلمان

کشور آلمان دارای راهبردهای بالادست ملی در سه حوزه اقتصاد، سیاست تحقیقاتی و سیاست تجاری به شرح زیر بوده که در توسعه صنایع این کشور از جمله توسعه صنعت شیمیایی و پتروشیمیایی آن تأثیر به‌سزایی داشته است.

۱. راهبرد اقتصادی

آلمان از راهبرد سیاست صنعتی بخشی صریح و روشنی پیروی نکرده، بلکه راهبرد خود را به عنوان یک اقتصاد

دسترسی به مواد خام

کشور آلمان دارای منابع اولیه اندکی بوده و با توجه به جایگاه منحصر به فرد خوراک در زنجیره ارزش صنعت شیمیایی و پتروشیمیایی، نیاز به نقش آفرینی جدی در بازار مواد خام دارد. این موضوع نه تنها برای نفت و گاز طبیعی، بلکه برای مواد معدنی و تجدیدپذیر نیز صدق می‌کند. محدودیت‌های اعمال شده به‌وسیله کشورهای جهان سوم، روز به روز دسترسی به مواد خام را سخت‌تر کرده و از طرف دیگر، برخی کشورها مانند چین سیاست‌هایی از جمله برقراری تعاملات تجاری اقتصادی گسترده با کشورهای صاحب مواد خام را برای تأمین مواد اولیه صنایع خودشان دنبال می‌کنند.

روند توسعه صنعت پتروشیمی آلمان

منشأ پارک‌های شیمیایی و پتروشیمیایی مدرن در کشور آلمان، به اوایل دهه ۱۹۹۰ و بازسازی آلمان شرقی برمی‌گردد. اولین پارک‌ها در ایالت‌های فدرالی جدیدی تأسیس شدند که در گذشته، آلمان شرقی را تشکیل می‌دادند. در راستای تلاش‌های همه‌جانبه برای خصوصی‌سازی صنعت شیمیایی و پتروشیمیایی آلمان شرقی سابق، سایت‌های شیمیایی و پتروشیمیایی بزرگ آن تقسیم و به سرمایه‌گذاران خصوصی فروخته شدند.

اولین پارک‌های شیمیایی و پتروشیمیایی در ایالت‌های فدرالی آلمان غربی نیز، در اواخر دهه ۱۹۹۰ شکل گرفتند. شرکت‌های بزرگ، بخش‌های تولیدی و محصولات آن‌ها در همه حوزه‌های شیمیایی و پتروشیمیایی را از سایت‌های دارای مالکان فردی خریداری کردند تا بخش‌های تجاری منحصربه‌فرد مورد نظر خود را متمرکز و قدرتمندتر سازند. بنابراین سایت‌های سنتی صنعت شیمیایی و پتروشیمیایی آلمان با یک کاربر، به سایت‌هایی یکپارچه با چند کاربر تحت عنوان پارک شیمیایی تبدیل شدند.

امروزه آلمان دارای حدود ۶۰ پارک شیمیایی است که اکثر

خدمات و دیگر ورودی‌ها از جمله مواد اولیه در قالب پارک‌های شیمیایی

• استفاده از مدل شبکه خوراک و تجارت یکپارچه از طریق ایجاد همکاری تنگاتنگ میان شرکت‌های موجود در پارک‌ها و مناطق شیمیایی در تمام مراحل کار

قانونگذاری گمرکی

کارخانه‌های شیمیایی و پتروشیمیایی آلمان، انطباق کامل با قوانین گمرک را به‌عنوان یک مزیت رقابتی برای خود در نظر می‌گیرند؛ اما به هر حال، نیاز به قانونی شفاف دارند که در تجارت‌های روزمره‌شان به آسانی قابل اجرا بوده و قابلیت پشتیبانی فناوری اطلاعات را نیز داشته باشد. در واقع صنعت شیمیایی و پتروشیمیایی آلمان، خواستار الزامات کافی جهت اجرایی کردن قوانین گمرکی جدید در کارخانه‌هاست.

تولیدکننده محصولات شیمیایی در دنیا به حساب می‌آید؛ اما تعرفه‌های شیمیایی، همواره مانعی بر سر راه آن در تجارت بین‌المللی بوده است، زیرا این تعرفه‌ها حجم صادرات محصولات شیمیایی و پتروشیمیایی این کشور را کاهش داده و در مقابل قیمت تمام‌شده تولید در آن را با توجه به تعرفه‌های واردات اتحادیه اروپا و همچنین وجود مالیات بر صادرات مواد خام در کشورهای جهان سوم، افزایش می‌دهد. غیر از تعرفه‌ها، موانع متعدد دیگری نیز به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم تجارت این کشور را با مشکل روبرو می‌کند. برای مثال «راهبرد جهانی اتحادیه اروپا» که به عنوان یک چارچوب برای سیاست‌های تجاری اروپا از سال ۲۰۰۶ تنظیم شده از جمله این موانع است. شایان ذکر است که در اروپا صلاحیت سیاسی برای وضع سیاست‌های تجاری، با اتحادیه اروپاست و تک تک کشورهای عضو آن، اختیار چنین کاری را ندارند. از اینرو، دولت فدرال آلمان باید از یک طرف با سیاست‌های تجاری اتحادیه اروپا با هدف ایجاد بازار آزاد مشارکت کرده و از طرف دیگر، همچنان به حمایت سیاسی از فعالیت‌های صادرات و تقویت ابزارهای موجود (بیمه اعتباری صادرات، شبکه اتاق‌های تجارت و بازرگانی و ...) ادامه دهد.

پروژه‌های تحقیقاتی با دانشگاه‌ها همکاری می‌کنند و همچنین برنامه‌های منطقه‌ای در ایالات فدرال وجود دارد که بر قدرت صنعتی و دانشگاهی در همان مناطق تمرکز دارد.

۳. راهبرد تجاری

صنایع شیمیایی و پتروشیمیایی آلمان راهبردهای تجاری گوناگونی را دنبال می‌کنند که در ادامه مهمترین آنها آمده است:

- موافقت با بازار آزاد کالا و تلاش برای حذف تمام تعرفه‌های شیمیایی و موانع غیرتعرفه‌ای و تمایل به موضوعات مرتبط با سازمان تجارت جهانی
 - پیگیری یک سیستم تجاری چندجانبه قوی و مبتنی بر قواعد و تشویق اتحادیه اروپا به معاملات در چارچوب مذاکرات تجارت آزاد با تمام شرکای عمده
 - تأکید بر نیاز به قوانین جدید به‌منظور جلوگیری از محدودیت در تجارت مواد اولیه از جمله حذف مالیات بر صادرات مواد اولیه
 - حفظ حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی در سطح موجود و افزایش آن از طریق معاهدات سرمایه‌گذاری اتحادیه اروپا
 - جلوگیری از تجارت آزاد کالاهای زیست محیطی
 - جلوگیری از اقدامات تنظیم مقررات یکطرفه در زمینه تغییرات آب و هوایی
- آلمان و چالش‌های تجارت پتروشیمی**
- آلمان، جزء سه کشور برتر

بازار اجتماعی تعریف می‌کند که در آن، دولت مجموعه شرایط کلی پژوهش، انرژی، آموزش، زیرساخت و ... را تنظیم کرده و تحت این شرایط، بازیگران اقتصادی با نیازهای مشتریان منطبق می‌شوند. در واقع اقتصاد بازار اجتماعی به‌عنوان یک راه سوم بین لیبرالیسم اقتصادی (بازار کاملاً آزاد) و اقتصاد سوسیالیستی (اقتصاد دولتی) طراحی شده است که از بنگاه‌های خصوصی حمایت کرده و در عین حال سیاست‌های اجتماعی را اتخاذ می‌کند که موجب ایجاد رقابت منصفانه در بازار می‌شود.

۲. راهبرد تحقیقاتی

تحقیقات، عامل مهمی در توسعه قدرت صنعتی آلمان بوده و «راهبرد فناوری پیشرفته» مهمترین موضوع برای این کشور محسوب می‌شود، به‌طوری که در سال‌های اخیر نزدیک سه درصد از تولید ناخالص ملی خود را به هزینه‌های تحقیق و توسعه اختصاص داده است. آلمان تمرکز خود را بر نوآوری در زمینه آب و هوا، انرژی، بهداشت و تغذیه، حمل‌ونقل، امنیت و ارتباطات و همچنین در پشیران‌های کلیدی فناوری مانند زیست فناوری، نانو، مواد و تولید قرار داده است. در این کشور، ارتباط قوی و مؤثری بین صنایع و مؤسسات تحقیقاتی وجود داشته که این موضوع، مزیت راهبردی صنایع شیمیایی و پتروشیمیایی آن را شکل می‌دهد. همکاری بین صنعت و دانشگاه در آلمان به‌خوبی تثبیت شده است، به‌طوری‌که یک‌سوم از شرکت‌های شیمیایی در

حمایت از مالکیت فکری

صنعت شیمیایی و پتروشیمیایی، به‌شدت وابسته به تحقیقات و نوآوری بوده و کشور آلمان، تنها با توسعه محصولات نوآورانه قادر به حفظ پیشرو بودن خود در این صنعت خواهد بود. کوتاهی در حمایت کافی و مناسب از مالکیت فکری، می‌تواند جریان تجارت را مختل کرده و سرمایه‌گذاران و تأمین‌کنندگان را از تصمیم خود منصرف سازد؛ از اینرو، صنعت شیمیایی و پتروشیمیایی آلمان، از تلاش‌های چندجانبه برای توافق تجاری ضد جعل استقبال می‌کند.

عوامل موفقیت صنعت شیمیایی و پتروشیمیایی آلمان

تأمین پایدار خوراک

آلمان توانسته با ایجاد تنوع در ساختار تأمین از طرق اجرای سیستم تجاری چندجانبه قوی و انجام معاملات با تمام شرکای عمده، دسترسی پایدار به خوراک مورد نیاز را ممکن سازد.

شبکه خوراک و تجارت یکپارچه

شبکه‌سازی خوراک و به هم پیوستگی موجود بین خوشه‌ها، زیرخوشه‌ها و خوشه‌های اقماری از طریق خط لوله‌ها، راه‌های دریایی، ریلی و جاده‌ای، مدیریت زنجیره تأمین کارآمد و پیچیده‌ای را در این کشور امکانپذیر کرده است.

خدمات پشتیبانی کامل و قوی

تأمین امکانات تولید از قبیل آب، برق، بخار، هوای فشرده و تبرید در کمیت و کیفیت مورد نیاز توسط شرکت‌های پیشرو در این حوزه صورت می‌گیرد.

حضور شرکت‌های بزرگ و پیشرو

حضور شرکت‌های عظیم، پیشرو و پر سابقه‌ای نظیر بایر، باسف، بریتیش پترولیوم، سابیک و دگوسا به‌طور قابل توجهی در ایجاد و توسعه صنایع شیمیایی و پتروشیمیایی آلمان مؤثر بوده است.

مکان استقرار مناسب و دسترسی به بازارهای مصرف

بزرگ‌ترین صنایع شیمیایی آلمان در نقاطی واقع شده‌اند که دسترسی کم‌هزینه به مشتری را از طریق مجاورت با راه‌های آبی، بزرگراه‌ها، خط‌آهن و نزدیکی به فرودگاه‌ها ممکن ساخته است.

نوآوری در فناوری

به دلیل ارتباط صنایع شیمیایی و پتروشیمیایی آلمان با مراکز آموزش عالی و مراکز تحقیقاتی، منابعی از ایده‌های جدید در دسترس این صنایع قرار دارد.

نیروی انسانی متخصص

وجود دانشگاه‌های بین‌المللی در سطح ایالات و همچنین برگزاری دوره‌های آموزشی در سایت‌ها، سطح تخصص نیروی انسانی مشغول در پارک‌های شیمیایی و پتروشیمیایی را بالا برده است.

حفاظت زیست محیطی

دفع و بازیافت پسماندها و مواد زائد علاوه بر مسائل زیست محیطی، دارای اهمیت اقتصادی برای تولیدکنندگان است. به همین علت، مطالعات عمیقی در اینباره صورت گرفته که منجر به استفاده از سیستم‌های پیشرفته برای دفع پسماندها در مناطق شیمیایی آلمان شده است.

آیا بودجه ۱۴۰۱ بستر توسعه صنعت را فراهم می‌آورد؟

حمایت قطره چکانی

لکن رویکرد تخصیص منابع تبصره «۱۸» در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ نسبت به سال‌های قبل تغییر عمده ای دارد و آن توزیع استانی این منابع از طریق صندوق پیشرفت و عدالت است. با وجود افزایش منابع تبصره «۱۸» در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، سه موضوع محقق شدن منابع این بند، سازوکار اجرایی و نظارت پذیر بودن تخصیص استانی از طریق ایجاد بستری شفاف حائز اهمیت است که در حال حاضر این موضوعات با ابهام همراه است.

تغییر نرخ ارز محاسبه ارزش گمرکی کالاهای وارداتی و حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی یکی دیگر از موضوعات مهمی است که بررسی آثار اعمال این سیاست بر بخش تولید از اهمیت ویژه ای برخوردار است. اصلاح نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی می تواند آثار مثبت و منفی بر بخش صنعت داشته باشد. از یک طرف با افزایش نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی نرخ مؤثر حقوق ورودی افزایش یافته و بنابراین تولیدات داخلی در مقابل کالاهای وارداتی مزیت بیشتری پیدا می کنند. از طرف دیگر با توجه به سهم قابل توجه کالاهای واسطه ای و سرمایه ای این سیاست منجر به افزایش هزینه تولید خواهد شد لذا ضروری است دولت درخصوص کاهش سود بازرگانی این کالاها به نحوی که هزینه تولید از این محل افزایش محسوسی نداشته باشد

لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور در شرایطی تدوین شده است که پس از گذشت بیش از سه سال از خروج آمریکا از برجام و تخلیه تدریجی تبعات تحریم و اپیدمی کرونا می توان چشم انداز مثبتی برای رشد اقتصادی کشور متصور بود. به طوری که تولید ناخالص داخلی کشور به قیمت‌های ثابت پس از تجربه رشدهای منفی در ۶ ماهه اول سال ۱۴۰۰ حدود ۹/۵ درصد رشد داشت. در این بازه زمانی ارزش افزوده گروه صنعت حدود ۵/۹ درصد و بخش صنعت ساخت ۸/۳ درصد رشد داشته است. در اسناد پشتیبان لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به صورت ضمنی دستیابی به رشد ۸ درصدی تولید ناخالص داخلی کشور هدفگذاری شده و مقرر شده که بخش صنعت و معدن نقش قابل توجهی در تحقق این هدف داشته باشد.

به رغم افزایش ۳۲۸ درصدی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه ای فصل صنعت و معدن در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، بیش از ۹۴ درصد از اعتبارات به فعالیت‌های حوزه معدن اختصاص داده شده و سهم بخش صنعت ساخت از این اعتبارات ناچیز است. به عبارتی سیاست لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ در حمایت از بخش تولید بر منابع تبصره «۱۸» متمرکز است که با هدف کمک به تولید و بهبود بهره وری عوامل تولید تدوین شده است.

۵۱
درصد

سهم برق رسانی از میان
زیرساخت‌های مورد نیاز شهرک‌ها
و نواحی صنعتی از اعتبارات

۸
درصد

هدف‌گذاری رشد تولید ناخالص داخلی
در بودجه ۱۴۰۱ و سهم قابل توجه بخش
صنعت و معدن در این رشد

تبصره ۱۸

محل تمرکز بودجه ۱۴۰۱ در حمایت
از بخش تولید

۱۴۰,۰۰۰
میلیارد ریال

برآورد اعتبار مورد نیاز برای برنامه‌های
زیرساخت شهرک‌ها و نواحی صنعتی

اقدامات لازم را در دستور کار خود قرار دهد.

برنامه سیاست‌گذاران به منظور تأمین زیرساخت برای شهرک‌های صنعتی با هدف افزایش تولید و بهبود بهره‌وری عوامل تولید از دیگر موضوعاتی است که در قوانین و لوایح بودجه سنواتی قابل رصد است. براساس برآوردهای سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی کشور، جمع کل اعتبار مورد نیاز در سال ۱۴۰۱ برای برنامه‌های زیرساخت شهرک‌ها و نواحی صنعتی حدود ۱۴۰ هزار میلیارد ریال برآورد شده است. بیشترین سهم از میان زیرساخت‌های مورد نیاز شهرک‌ها و نواحی صنعتی به برق رسانی با سهم حدود ۵۱ درصد از اعتبارات اختصاص دارد. با توجه به محدودیت منابع بودجه عمومی مقتضی است از ظرفیت منابع داخلی دستگاه‌های اجرایی در راستای تأمین زیرساخت شهرک‌ها و نواحی صنعتی استفاده شود.

سازمان‌های توسعه‌ای یکی دیگر از نهادهای تسهیلگر فضای کسب و کار بخش تولید هستند که نتایج این گزارش نشان می‌دهد رویکرد لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ با سال‌های قبل تفاوتی ندارد و منابعی که طبق قانون باید در اختیار آنها قرار گیرد، به صورت قطره چکانی در قالب تهاتر با سود سهام و مالیات پرداخت می‌شود. اما درخصوص حمایت‌های مالیاتی از بخش تولید و کسب و کارهای کوچک و متوسط احکام مناسبی ازجمله کاهش نرخ مالیات بر عملکرد از ۲۵ به ۲۰ درصد در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ منظور شده است.

ابهام در بودجه

- محقق شدن منابع تبصره ۱۸
- سازوکار اجرایی تبصره ۱۸
- نظارت پذیر بودن تخصیص استانی

سرمایه‌بری صنعت پتروشیمی و ضرورت تسهیل جذب سرمایه‌گذاری خارجی

بر اساس آمار موجود در حال حاضر ۸۱ طرح با سرمایه‌گذاری ۴۹ میلیارد دلار در صنعت پتروشیمی کشور در دست اجرا و بررسی است. با توجه به محدودیت ظرفیت تأمین مالی در داخل کشور از جمله استفاده از ظرفیت‌های بازار سرمایه و سرمایه‌گذاری در صندوق‌های پروژه، بخشی از این سرمایه از طریق جذب سرمایه‌گذاری خارجی تأمین می‌شود. با توجه به ارتباط مستقیم این موضوع با شرایط سیاسی و میزان ریسک سرمایه‌گذاری، سرمایه‌گذاران خارجی تمایل به اخذ گارانتی و تضامین دولتی در ازای ارائه فاینانس دارند.

در این رابطه وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری بانک مرکزی می‌تواند دستورالعمل اعطای ضمانتنامه‌های دولتی با هدف جذب سرمایه‌گذاری خارجی در ازای اخذ وثایق مورد نیاز جهت حمایت از تولیدکنندگان بخش خصوصی در اجرای طرح‌های توسعه‌ای صنعت را ابلاغ کند.

ناهمسویی ساختار معافیت‌ها و مشوق‌های مالیاتی با تقویت بخش تولید

سیاست‌های مالی و مالیاتی از طریق تصحیح رفتار فعالان اقتصادی در بخش‌های مختلف، نه تنها به تأمین مالی دولت بلکه به رشد و توسعه اقتصادی کشور نیز کمک می‌کنند. لذا اعمال صحیح سیاست‌های مالیاتی را می‌توان ابزاری در جهت افزایش تحرک، پویایی و حرکت به سمت توسعه صنایع تلقی کرد؛ لکن عدم توجه به اصلاح ساختار معافیت‌ها و اعطای هدفمند مشوق‌های مالیاتی می‌تواند موجب کاهش اثربخشی سیاست‌های مالی دولت و تضعیف

بازخوانی موانع توسعه صنعت پتروشیمی
به بهانه روز ملی صنعت و معدن

پیشران پرچالش

بدون تردید صنعت پتروشیمی یکی از صنایع اصلی و پیشران کشور است که پیوندهای پسین و پیشین قوی با بسیاری از بخش‌های اقتصادی کشور دارد. تقویت این صنعت مانند یک پیشران یا کشنده طیف وسیعی از صنایع را هم به همراه خود به حرکت درمی‌آورد و توقف و کندی حرکت آن، گستره‌ای از صنایع را با توقف تولید مواجه می‌کند. اما این صنعت پیشران در کشور و به تبع آن در استان کرمانشاه با چالش‌هایی مواجه است که مسیر حرکت آن را سنگلاخ کرده است. گزارش حاضر به بررسی چالش‌ها، موانع و راهکارهای عملیاتی موردنظر در صنعت پتروشیمی پرداخته است.

است که مورد توجه دستگاه‌های مرتبط بوده است. در بخش تقاضا، تقاضاکنندگان خرید محصولات پتروشیمی از بورس کالا باید درخواست خرید خود را در سایت بهین‌یاب وزارت صمت ثبت کنند تا پس از بررسی پروانه بهره‌برداری صادر شده، برای خرید محصولات به بورس کالا معرفی شوند. با توجه به نوسانات نرخ ارز و جذابیت ورود برخی تولیدکننده‌ها با هدف سوداگری از یک سو و افزایش تقاضای تولیدکنندگان واقعی به دلیل گرانی از گران‌تر شدن مواد اولیه، تناسب در عرضه و تقاضای بازار محصولات پتروشیمی بهم خورد.

در همین راستا وزارت صمت اقدام به پیاده‌سازی طرح افق (استانداردسازی فاکتور و قیمت) به منظور ایجاد زیرساخت مناسب برای مدیریت بهینه تقاضای مواد پتروشیمی و اصلاح ساز و کار تخصیص سهمیه مواد پتروشیمی در سامانه بهین‌یاب از تاریخ از بهمن‌ماه ۱۳۹۹ کرد. به عبارتی تلاش وزارت صمت برای ایجاد شفافیت حداکثری منجر به ایجاد چندین سامانه از جمله سامانه بهین‌یاب، سامانه جامع انبارها و طرح افق شد.

علاوه بر این سامانه‌ها، تولید کنندگان باید اطلاعات خود را در سامانه‌های مربوط به سازمان امور مالیاتی و سامانه جامع تجارت نیز ثبت کنند. تعدد این سامانه‌ها و عدم همپوشانی اطلاعاتی آنها با یکدیگر و عدم جابجایی سیستم اداری کشور مشکلات زیادی را برای تولید کنندگان صنایع پایین دستی به همراه داشته است.

پیشنهاد مشخص در این رابطه آن است که وزارت صمت مکلف به تسریع در یکپارچه‌سازی، جامعیت و امنیت اطلاعات سامانه‌های ایجاد شده در قالب پنجره واحد برای ورود داده‌ها شود.

ریسک‌های نبود نظام رگولاتوری در صنعت پتروشیمی

صنعت پتروشیمی به دلیل ماهیت پیچیده‌ای که دارد، از جمله گستردگی و تنوع محصولات، وجود بازیگران متعدد خصوصی و دولتی، و اهمیت استراتژیک آن برای اقتصاد کشور، بیش از سایر بخش‌ها نیازمند نهادی برای تنظیم مقررات و روابط بین بخش دولتی و خصوصی است. این در حالی است که فقدان این نهاد در صنعت پتروشیمی مشکلاتی را به همراه داشته است. در ادامه ریسک‌های نبود نظام رگولاتوری بر اقتصاد و توسعه صنعت پتروشیمی به شرح ذیل ارائه شده است:

- فقدان الزامات قراردادی برای تعامل فعالان این صنعت با یکدیگر، رابطه با دولت و سایر طرفین
- عدم توجه صاحبان سهام شرکت‌های پتروشیمی به تأثیر عملکرد آنها بر امنیت ملی و محیط زیست
- رقابت ناسالم میان تولیدکنندگان
- توسعه نامتوازن صنعت پتروشیمی.

سازمان امور مالیاتی با همکاری وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت، نفت و سازمان برنامه و بودجه مشوق‌های مالیاتی را در جهت تقویت بخش تولید و تکمیل زنجیره ارزش بازنگری و اصلاح کند.

ناکارآمدی و عدم یکپارچگی سامانه‌های مرتبط با بخش تولید

مهمترین چالش در حوزه معماری سیستم‌های اطلاعاتی، عدم یکپارچگی و تعامل‌پذیری سیستم‌های اطلاعاتی داخل سازمانی و بین سازمانی است. این چالش موانعی را برای فعالان صنعت پتروشیمی کشور ایجاد کرده است که در ادامه نمونه‌ای برای تبیین موضوع ارائه شده است.

برای مثال کنترل عرضه و تقاضای محصولات پتروشیمی در بورس کالا، به دلیل التهابات این بازار در دوره‌های مختلف به ویژه به دلیل نوسانات ارزی از موضوعات مهمی

عملکرد بخش تولید شود. یک نمونه از تأثیر سیاست‌های مالیاتی بر نحوه توسعه صنعت کشور را می‌توان در روند توسعه و وضعیت کنونی صنعت پتروشیمی کشور جستجو کرد. با وجود آنکه معافیت‌های مالیاتی اعطا شده به مجتمع‌های پتروشیمی در مناطق ویژه اقتصادی در کنار سایر سیاست‌های اتخاذ شده در قبال این صنعت، سبب رشد قابل توجه میزان تولید انواع محصولات پتروشیمی در سالیان اخیر شده است، لکن تداوم معافیت‌های مالیاتی در این حوزه در کنار سایر عوامل موجب توسعه نامتوازن بیشتر این صنعت می‌شود.

نمونه دیگر، سبب تولیدات انواع محصولات پتروشیمیایی در گروه مواد پایه و شیمیایی در ایران است با انحرافی از نسبت تولیدات این مواد در جهان مواجه است. در حال حاضر متانول در ایران با ظرفیت اسمی تولید ۱۲ میلیون تن در سال و با ظرفیت واقعی ۸۰ درصد در حال تولید است. با توجه به برنامه‌ریزی صورت گرفته درخصوص تحقق طرح‌های جهش دوم و سوم تا سال ۱۴۰۴، افزایش ظرفیت تولید متانول تا بیش از ۲۴ میلیون تن در سال قابل دستیابی است. از طرفی، با لحاظ کردن رشد تولید متانول در سایر کشورها از جمله آمریکا، چین، روسیه و عربستان، احتمال اشباع بازار جهانی این محصول و در نتیجه کاهش قیمت و ارزش صادرات آن وجود خواهد داشت. لذا باید برنامه‌ریزی منسجمی برای تکمیل زنجیره تولید و تبدیل متانول و سایر محصولات صنایع بالادست پتروشیمی به محصولات با ارزش افزوده بیشتر صورت گیرد که یکی از راهکارهای این امر، تصحیح رویکرد سیاست‌های مالیاتی در این صنعت است.

در این رابطه پیشنهاد می‌شود

عدم هماهنگی و شفاف نبودن مرزبندی فعالیت‌ها بین دستگاه‌های مختلف

پاشنه آشیل تقویت تولید از منظر کلان، هماهنگی و مرزبندی حیطه وظایف و اختیارات دستگاه‌های پشتیبان این حوزه است که تنها در صورت اصلاح ساختار و تدقیق مسئولیت‌ها و اختیارات موجود بین بخش‌های مختلف نظام حکمرانی کشور قابل تحقق و دستیابی است. برای نمونه عدم هماهنگی و شفاف نبودن حیطه وظایف وزارت صمت و شرکت ملی صنایع پتروشیمی ذیل وزارت نفت مشکلاتی را برای تولیدکنندگان صنایع پایین‌دستی این صنعت ایجاد کرده است که می‌توان به عدم هماهنگی در صدور مجوزهای مصرف استاینر مونومر در کشور اشاره کرد. شرکت ملی صنایع پتروشیمی معادل ۴۰۵ هزار تن مجوز با ذکر منبع تأمین برای استفاده از استاینر مونومر به عنوان خوراک صادر کرده است. از طرفی، وزارت صمت نیز حدود ۴۲۶ هزار تن مجوز برای استفاده از استاینر مونومر به عنوان خوراک بدون ذکر منبع تأمین صادر کرده است. این در حالی است که میزان تولید استاینر مونومر در صنعت پتروشیمی کشور برابر با ۵۵۰ هزار تن در سال است که با ۸۳۱ هزار تن مجوز مصرف صادره برای این محصول فاصله زیادی دارد. لذا، عدم هماهنگی در صدور مجوز مصرف استاینر مونومر به عنوان خوراک بین دو دستگاه پیشگفته، موجب کمبود مواد اولیه و تولید کمتر از ظرفیت صنایع کشور شده است.

در نتیجه تفکیک وظایف شرکت ملی صنایع پتروشیمی و وزارت صمت در بورس کالا از دیگر اقداماتی است که باید مورد توجه قرار گیرد. شرکت ملی صنایع پتروشیمی مسئولیت مدیریت عرضه، توسعه، تولید و تأمین و وزارت صمت

وظیفه مدیریت تقاضا و توزیع را به عهده دارد. این در حالی است که ارتباطات موردی وزارت صمت با شرکت‌های پتروشیمی موجب بروز اختلالات در مدیریت عرضه شده است. همچنین، شفافیت در نحوه تعامل بخش خصوصی و شرکت ملی صنایع پتروشیمی با هدف تنظیم بازار ضروری است. بنابراین اصلاح ساختار و تدقیق مسئولیت‌ها و اختیارات بین بخش‌های مختلف نظام حکمرانی کشور به ویژه در خصوص مرزبندی فعالیت‌های وزارت صمت و شرکت ملی صنایع پتروشیمی و مرجع تصمیم‌گیری در خصوص خوراک‌های بین مجتمعی در صنعت پتروشیمی ضرورتی دوچندان دارد.

بی‌ثباتی نرخ ارز و تغییرات مکرر قیمت مواد اولیه صنایع پایین‌دستی پتروشیمی

در حال حاضر قیمت محصولات پتروشیمی در بورس کالا بر اساس ۹۵ درصد فوب و با نرخ تسعیر نیمایی محاسبه می‌شود. لذا همان‌طور که مشخص است قیمت مواد اولیه صنایع پایین‌دستی تأثیرپذیری مستقیم از تغییرات نرخ ارز دارد.

کمبود مواد اولیه مورد نیاز صنایع کشور و کاهش رقابت پذیری صنایع پایین‌دستی

تأمین کمی و کیفی مواد اولیه به‌عنوان اولین حلقه در زنجیره ارزش اکثر فعالیت‌های تولیدی و صنعتی کشور از جمله چالش‌های فعالان اقتصادی کشور است. به عنوان مثال تولید متناسب و متنوع مواد اولیه در توسعه صنایع پایین‌دستی پتروشیمی کشور نقش قابل توجهی دارد.

اهمیت تأمین مواد اولیه مورد نیاز صنایع پایین‌دستی را در عملکرد فروش داخل و صادرات صنعت پلاستیک به عنوان یکی از شاخه‌های این صنایع می‌توان

ردیابی کرد. براساس آمار ارائه شده محصولات پلیمری تولید شده در کشور با سهمی تقریباً برابر، به صادرات و فروش خالص در کشور تخصیص داده شده است. محصولات پلیمری صادر شده با میانگین قیمت ۷۰۰ دلار در هر تن در مجموع درآمدی حدود ۳ میلیارد دلار برای کشور حاصل کرده است. در حالیکه مصرف محصولات پلیمری در صنایع پایین‌دستی علاوه بر تأمین محصولات و کالاهای مورد نیاز داخل کشور، درآمد ارزی حدود ۲,۷ میلیارد دلار حاصل از صادرات این محصولات در پی داشته است. یکی از پیشنهادها برای حل این چالش، ایجاد نهاد رگولاتوری یا تنظیم‌گری در صنعت پتروشیمی است. یکی از الزامات ایجاد ارزش افزوده در هر صنعتی، تدوین راهبردهای جدید برای توسعه و تسهیل فعالیت و سرمایه‌گذاری است. با این تعریف می‌توان گفت که نهاد رگولاتور یا تنظیم‌گر به‌عنوان یک نهاد مستقل که نقش آن رقابتی کردن بازار و افزایش کیفیت محصولات است، در توسعه سرمایه‌گذاری و بهبود فضای کسب و کار به منظور رونق بخشیدن به فعالیت‌های بخش خصوصی نقش به‌سزایی دارد. از میان اصول رگولاتوری می‌توان به سلامت در رقابت، شفافیت در عملکرد، انصاف در خدمات، عدالت در سرویس‌دهی، اخلاق محوری و صراحت و نوآوری اشاره کرد. به عبارتی با متمرکز شدن جایگاه سیاستگذاری و نظارت در امور حاکمیتی و فاصله گرفتن از امور تصدی‌گری غیرضروری برای نهاد رگولاتور می‌توان انتظار تسهیل حضور بخش غیردولتی و ترغیب آن برای مشارکت حداکثری در عهده‌داری امور تصدیگری، حفظ منافع ملی و نیز حفظ رقابت سالم در میان فعالان اقتصادی را داشت.

صنعت پتروشیمی؛ چالش‌ها و راهکارها

راهکارها

ابلاغ دستورالعمل اعطای ضمانتنامه‌های دولتی با هدف جذب سرمایه‌گذاری خارجی

اصلاح و بازنگری مشوق‌های مالیاتی را در جهت تقویت بخش تولید و تکمیل زنجیره ارزش

تسریع در یکپارچه‌سازی، جامعیت و امنیت اطلاعات سامانه‌های ایجاد شده در قالب پنجره واحد برای ورود داده‌ها

اصلاح ساختار و تدقیق مسئولیت‌ها و اختیارات بین بخش‌های مختلف نظام حکمرانی

ایجاد نهاد رگولاتوری یا تنظیم‌گری در صنعت پتروشیمی

چالش‌ها

سرمایه‌بری صنعت پتروشیمی و ضرورت تسهیل جذب سرمایه‌گذاری خارجی

ناهمسویی ساختار معافیت‌ها و مشوق‌های مالیاتی با تقویت بخش تولید

ناکارآمدی و عدم یکپارچگی سامانه‌های مرتبط با بخش تولید

عدم هماهنگی و شفاف نبودن مرزبندی فعالیت‌ها بین دستگاه‌های مختلف

کمبود مواد اولیه مورد نیاز صنایع کشور و کاهش رقابت‌پذیری صنایع پایین‌دستی

سرمایه ترسو است

سیروس کوهستانی
دبیر انجمن همگن صنایع خودرو و
نیرو محرکه

سرمایه ذاتا ترسو است و همیشه به دنبال بخش‌هایی می‌رود که بیشترین ارزش افزوده را برای خود داشته باشد؛ راجع به پول یا ثروت صحبت نمی‌کنیم، حرف اصلی راجع به سرمایه است؛ یعنی پولی که بتواند مولد باشد. اگر به شاخص‌های ملی توجه کنید، می‌بینید که روند کلی چهار دهه اخیر در بخش صنعت منفی بوده است.

اول دهه ۸۰ شکل گرفته بود، به خاطر نسنجیده بودن بازار و شرایط تولید و از همه مهم‌تر ضعف حوزه تکنولوژی و عقب‌رفت آن که ناشی از عواملی مانند تحریم‌ها بود، عملاً تعطیل شد.

مزیت کرمانشاه در صنایع تبدیلی است
مزیت استانی کرمانشاه در بخش صنعت، بیشتر در زمینه صنایع تبدیلی است. از سال‌های پیش یعنی از دهه ۶۰ هم در محافل برنامه‌ریزی استانی همواره این

”
مزیت استانی
کرمانشاه در
بخش صنعت،
بیشتر در زمینه
صنایع تبدیلی
است؛ اما غیر
از یکی، دو
واحد شاخص،
سایر واحدهای
تبدیلی، رشد
قابل توجهی
نداشته‌اند
“

خوبی برای توسعه بودند؛ چه در بخش بالادستی و صنایع فولاد، چه در بخش‌های پایین دستی مثل صنایع ماشین‌کاری و تولید قطعات. اما در ابتدای دهه ۹۰ خورشیدی وارد رکودی شدید که متأسفانه همچنان ادامه دارد.

رکودی که باعث شد میزان سرمایه‌گذاری بخش صنعت چه در بخش ملی و چه در بخش استانی منفی شود. البته در بخش استانی، شرایط خیلی بدتر بود و میزان واحدهای راکد و نیمه رها شده افزایش پیدا کرد. متأسفانه بخش عمده‌ای از صنایع زودبازدهی که در

یک دهه رکود ادامه‌دار
برای بررسی توسعه صنعتی باید شاخص‌هایی مانند تکنولوژی، بهره‌وری، نیروی انسانی دخیل در صنعت و میزان سرمایه‌گذاری در این حوزه را بررسی کرد. اما در نگاهی به بخش قطعه‌سازی خودرو و صنایع ماشین‌سازی، متوجه می‌شویم که در دهه ۸۰ خورشیدی شرایط کشور و به دنبالش استان کرمانشاه از نظر توسعه صنعتی خوب بود و حجم سرمایه‌گذاری در بخش صنعت منفی نبود. در این دهه شاهد پروژه‌هایی بودیم که در سطح استانی کلید خوردند و می‌شود گفت زمینه‌هایی

است. حالا در بعضی موارد رشدهایی هم داشته که نمی‌توان ندیده‌شان گرفت، اما در کل روند منفی بوده است و دلایل مهمی هم دارد.

در کشور ما عمدتاً دو عامل مهم وجود دارد که باعث شده سرمایه‌گذاری بخش صنعت همیشه رو به افول باشد؛ یکی از این دلایل بحث عدم اطمینان به شرایط آینده است. در شرایط نااطمینانی شما اصلاً نمی‌توانید در صنعت انتظار داشته باشید سرمایه‌گذاری جدی صورت بگیرد. یک شاخصی در دنیای صنعت وجود دارد که می‌گوید عمر موسسات صنعتی باید از عمر موسسات‌اش بیشتر باشد. این را اگر به عنوان شاخص در نظر بگیرید می‌بینید که متأسفانه در کشور ما این شاخص حاکم نبوده است. یعنی موسسات خیلی زودتر از عمر موسسات‌شان از بین رفته‌اند؛ به‌خصوص در بخش صنعت.

این عدم اطمینان باعث شده که سرمایه به سمت صنعت سوق پیدا نکند. اما این مساله چه‌قدر در بخش صنعت ساختمان هم دیده می‌شود؟ به صورت جدی معتقدم که حوزه ساختمان را در ایران نمی‌شود به عنوان یک صنعت معرفی کرد. چون ما به لحاظ تکنولوژی ساخت در بخش ساختمان فوق‌العاده عقب رفته‌ایم و جز در حدود یک یا دو مورد و مقطع خاص، بخش ساختمان ما هیچ وقت صنعتی‌سازی نشده است و به همان روش سنتی کار کرده اما در مقیاسی بزرگ‌تر. بنابراین باید استثناءها را کنار گذاشت. اما در کل، متأسفانه سرمایه در بخش صنعت رشد نکرده است؛ علاوه بر دلیل نااطمینانی به شرایط کشور، دومین علت این امر در این بوده که ما برنامه‌های توسعه جدی برای بخش صنعت نداشته‌ایم. نگاهی کنید به سند چشم‌انداز و ببینید ما در سال هدفِ سند چشم‌انداز باید به لحاظ

زمینه ندارند، جلوتر باشد. به‌عنوان مثال رشدی که در استان خراسان شمالی که هم‌چون کرمانشاه در صنایع تبدیلی مزیت دارد شاهدش هستیم، قابل مقایسه با رشد استانی ما نیست.

هم در سطح روستایی، یعنی در سطح خرد و هم در سطح منطقه‌ای در صنایع تبدیلی می‌شود کار زیادی کرد که متأسفانه به آن کم‌توجهی شده است. طی سال‌های اخیر عمدتاً صنایع بسته‌بندی رشد کرده که ارزش افزوده قابل توجهی در صنایع تبدیلی ایجاد نمی‌کند. در کنار آن، بخش پتروشیمی و صنایع نفت و گاز مزیتی برای کرمانشاه است که متأسفانه در این بخش هم با وجود اینکه در زمینه صنایع بالادستی مانند پتروشیمی‌ها رشد خوبی داشته‌ایم، اما در صنایع پایین دستی کار جدی صورت نگرفته است. در حالی که جای کار بسیاری دارد؛ پتروشیمی کرمانشاه می‌تواند صنایع پایین دستی فراوانی داشته باشد که به صورت خوشه عمل کنند که به خاطر کاهش سرمایه‌گذاری بخش صنعت نتیجه خوبی به بار نیاورده است. در مجموع صنایع تبدیلی و صنعت نفت و گاز دو شاخص اصلی برای مزیت نسبی صنعتی استان کرمانشاه هستند که می‌توان به آن اشاره کرد.

نااطمینانی به آینده و سرمایه‌گذاری رو به افول

سرمایه ذاتاً ترسو است و همیشه به دنبال بخش‌هایی می‌رود که بیشترین ارزش افزوده را برای خود داشته باشد. ما این‌جا راجع به پول یا ثروت صحبت نمی‌کنیم. حرف اصلی راجع به سرمایه است؛ یعنی پولی که بتواند مولد باشد. اگر به شاخص‌های ملی توجه کنید، می‌بینید که روند کلی چهار دهه اخیر در بخش صنعت منفی بوده

”
چه در بُعد ملی
و چه در بُعد
بین‌المللی، سرمایه
نمی‌آید جایی که
عدم اطمینان در
آن وجود داشته
باشد و تا زمانی
که این مشکل
حل نشود، طبیعتاً
خیلی به سختی
می‌شود به دنبال
توسعه بود

“

موضوع مطرح می‌شده که عمده مزیت نسبی ما بخش صنایع تبدیلی دامداری و به‌خصوص صنایع تبدیلی بخش کشاورزی و باغداری است. اما متأسفانه در این بخش خوب عمل نشده؛ اگر دقت کنید غیر از یکی، دو واحد شاخص صنایع تبدیلی مثل شرکت رزین تاک که در دو، سه دهه اخیر شکل گرفتند، سایر واحدهای تبدیلی با توجه به مزیتی که در استان وجود دارد، رشد قابل توجهی نداشته‌اند. یعنی نمی‌توانیم به طور خاص اشاره کنیم که کرمانشاه توانسته در صنایع تبدیلی از سایر استان‌ها که مزیتی در این

همین کشورهای همسایه مثل قطر و بحرین و امارات و کشورهایی که در محیط جغرافیایی ما زندگی می‌کنند را در نظر بگیرید؛ من از آسیای جنوب شرقی یا آمریکا نمی‌خواهم مثال بیاورم، چون

متوجه می‌شوید در شرایط بسیار نابسامانی چه در بخش کشاورزی، چه در بخش خدمات و چه در بخش صنعت به سر می‌بریم. در همه این بخش‌ها گرفتار عدم توسعه‌یافتگی، بی‌برنامگی و سلیقه‌ی عمل کردن هستیم.

برای نمونه، در بخش کشاورزی بحران آبی را که می‌بینید، حاصل بی‌برنامگی در بخش زراعت بوده است. ما سال‌های سال روی خودکفایی گندم اصرار داشتیم، با این‌که می‌دانستیم منابع آبی ما رو به کاهش است. الان به گفته بعضی از کارشناسان تا ۸۰ درصد منابع آب زیرزمینی‌مان را مصرف کرده‌ایم و همچنان هم در بخش زراعت واردکننده هستیم. این نگاه در صنعت و خدمات و سایر بخش‌ها هم وجود داشته و دارد. من احساس می‌کنم تا زمانی که ما یک بازنگری اساسی در تغییر نگرش به بخش توسعه نداشته باشیم، به نتیجه مطلوبی نمی‌رسیم. متأسفانه اخیراً شاهد بودیم آن نرم‌افزارهایی که باعث می‌شد بتوانیم ابعاد و بخش‌های مختلف توسعه را ارزیابی، رصد، ریشه‌یابی و اصلاح کنیم، مثل علوم انسانی، علوم اجتماعی، اقتصاد و این‌ها دارند در بخش آکادمیک به عقب کشیده می‌شوند. یعنی داریم خودمان را خلع سلاح هم می‌کنیم. این‌ها همه به صورت یک زنجیره دارند به هم کمک می‌کنند که ما فرصت‌ها و شانس‌های توسعه‌ای‌مان را یکی بعد از دیگری از دست بدهیم.

از نمونه‌های موفق الگو نمی‌گیریم
پرداختن به امر توسعه صنعتی در ابعاد استانی خیلی سخت است. عمدتاً باید در بُعد ملی و حتی در بعضی مواقع در بُعد منطقه‌ای به توسعه صنعتی فکر کرد. تمام بخش‌های برنامه‌ریزی متمرکز را تبدیل کرده‌اند به برنامه‌های اجرایی و در نظر گرفتن شاخص‌ها؛

صنعتی در چه رتبه‌ای در منطقه باشیم و با رتبه‌هایی که اکنون داریم آن را مقایسه کنید. درست است که در اسناد بالادستی اشاره شده به این‌که ما باید یک چنین رشدی پیدا کنیم، اما در زمینه برنامه‌های اجرایی در هیچ کدام از اسناد پایین دستی چنین فرایندی را شما نمی‌بینید. به همین دلیل این دو مورد اصلی باعث شده ما در بخش صنعت شرایط خوبی نداشته باشیم. یک مورد دیگر را هم به آن اضافه کنم: عدم ارتباط با دنیا در بخش صنعت. واقعیت این است که امروز دیگر صنعت و تکنولوژی مرز نمی‌شناسد. تا دو دهه پیش، صنعت خودروسازی در اختیار اروپا و آمریکای شمالی بود، اما الان ببینید که در چین هم به لحاظ تیراژ، هم به لحاظ تنوع یا در کشوری مثل برزیل، یا در هند شاهد توسعه نو هستیم. بنابراین دیگر مرزی برای تکنولوژی وجود ندارد. تعامل باید بدون در نظر گرفتن مرزهای سیاسی، ایدئولوژی و جغرافیایی در زمینه صنعت پیش برود.

گرفتار عدم توسعه‌یافتگی، بی‌برنامگی و سلیقه‌ی عمل کردن هستیم

همین مشکل در مورد خدمات هم وجود دارد. اگر نگاهی به بلوغ اجتماعی کشورهای توسعه‌یافته از لحاظ اقتصادی کنید ما اصلاً قابل قیاس با آن‌ها نیستیم. ما در ایران از دهه ۲۰ خورشیدی توسعه را شروع کردیم و تا امروز به لحاظ بلوغ اجتماعی باید کشوری باشیم که ۷۰ درصد از ارزش افزوده یعنی درآمد ناخالص‌مان از بخش خدمات باشد که طیف وسیعی را شامل می‌شود و یک بخش این درآمد هم از طریق صنعت و کشاورزی باشد. اما اگر به وضعیتی که اکنون داریم دقت کنید،

دست‌نایافتنی‌تر می‌شود، به دلیل این‌که در چهار دهه گذشته ما بخش عظیمی از منابعی که سوختی برای توسعه بوده، را از دست داده‌ایم. در چهار دهه به اندازه تمام دورانی که نفت در ایران وجود داشته، از منابع نفتی برداشت کرده‌ایم ولی میزان توسعه به دست آمده‌مان خیلی ناچیز بوده است. هر روزی که می‌رویم جلو، سوختِ موتور توسعه ما کاهش پیدا می‌کند و متأسفانه فرصت‌های بیشتری را از دست می‌دهیم.

نزدیک به جمعیت یک کشور در اسکاندیناوی، مهاجر نخبه داریم

ما فرصت زیادی برای توسعه نداریم. به یک عزم ملی و یک برنامه کلان احتیاج داریم برای این‌که بتوانیم یک تصمیم ملی و جدی برای توسعه بگیریم و طبیعتاً باید بهایش را هم بپردازیم. هیچ چیزی بدون هزینه کردن به دست نمی‌آید. این هزینه‌ها می‌تواند سیاسی و اقتصادی باشد. ولی واقعیت این است که جامعه ایران قابلیت توسعه را بیش از هر جامعه‌ای در منطقه خاورمیانه دارد. به میزان تحصیل‌کرده‌های ما فکر کنید، به حجم عظیمی از استعداد‌های ما که الان موتور توسعه اروپا و آمریکا را دارند روشن نگه می‌دارند، نگاه کنید. ما به تنهایی نزدیک به جمعیت یک کشور در اسکاندیناوی، مهاجر نخبه داریم. همه این‌ها امکاناتی است که می‌تواند زمینه‌ساز توسعه شود، به شرط این‌که بتوانیم این مجموعه را مدیریت کنیم. هنر مدیریت هم در همین است که شما از امکاناتی که داری، به نحوی استفاده کنی که به اهداف هم نزدیک شوی. امیدوارم این فرصت و عزم ملی به دست بیاید، چراکه به غیر از امیدوار بودن هم کاری نمی‌توان کرد.

الان به لحاظ توسعه صنعتی در چه شرایطی است؟ ترکیه در کمتر از سه دهه به راحتی توانست به‌عنوان یک اقتصاد بین‌المللی در بحث صنعت خودرو در ساختمان و حتی صنایع های‌تک نقش بازی کند. ما متأسفانه در این بخش نتوانستیم درست عمل کنیم و الگوی مشخصی نداشته‌ایم. صنعت توریسم و قابلیت‌های گردشگری ایران را به عنوان یک شاخص در نظر بگیرید؛ به قول یکی از کارشناسان، میزان آثار ثبت‌شده تاریخی و توریستی بعضی از روستاهای ما به تنهایی به اندازه کل مصر است. کشوری با این پتانسیل عظیم و قابل توجه در صنعت توریسم، کجا قرار دارد؟ از نظر تعداد گردشگران خارجی که سالانه به کشورمان می‌آیند باید خودمان را با یکی از کشورهای کوچک حاشیه خلیج فارس مقایسه کنیم.

بنابراین با اینکه نمونه‌های موفق زیادی مثل قطر، امارات، حتی بحرین و کشورهای حوزه مدیترانه در اطراف‌مان وجود دارد که از نظر شرایط جغرافیایی و چالش‌های پیش رو شبیه هم هستیم، اما نتوانسته‌ایم از آن‌ها الگو بگیریم. دلایلش هم خیلی واضح است؛ رواداری و بردباری سیاسی و اجتماعی در این کشورها باعث شد که پیوندهای بین‌المللی بهتری شکل بگیرد و ریسک سرمایه‌گذاری بین‌المللی در آن‌ها کاهش پیدا کند و به همین دلیل سرمایه‌ها به آن سمت سرازیر شود، طبیعتاً بهره‌وری هم بالا رفته و شاهد توسعه هستیم. چه در بُعد ملی و چه در بُعد بین‌المللی، سرمایه نمی‌آید جایی که عدم اطمینان در آن وجود داشته باشد و تا زمانی که این مشکل حل نشود، طبیعتاً خیلی به سختی می‌شود به دنبال توسعه بود. ضمن این‌که هر روزی که به جلو می‌رویم، امکان توسعه‌یافتگی سخت‌تر و

می‌دانیم که در خاورمیانه چه چالش‌هایی وجود دارد. اما در همین خاورمیانه هم کشورهایی وجود دارد که توسعه را در آن‌ها می‌توان دید. ترکیه را در نظر بگیرید و ببینید ۳۰ سال پیش چه شرایطی داشت و

افزایش دستمزد و چالش‌های صنعت

- چالش جدی برای تولید و صنعت کشور خواهد شد.
- باید به سمت مزدهای توافقی با هدف ایجاد اشتغال پایدار برویم، زیرا قطعاً حفظ اشتغال و معیشت کارگران اولویت اصلی کارفرمایان است.
- کارگران در وضعیت معیشتی دشواری هستند و باید با این نرخ تورم دستمزد آنها هم ترمیم شود؛ اما به جای این شیوه افزایش دستمزد، باید جلوی تورم افسارگسیخته و رشد نقدینگی عظیم در کشور گرفته شود.
- بهمن امیری، مقدم استاندار کرمانشاه:**
- ایجاد شغل یکی از مهمترین اولویت‌های استان است. اشتغالی هم که ایجاد می‌شود باید پایدار و تحت پوشش بیمه باشد.
- اکنون ۶۹ درصد اشتغالی که در کرمانشاه داریم، غیررسمی است.

هفتاد و ششمین جلسه شورای گفت‌وگوی کرمانشاه با تاکید بر لزوم حمایت از بخش تولید با توجه به افزایش دستمزد برگزار شد. گزیده‌ای از موضوعات طرح شده در این نشست را در ادامه می‌خوانید:

کیوان کاشفی، رئیس اتاق بازرگانی کرمانشاه:

- با توجه به افزایش قابل توجه حداقل نرخ دستمزد و هزینه‌های سربار آن، احتمال ریزش نیروی کار در واحدهای تولیدی زیاد است.
- اگرچه افزایش نرخ دستمزد ۵۷ درصد اعلام شده، اما با احتساب سایر هزینه‌های سربار مانند تامین اجتماعی، مالیات و ... عملاً به ۱۰۰ درصد می‌رسد.
- امروزه واحدهای تولیدی چه در زمینه فروش داخلی و چه صادرات تقریباً در شرایط سر به سر هستند و سود بسیار کمی می‌برند، از همین رو هرگونه تحمیل هزینه اضافه باعث ایجاد

صنعت و دغدغه‌های انرژی

- کرده است.
- در برخی موارد وقتی که صنایع قصد دارند به سمت ایجاد نیروگاه تخصصی برق بروند یا مازوت کافی برای فصل سرما ذخیره کنند باز هم با چالش مواجهند، برای مثال در زمینه سوخت مازوت گاهی صنایع مجبورند مازوت مصرفی خود را با هزینه چند برابری از سایر استان‌ها تامین کنند.
- تمام صنایع کرمانشاه به اندازه یک
- اخیر با حوزه انرژی بوده و این چالش، صنایع بزرگ و پرمصرف که عمدتاً صنایع پیشران هستند را بیشتر تحت تأثیر قرار داده است.
- در پیک فصل گرما با قطع برق و پیک فصل سرما با محدودیت تامین سوخت صنایع مواجهیم.
- اینکه صنایع در اولویت اعمال محدودیت‌های مصرف انرژی هستند، هزینه تمام شده تولید را بسیار بیشتر

فعالان اقتصادی کرمانشاه در دیدار با نائب رئیس مجلس شورای اسلامی به بیان مشکلات و دیدگاه‌های خود در زمینه انرژی پرداختند. گزیده‌ای از موضوعات طرح شده در این نشست را در ادامه می‌خوانید:

کیوان کاشفی، رئیس اتاق بازرگانی کرمانشاه:

- چالش اصلی صنایع طی دو، سه سال

لزوم همراهی دولت و بخش خصوصی برای اجرای موفق حذف ارز ترجیحی

بتوانند قدرت خرید خود را حفظ کنند.

- تشدید نظارت‌ها حداقل باید طی سه تا پنج ماه آینده تداوم یابد تا زمانیکه قیمت‌ها در بازار و سبد خانواده تثبیت شود.
- لازم است مردم بدانند هدف از حذف ارز ترجیحی توزیع عادلانه یارانه‌ها است.
- بخش خصوصی برای اجرای این طرح در کنار دولت خواهد بود و هر کمکی که نیاز باشد انجام خواهیم داد.

بهمن امیری مقدم، استاندار کرمانشاه:

- طرح حذف ارز ترجیحی جراحی لازم الاجرا و حرکت عظیمی بود که دولت آن را اجرا کرد، اما موفقیت آن نیازمند همراهی مردم و بخش خصوصی است.
- این کار یک جراحی بزرگ و مورد نیاز برای کشور بود و دولت از آبروی خود مایه گذاشت و آن را انجام داد.
- هم اکنون بخش دولتی و بخش خصوصی باید دست در دست یکدیگر کاری کنیم که این طرح به موفقیت بیانجامد.

در هفتاد و هفتمین جلسه شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی با تاکید بر لزوم همراهی دولت و بخش خصوصی برای اجرای موفق حذف ارز ترجیحی برگزار شد. گزیده‌ای از موضوعات طرح شده در این نشست را در ادامه می‌خوانید:

کیوان کاشفی، رئیس اتاق بازرگانی کرمانشاه:

- حذف ارز ترجیحی اقدامی شجاعانه و آینده‌نگرانه از سوی دولت است که در هر صورت باید اجرا می‌شد، اما در کنار آن تشدید نظارت و حمایت از دهک‌های پایین الزامی است.
- هر چقدر حذف ارز ترجیحی دیرتر انجام شود دامنه خسارات آن نیز برای مردم گسترده‌تر خواهد بود.
- یکی از مهمترین ملزومات اجرای موفق حذف ارز ترجیحی حمایت از دهک‌های آسیب‌پذیر است. و گفت: دولت برای این زمینه برنامه‌هایی دارد و مبالغی را نیز به حساب مردم واریز کرده اما حمایت‌ها باید مستمر شود تا مردم

تا صنایع کمتر دچار قطعی برق و گاز شوند و امسال هم خصوصا با توجه به نزدیکی پیک تابستان نباید زمان را از دست بدهیم.

- پیگیر افزایش سهمیه برق کرمانشاه از بالاترین مراجع ممکن هستیم تا دیگر مجبور نباشیم بین صنایع کشمکش ایجاد کنیم.

- دوست دارم بیشتر وقت خود را برای کمک به صنایعی که اشتغالزایی کرده‌اند، بگذارم، زیرا اگر این واحدها فعال نباشند مشخص نیست چه آسیب‌هایی متوجه کارگران آنها خواهد بود.

قطعی برق آسیب به خط تولید و تجهیزات صنایع است که مجبورند برای جایگزین کردن آن هم در این شرایط تحریم متحمل هزینه فراوانی بشوند.

- مجموع مصرف انرژی صنایع کرمانشاه به اندازه یکی از واحدهای دیگر استان‌های صنعتی نیست و از همین رو نباید برای مناطق کمتر توسعه یافته نیز قاعده یکسان با تمام کشور در نظر گرفته شود.

عبدالرضا مصری، نایب رئیس مجلس شورای اسلامی:

- سال گذشته اقدامات فوری انجام دادم

واحد صنعتی برخی استان‌های توسعه یافته مصرف ندارند و از همین رو نباید نسخه واحدی برای همه پیچید.

محسن دارابی رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت استان کرمانشاه:

- افزایش قیمت برخی حامل‌های انرژی از جمله گاز هزینه تمام شده تولید را بالا برده است. وقتی هزینه تمام شده تولید یک کالا بالا می‌رود، در نهایت فشار به مصرف کنندگان وارد خواهد شد.
- یکی از تبعات محدودیت انرژی خصوصا

بره‌بود

**فضای کسب و کار
کرمانشاه چه راهی در
پیش گرفته است**

اقتصاد به‌طور معمول از دو موضوع بیشترین آسیب‌ها را می‌بیند: بی‌ثباتی در بازار و قوانین. یک تولید یا صادرکننده کالا نمی‌تواند بازار کالای خود را از تعرض رقبای تازه، کالاهای جانشین، تغییر سلیقه مصرف‌کننده، کاهش قدرت خرید جامعه و ... مصون بدارد و در همه این زمینه‌های مرتبط با وضع بازار، همچون بیدی در مقابل باد نقش عمدتاً منفعل دارد. همان تولیدکننده در قبال قوانین و آئین‌نامه‌ها بی‌دفاع است و تنها گزینه‌ای که در دسترس دارد، انتخاب راه و سیاست آتی خود است؛ فعال اقتصاد در قبال دو تهدید بزرگ که ذکر آن رفت، می‌تواند حدود تغییر در روند تولید را مشخص کرده، راه توسعه خود را به‌دقت مشخص کند و مهم‌تر آنکه بر تصمیم‌های خود استواری به خرج دهد و سیاست‌های باثبات در پیش گیرد، مشروط بر اینکه فضای کسب و کار مساعد باشد ...

شاخص‌های محیط کسب‌وکار استان روایت می‌کند

در میانه جدول؛ روی نوار بهبودی

پایش محیط کسب‌وکار، سنجه‌ای است که دلالت بر مهیا و مساعد بودن یا نبودن یک شهر، منطقه یا کشور برای انجام یک فعالیت اقتصادی دارد. شاخص‌های این گزارش که هر سه ماه یک بار منتشر می‌شود، مشوق یا مانعی پیش‌روی فعالان اقتصادی برای تصمیم در رابطه با آغاز یک کسب‌وکار و یا توسعه آن است. شاخص‌های آخرین گزارش منتشر شده مربوط به زمستان ۱۴۰۰ حکایت از روند رو به بهبود محیط کسب‌وکار کرمانشاه دارد. چنانکه شاخص بهبود محیط کسب‌وکار کرمانشاه طی ۵ سال رشدی ۱۴ پله‌ای را در میان استان‌های کشور تجربه کرده است.

داده‌های گزارش زمستان ۱۴۰۰

میانگین شاخص ملی

بر اساس نتایج حاصل از پایش ملی محیط کسب‌وکار ایران در زمستان ۱۴۰۰، رقم شاخص ملی محیط کسب‌وکار، ۵,۸۳ محاسبه شده که تا حدودی از وضعیت این شاخص نسبت به ارزیابی فصل گذشته (پاییز ۱۴۰۰ با میانگین ۵,۹۴) مطلوب‌تر است.

بهترین و بدترین استان‌ها

بر اساس یافته‌های این طرح در زمستان ۱۴۰۰، استان‌های سیستان و بلوچستان، قم و چهارمحال و بختیاری به ترتیب دارای بدترین وضعیت محیط کسب‌وکار و استان‌های مرکزی، آذربایجان غربی و فارس به ترتیب دارای بهترین وضعیت محیط کسب‌وکار نسبت به سایر استان‌ها ارزیابی شده‌اند.

نامناسب‌ترین مولفه‌های کسب‌وکار

در زمستان ۱۴۰۰، فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در پایش، به ترتیب سه مؤلفه غیرقابل پیش‌بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات، دشواری تأمین مالی از بانک‌ها و بی‌ثباتی سیاست‌ها، قوانین و مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر بر کسب‌وکار را نامناسب‌ترین مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار کشور نسبت به سایر مؤلفه‌ها ارزیابی کرده‌اند.

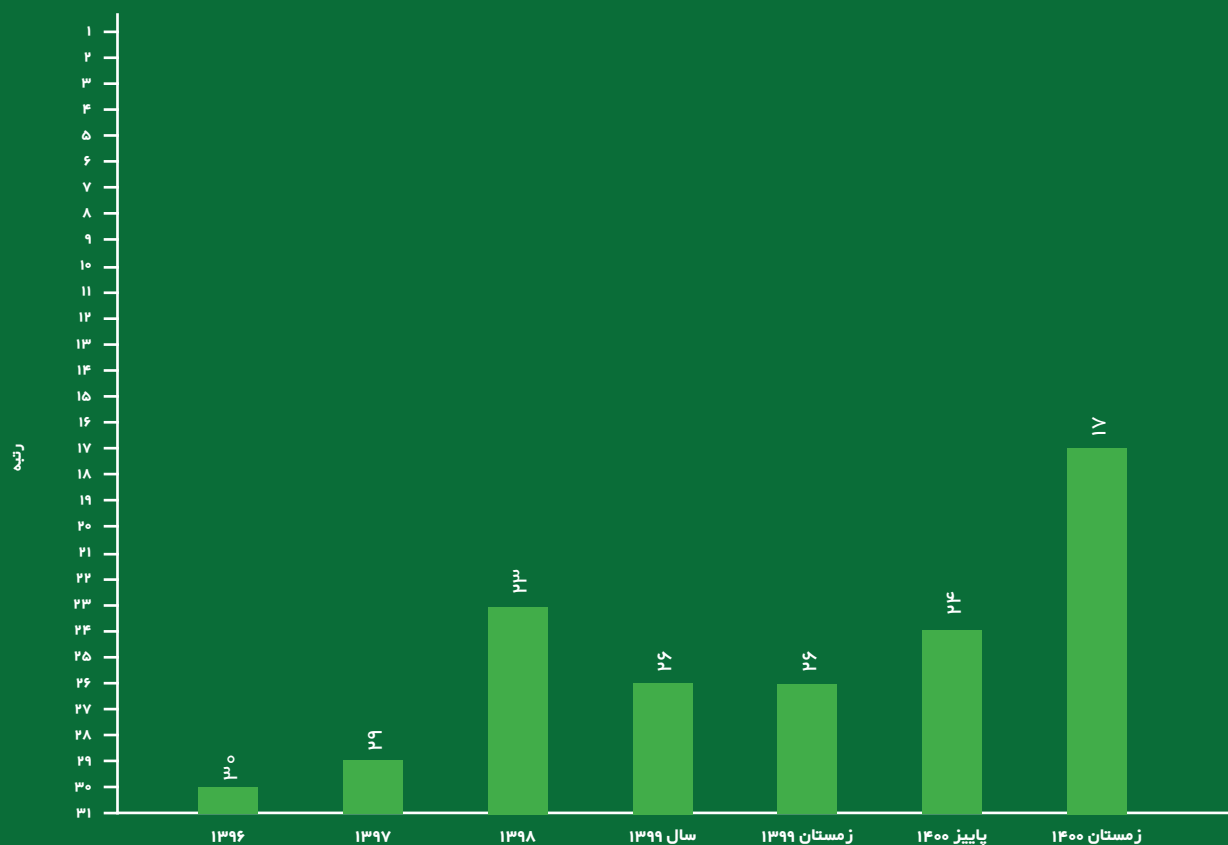
کرمانشاه و شاخص رو به بهبود

محیط کسب‌وکار کرمانشاه در شرایطی عددی نزدیک به عدد شاخص ملی را کسب کرده و بالاتر از ۱۵ استان در میانه جدول جای گرفته که در سال ۱۳۹۶ در میان سه استانی جای داشت که بدترین محیط کسب‌وکار را در کشور دارند. استان کرمانشاه طی ۵ سال گذشته همواره روندی صعودی در بهبود شاخص کسب‌وکار داشته و از عدد ۶,۲۴ در سال ۱۳۹۶ به ۵,۸۵ در زمستان ۱۴۰۰ بهبود یافته است.

داده‌های گزارش زمستان ۱۴۰۰

شاخص کسب‌وکار کرمانشاه (نمره ۵۱ بدترین ارزیابی است)

رتبه کشوری کرمانشاه در شاخص کسب‌وکار

لزوم همراهی دولت و بخش خصوصی برای بهتر شدن فضا

رتبه ۱۷: فضای کسب و کار استان رو به بهبود است

• تلاش می‌کنیم با کسب نظر از فعالان اقتصادی در زمینه مهمترین چالش‌هایی که در زمینه فضای کسب و کار با آن مواجهند، بتوانیم مشکلات را احصا و در شورای گفت‌وگوی استانی و ملی مطرح کنیم.

• بنا داریم به صورت سالیانه دستگاه‌هایی که بیشترین همکاری را برای بهبود فضای کسب و کار استان داشتند معرفی کنیم.

بهزاد باباخانی، معاون هماهنگی امور اقتصادی استانداری کرمانشاه:

• شاخص فضای کسب و کار یکی از مهمترین مولفه‌ها برای جذب سرمایه‌گذار است و نباید اجازه دهیم با سخت‌گیری مضاعف فضای کسب و کار استان نامناسب شود.

• پذیرفتنی نیست دستورالعمل‌هایی که برای سراسر کشور یکسان است برای کرمانشاه با سخت‌گیری مضاعفی اجرا شود.

• در گذشته دولتی‌ها دور یکدیگر جمع می‌شدند و برای رفع مشکلات بخش خصوصی تصمیم‌گیری می‌کردند، اما در رویه جدید کمیته بهبود فضای کسب و کار، محوریت کار با بخش خصوصی است.

دومین جلسه کمیته بهبود فضای کسب و کار کرمانشاه به ریاست معاون هماهنگی امور اقتصادی استانداری کرمانشاه و دبیری اتاق بازرگانی برگزار شد. بهبود رتبه فضای کسب و کار استان، محور اصلی این نشست بود. گزیده‌ای از مباحث طرح شده در این نشست را در پی می‌خوانید:

کیوان کاشفی، رئیس اتاق کرمانشاه:

• بر اساس آخرین پایش صورت گرفته از سوی اتاق ایران که مربوط به زمستان ۱۴۰۰ بود کرمانشاه برای اولین بار در سال‌های اخیر در جایگاه ۱۷ کشور قرار گرفت که نسبت به زمستان سال قبل که جایگاه ۲۶ را داشتیم ۹ پله و نسبت به فصل قبل که پاییز ۱۴۰۰ بود و جایگاه ۲۴ را داشتیم هفت پله بهبود جایگاه داشتیم.

• در این فصل میانگین عدد شاخص فضای کسب و کار کشور ۵۸۳ بود و کرمانشاه عدد ۵۸۵ را کسب کرد و اولین بار است که طی سالیان اخیر به میانگین کشور نزدیک می‌شویم.

• بهبود شرایط بیماری کرونا یکی از اصلی‌ترین عوامل بهبود فضای کسب و کار در کل کشور و به تبع آن استان کرمانشاه است.

عوامل اثرگذار بر نامناسب بودن فضای کسب و کار کرمانشاه

۱. غیرقابل پیش‌بینی بودن تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات
۲. بی‌ثباتی سیاست‌ها، قوانین، مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر بر فضای کسب و کار
۳. دشواری تامین مالی از بانک‌ها
۴. رویه‌های ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات

عوامل بهبود فضای کسب و کار استان

۱. آگاه شدن و توجیه فعالان اقتصادی
۲. برگزاری مستمر جلسات ستاد تسهیل خصوصاً در حوزه دستگاه قضا
۳. خوش بینی نسبت به توافق مجدد در برجام
۴. حداقل شدن صدور بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های خلق‌الساعه

دانش؛ تنها نسخه راهگشا

کاهش منابع پایه و فرونی یافتن مصرف هشدار می‌دهد که برای پاسخگویی به نیاز بازار مصرف یک راه بیشتر نداریم: حصول و برداشت بیشتر از داده‌های ثابت و شاید هم کمتر.

منابع آب و خاک به شدت در معرض خطر قرار دارند و تقاضای بشر برای غذا روبه فزونی می‌رود؛ منابع انرژی فسیلی به شدت مصرف می‌شوند و بدون تردید نسل‌های بعد از ما از آن محروم خواهند شد؛ کمبود نیروی کار از مرزهای غرب گذشته و حتی کشورهایی چون چین و اندونزی و هند هم هشدارهای نبود نیروی کار را لمس کرده‌اند و راهکار بشر برای پاسخ به این چالش‌ها چیست؟ پاسخ روشن و موجز است: دانش.

دانش، تکنولوژی کنترل شرایط محیطی را به مزرعه می‌آورد و محصول بیشتری از نهاده‌های ثابت، برداشت می‌کند؛ دانش انرژی‌های پاک را به خدمت گرفته و بشر را از انرژی‌های فسیلی بی‌نیاز می‌کند و در نهایت با مکانیزه خطوط تولید، انسان‌ها را تنها در نقاطی که ماشین‌ها کم‌توان می‌شوند، به کار می‌گیرد.

استارت‌آپ‌ها و کسب‌وکارهای دانش‌بنیان در واکنش به همین چالش‌ها شکل گرفته و به سرعت در حال توسعه هستند. صفحات پیش‌رو به واکاوی تولید دانش‌بنیان، تجربه‌های جهانی و رویکردها و الزامات استان کرمانشاه برای تحقق تولید دانش‌بنیان پرداخته است.

هفت برنامه عملیاتی اتاق کرمانشاه برای تحقق تولید دانش بنیان و اشتغال آفرین

نقشه راه

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان کرمانشاه به منظور تحقق شعار سال «تولید دانش بنیان و اشتغال آفرین» هفت گام راهبردی را در دستور کار قرار داده است. گراف‌ها را دنبال کنید.

هم‌افزایی با دانشگاه‌ها

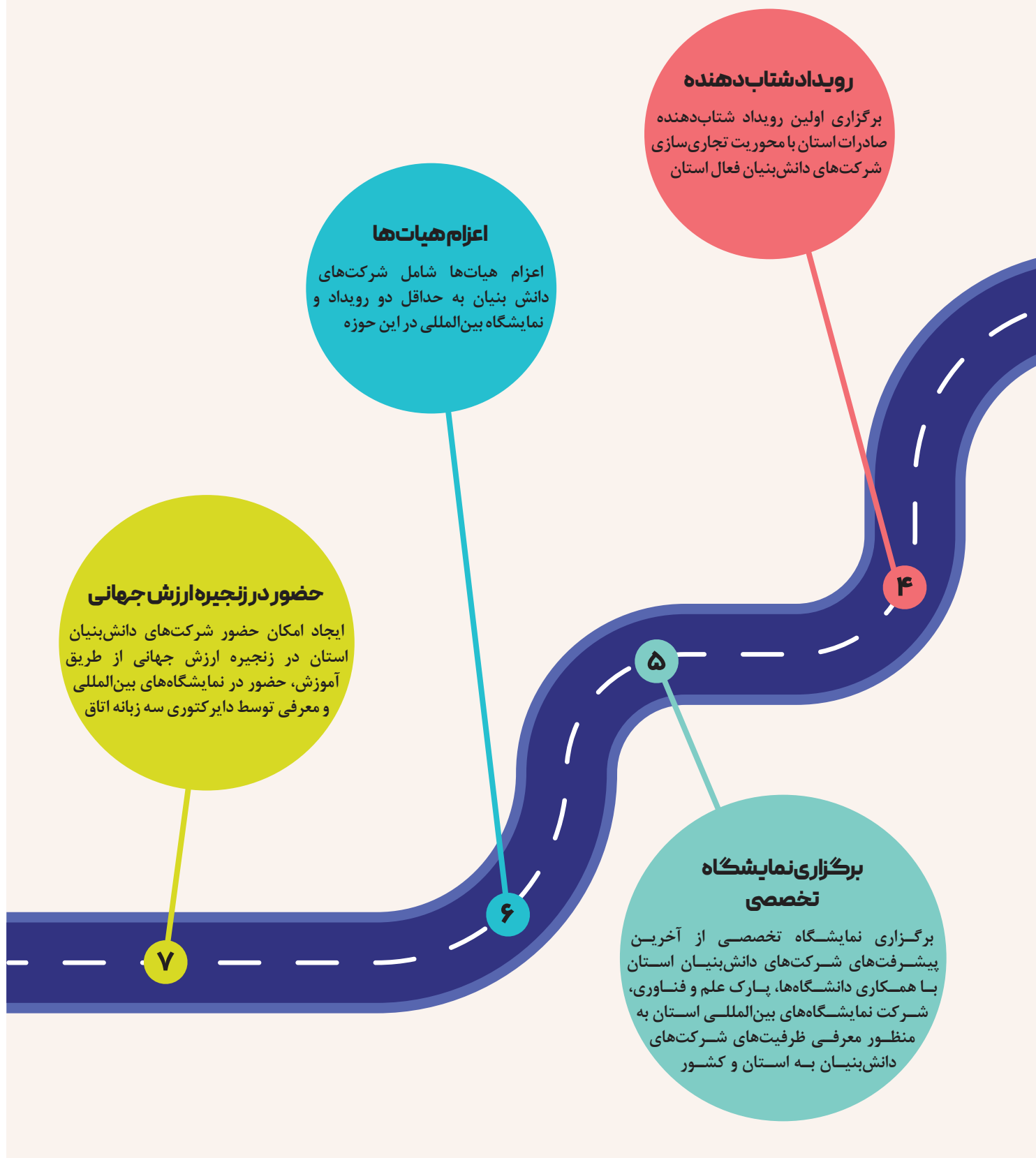
هم‌افزایی با دانشگاه‌ها، مراکز علم و فناوری، شتاب‌دهنده‌های مهم استان، کارشناسان و صاحب‌نظران حوزه تولید دانش بنیان جهت هماهنگی و تنظیم برنامه‌های تحقق شعار سال و تهیه مانیفست اقدامات هر دستگاه

انجمن شرکت‌های دانش بنیان

تاسیس انجمن شرکت‌های دانش بنیان جهت ایجاد مرکزیت در قالب تشکل مستقل جهت پیگیری امور خاص این شرکت‌ها و حضور در جوامع و کارگروه‌های مربوطه

تاسیس مراکز نوآوری

تاسیس مرکز رشد و نوآوری کسب‌وکار اتاق کرمانشاه و شتاب‌دهنده صادرات استان که مقدمات آن در سال ۱۴۰۰ انجام گرفته است و استقرار تیم مناسب شامل کارشناسان و منتورهای متخصص در این حوزه

رئیس اتاق کرمانشاه تشریح کرد

تولید دانش بنیان و اشتغال آفرین چگونه محقق می شود؟

حفظ و تقویت نیروی انسانی ارزشمند و فعال، تمرکز بر استارت‌آپ‌ها و جهانی شدن، سه راهبردی که می‌توان شعار سال را در استان کرمانشاه محقق کند. کیوان کاشفی، رئیس اتاق بزرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان کرمانشاه در رابطه بیشتر توضیح می‌دهد.

انتخاب درست اتاق کرمانشاه

طی دو سال اخیر حوزه دانش بنیان را به شدت مورد توجه قرار دادیم و نامگذاری امسال از سوی مقام معظم رهبری بیانگر این بود که مسیر را درست انتخاب کردیم. پایه بسیاری از برنامه‌هایی که در اتاق کرمانشاه برای توسعه حوزه دانش بنیان تدوین شده در همین دو سال اخیر گذاشته شده است.

آینده اقتصاد بر پایه تولیدات دانش بنیان است

مهمترین نکته درباره نامگذاری‌های سالانه از سوی مقام معظم رهبری این است که نامگذاری‌ها فقط محدود به یک سال نیست، بلکه شروعی برای یک حرکت و نقشه راه چند ساله است تا همه بخش‌های کشور در بعد اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، علمی و ... نسبت به موضوع حساس شوند. نامگذاری امسال نیز از همین جنس است و توجه به تولید دانش بنیان و اشتغال آفرین باید در سال‌های آتی نیز مورد توجه قرار گیرد. تقویت حوزه دانش بنیان نیازمند توجه ویژه و اقدامات پیوسته چند ساله است؛ چراکه آینده تولید و اقتصاد در ایران و جهان بر پایه همین تولیدات دانش بنیان شکل می‌گیرد.

راهنمای تحقق نامگذاری سال

راهنمای اول

اولین راهبرد توجه به نیروهای انسانی ارزشمند و فعال در حوزه دانش بنیان و استارت آپها است. نیروهای انسانی که در حوزه علم، تکنولوژی و اقتصاد دانش بنیان فعالیت دارند به آسانی به دست نمی آیند و از سوی دیگر همین نیروهای انسانی منشا و سرچشمه برنامه ها و فعالیتهای دانش بنیان هستند. به همین رو نیازمند حفظ، تقویت و افزایش نیروهای فعال در این عرصه هستیم. از یک سو باید برای افرادی که اکنون در حوزه دانش بنیان فعالیت دارند حمایت های ویژه مادی و معنوی در نظر گرفته شود و از سوی دیگر تلاش کنیم تعداد این افراد بیشتر شود. امروز بسیاری از دانشگاه های بزرگ و معتبر جهان در حال رقابت برای جذب این نیروها هستند و ما نباید اجازه بدهیم این نیروها از دست بروند.

**حفظ و تقویت
نیروی انسانی
ارزشمند و
فعال**

راهنمای دوم

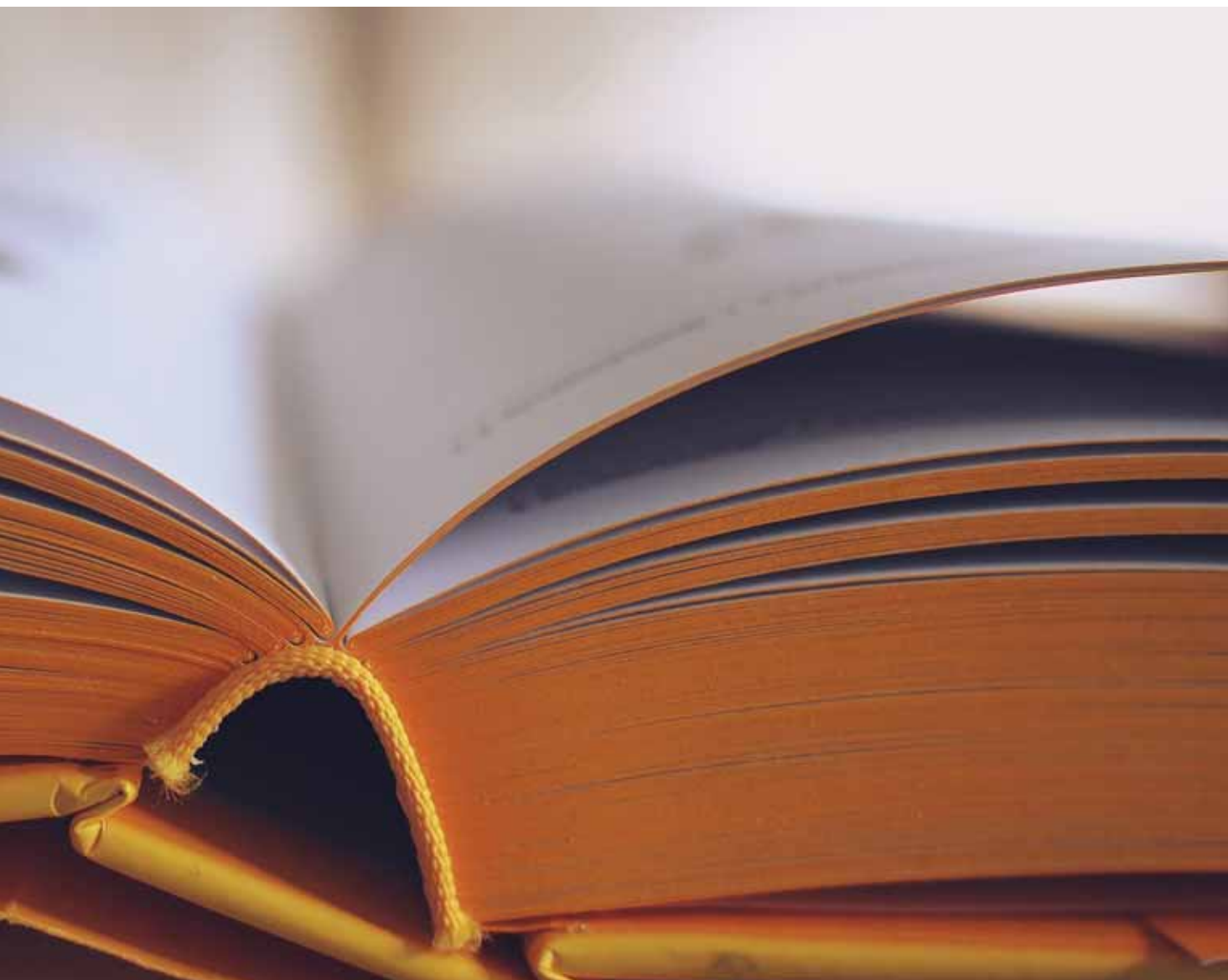
لزام تسهیل فضای کسب و کار شرکت های دانش بنیان و حمایت و تمرکز، دومین راهبرد مورد نیاز در این زمینه است؛ این حمایت ها باید در زمینه های مختلف از حمایت های مادی و معنوی تا تسهیل در صدور مجوزها باشد. از آنجایی که حوزه دانش بنیان فضای کسب و کار مختص به خود و متفاوت از سایر حوزه ها چون کشاورزی، صنعت و خدمات را دارد، نیازمند تسهیلگری ویژه در این فضا و حتی اصلاح قوانین و مقررات دست پاگیر و در نظر گرفتن قوانین حمایتی هستیم.

**تمرکز بر
استارت آپها**

راهنمای سوم

راهبرد سوم ایجاد ارتباط بین تولیدات دانش بنیان با زنجیره ارزش تولید و تجارت است و باید تلاش کنیم زمینه ورود تولیدات دانش بنیان کشور به بازارهای جهانی فراهم شود. فعالیتهای حوزه دانش بنیان به گونه ای است که تمام دنیا می توانند از آن برخوردار شوند و اتصال شرکت های فعال در این حوزه به اقتصاد جهانی می تواند خروجی مناسبی در زمینه بین المللی کردن این شرکت ها و افزایش سرمایه و درآمد آنها به میزان قابل توجه داشته باشد. در این راستا باید زمینه حضور شرکت های دانش بنیان در رویدادهای بین المللی داخلی و خارجی فراهم شود.

جهانی شدن

کرمانشاه و اکوسیستم دانش بنیان

اکوسیستم دانش بنیان‌ها

یک بخش از این کسب و کارها، یعنی کسب و کارهای دانش بنیان و نوپا که اصطلاحاً به آن‌ها استارت‌آپ می‌گوییم، در اکوسیستم کارآفرینی‌شان امان‌هایی دارند که اغلب به صورت‌های مختلفی خودشان را نشان می‌دهند. می‌دانیم که استارت‌آپ‌ها در خلأ به وجود نمی‌آیند و برای ظهور و توسعه به یک اکوسیستم نیاز دارند و خود این اکوسیستم هم نیازمند پوشش سرمایه انسانی اجتماعی،

اکوسیستم دانش بنیان چیست؟ چرا استارت‌آپ‌ها به اکوسیستم نیاز دارند؟ اکوسیستم شامل چه چیزهایی می‌شود؟ این‌ها پرسش‌هایی اساسی در مواجهه با جهان نوین کسب و کار است؛ فضای کسب و کاری که از دو بخش دولتی و خصوصی تشکیل شده و بخش خصوصی، موتور محرک این اقتصاد است. می‌دانیم که کشورهای مختلف جهان برای بهبود فضای کسب و کار خود، رسیدن به بخش خصوصی کارآمدتر را مورد توجه قرار می‌دهند و تجربه‌های جهانی می‌گویند توجه به بهبود و سهولت فضای کسب و کار باید در اولویت‌های سیاست‌گذاری دولت‌ها قرار بگیرد. هدفی که در ایران هم از اواخر سال ۹۵ به مرحله اجرا رسید و اتفاق بازرگانی ایران با همکاری اتاق‌های تعاون و اتاق اصناف برای بررسی و پایش فضای کسب و کار در ایران و برای عمل به قانون بهبود مستمر فضای کسب و کار، طرح پایش ملی محیط کسب و کار را اجرایی کرد که در این پایش، داده‌های پیمایشی از طریق نظرسنجی از فعالان اقتصادی جمع‌آوری شد. این فعالان اقتصادی در واقع کسانی هستند که عضو اتاق‌های سه‌گانه بازرگانی، تعاون و اصناف‌اند.

چالش بازار فروش دانش بنیان

در اولین جلسه‌ای که بعد از سال ۱۴۰۱ در اتاق بازرگانی استان کرمانشاه برگزار شد، تحقق منویات مقام معظم رهبری برای تحقق شعار سال مورد توجه قرار گرفت و تعدادی از اعضای هیأت علمی، روسای مراکز رشد دانشگاهی، روسای مراکز رشد علم و فناوری برای تصمیم‌گیری دعوت شدند و نتیجه جلسه نشان می‌داد که مهم‌ترین مشکل نبود یک بازار فروش است

می‌شوند؛ نخست کارآفرینان، یعنی کسانی که به دنبال برخی فرصت‌های شغلی برای شروع یک معامله‌اند. دسته دوم سازندگان اکوسیستم مانند نهادهای دولتی هستند که در زمینه توسعه، پشتیبانی و تشویق اقدامات کارآفرینی و... فعالیت می‌کنند و دسته سوم گروه‌های سرمایه‌گذارند که مسئولیت تامین سرمایه استارت‌آپ‌ها را بر عهده دارند.

سطح بندی اکوسیستم

این اکوسیستم استارت‌آپی در چهار سطح پایه‌گذار می‌شود؛ سطح محلی، سطح منطقه‌ای، سطح ملی و سطح بین‌المللی. منظور از اکوسیستم محلی، مشارکت‌کنندگان در دانشگاه یا یک مرکز تحقیقاتی است. سطح منطقه‌ای مقداری وسیع‌تر از سطح محلی است و مشارکت‌کنندگان بیشتری دارد. اکوسیستم استارت‌آپی ملی هم شامل نهادها و کارآفرینان کشوری می‌شود و در نهایت، اکوسیستم بین‌المللی هم شامل چندین کشور و شرکت‌هایی است که به توسعه سیاست‌های کارآفرینی علاقه دارند.

فاکتورهای حمایتی در تشکیل اکوسیستم استارت‌آپی

در تشکیل اکوسیستم استارت‌آپی، یعنی اکوسیستم کسب و کارهای دانش‌بنیان و نوپا، فاکتورهای حمایتی هستند که در اولویت قرار دارند و سایر کسب و

کمپانی‌های جوان و با استعداد که در مرحله اول هستند و تازه پذیرش شده‌اند، مراکز رشد که منتورها و بودجه را دارند، پذیرندگان اولیه و رسانه‌ها. این اجزا یعنی بنیانگذاران ایده‌پرداز و کمپانی‌های جوان و مراکز رشد به هم پیوند می‌خورند و به همدیگر کمک می‌کنند تا در حین این که اکوسیستم استارت‌آپی را تقویت می‌کنند، ارزش خودشان را هم افزایش دهند.

هدف یک اکوسیستم

اما هدف از این اکوسیستم چیست؟ اکوسیستم استارت‌آپی به دنبال توسعه شبکه خودنگهدار از استعداد منابع و حل مسائل تاثیرگذار روی جوامع بزرگ‌تر است. در کنار این اهداف، اکوسیستم‌های استارت‌آپی توانایی‌هایی هم دارند که شامل نوآوری، ایجاد شرکت‌های استثنایی، توانایی ایجاد شغل و ایجاد کسب و کارهای باز می‌شود. با توجه به همین هدف‌ها و توانایی‌هاست که می‌توانیم یک اکوسیستم استارت‌آپی را تعریف کنیم. بنابراین، اکوسیستم استارت‌آپی مجموعه‌ای از عواملی است که روحیه کارآفرینی را تقویت می‌کند، یعنی دنبال کردن و حمایت از فرایندهای توسعه استارت‌آپی است که باعث ایجاد تحرک در کارآفرینی، ایجاد نوآوری و در نتیجه رشد اقتصادی می‌شود. عواملی که اکوسیستم پیگیری می‌کند به سه دسته تقسیم

محیط نهادی، مقررات قانون تامین مالی و... است. بنابراین می‌توانیم بگوییم اکوسیستم استارت‌آپ‌ها را موسسات محیط کسب و کار، دولت و اداره دولت محلی، واحدهای علمی و تحقیقاتی، نهادهای خصوصی تامین مالی مثل بانک‌ها، صندوق‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر، موسسات دولتی، بومی و عمومی تشکیل می‌دهند، ولی کسانی که در اکوسیستم استارت‌آپی هستند، یک اجتماع به شمار می‌روند؛ اجتماعی از بنیانگذاران ایده‌پرداز و ماهر،

کرده‌اند مشورت و کمک بگیرند تا در نهایت خودشان بیاموزند که چگونه خواسته‌شان را برای جذب سرمایه‌گذاران جدید مطرح کنند.

تفاوت اکوسیستم دانش بنیان با سایر کسب و کارها

تفاوت بودن اکوسیستم کسب و کارهای دانش بنیان نوپا با سایر کسب و کارها کجا خودش را نشان می‌دهد؟ فضای مناسب کسب و کار برای بازآفرینی توسعه استارت‌ها خیلی مهم است. یکسری امان‌های این فضا شامل چارچوب قانونی و مطلوب و سازمان‌های مالیاتی، قوت‌های بازار، کمک‌های دولتی و... می‌شود. مثل این که از طریق قوانین، دولت‌ها می‌توانند بار مالیاتی را برای شرکت‌های تازه تاسیس و کسانی که مشکل مالی دارند، کاهش دهند. چون تعدادی از استارت‌ها در بدو تاسیس معمولاً با مشکل مالی مواجه می‌شوند، به خاطر همین دولت می‌تواند بار مالیاتی را برای آن‌ها کاهش دهد، حتی می‌تواند بعضی از مزایای مالیاتی را برایشان در نظر بگیرد. بنابراین وجود یک چارچوب نهادی مناسب به عنوان یک رکن اکوسیستم استارت‌آپی باید در اولویت قرار بگیرد.

عموماً برای پایش محیط کسب و کار در یک طرح ملی، داده‌ها از طریق اعضای اتاق‌ها جمع‌آوری می‌شود؛ حالا اگر محیط بیرونی کسب و کارهای دانش بنیان و نوپا با همان شیوه پایش فضای کسب و کار عمومی سنجیده شود، چه مشکلی به وجود می‌آید؟ نتیجه چنین سنجشی این است که سیاست‌گذاری‌های دولت برای همه کسب و کارها به یک صورت می‌شود. در حالی که اکوسیستم کسب و کارهای نوپا و دانش بنیان با بقیه کسب و کارها

اکوسیستم‌ها متفاوت است یا همان راهنما هستند. متورها باید با استارت‌آپ‌ها، محیط آن‌ها و ایده‌های جدیدشان آشنا شوند و بتوانند یک طرز فکر کارآفرینانه را برای اعضای بنیان‌گذار استارت‌آپ ایجاد کنند. اولین چالشی که یک شرکت دانش بنیان در بدو تاسیس با آن مواجه می‌شود این است که چه نوع تولیدی داشته باشد؟ برای رفع این مشکل، وجود یک مرکز شتاب‌دهنده با یک منتور قوی ضروری است. تا بتواند شرکت را هدایت کند. هدایت در چه زمینه‌هایی؟ در استراتژی بازاریابی، در مشخص کردن قسمت‌هایی که استارت‌آپ نیاز به بهبود بیشتری دارد، در به اشتراک گذاشتن دانش در مورد نحوه تامین سرمایه و در ارائه پشتیبانی برای تصمیم‌گیری درست چون بنیان‌گذاران و موسسان به تنهایی قادر به تصمیم‌گیری نیستند.

پنجمین و آخرین فاکتور حمایتی این اکوسیستم، ایجاد فرصتی برای کارآفرینان است تا با بنیانگذاران یا همان موسسان استارت‌آپ‌های موفق که در کشور هم تعدادشان زیاد است، ارتباط برقرار کنند. از طریق این فرایند، اعضای بنیانگذار، و ایده‌پردازانی که استارت‌آپی را شکل داده‌اند، می‌توانند در مورد مشکلاتشان از کارآفرینان موفق‌تری که قبلاً محصولشان را تجاری و اعتماد را در مشتری‌ها ایجاد

کارها از آن بی‌بهره‌اند. اولین فاکتور مرکز رشد است که هدف اصلی‌اش پرورش کارآفرینان جوان و کمک به رشد ایده‌های تجاری در مرحله اولیه استارت‌آپ است و به سه دسته تقسیم می‌شود: مراکز رشد دانشگاهی، مراکز رشد انتفاعی و مراکز رشد غیرانتفاعی. خدماتی که این مراکز رشد ارائه می‌دهند هم شامل زیرساخت‌ها و منتورینگ و شبکه‌سازی آن مقطع است.

دومین فاکتور حمایتی این کسب و کارها که خودش را از سایر کسب و کارها متمایز می‌کند، شتاب‌دهنده است. هدف شتاب‌دهنده‌ها، سرعت بخشیدن به فرایند توسعه استارت‌آپی است، ولی این شتاب‌دهنده‌ها یکسری تفاوت‌ها با مراکز رشد دارند مانند اینکه برنامه‌هایشان شش ماهه است، درحالی‌که در مرکز رشد، سیستم طی یک تا دو سال تعریف می‌شود.

سومین فاکتور حمایتی اشتراکی است؛ یک سازه کار اشتراکی باید معیارهایی را برآورده کند. مانند فراهم کردن اطلاعات، دسترسی به دانش، دسترسی به منابع مهم، دسترسی به سرمایه اجتماعی و فرصت‌های پیش‌بینی نشده. می‌شود از طریق ارائه یک محل برای برگزاری رویدادها، برنامه‌ها و... در نهایت یک محصول کامل را ارائه کنند. در مجموع، شش نوع فضای کار اشتراکی باید داشته باشیم که شامل دفاتر عمومی، مراکز همکاری، هتل‌های همکار، مراکز رشد، استودیوهای مشترک و... می‌شوند که بر اساس مدل کسب و کارشان می‌توانند انتفاعی یا غیرانتفاعی باشند. یا بر اساس مشارکت کاربران‌شان در فضای دولتی، خصوصی و نیمه‌خصوصی، تقسیم‌بندی و دسته‌بندی می‌شوند. چهارمین فاکتور حمایتی این

صادرات دانش بنیان و نداشتن مهارت

با وجود اینکه تنوع بالایی در زمینه محصولات دانش بنیان در استان کرمانشاه وجود دارد و بخش قابل توجهی از این شرکت‌ها نه تنها در حوزه صادرات، بلکه در حوزه فروش داخلی هم کارآمدتر از صنایع دیگر مانند خودروسازان هستند، اما نداشتن مهارت کافی و سازوکار صادرات‌محور، مهم‌ترین مشکل شرکت‌های دانش بنیان در صادرات است.

محورهای رویداد صادراتی

محورهای رویداد صادراتی مرکز رشد و نوآوری کسب و کار اتاق کرمانشاه:

توسعه تحقیقات بازار

تدوین استراتژی بازاریابی مناسب برای بازار هدف

مبادلات مالی

نحوه انتقال ارز و امور گمرکات

اطلاع از مشخصات محصولات مورد نیاز مشتریان خارجی

تصمیم استراتژی تبلیغاتی بر متن ابتدا به هر بازار

ایجاد بازارهای جدید بین‌المللی به‌ویژه با کشورهای منطقه

خدمات حمل و نقل کالا و ترانزیت و تعیین شرایط حمل و نقل

بسته‌بندی محصولات صادراتی

برندینگ، مشاوره حقوقی

توافق‌نامه و قراردادهای

آشنایی با تهیه اسناد صادراتی

ارائه خدمات پس از فروش در مورد نحوه استفاده و نگهداری از محصول صادر شده

انتخاب مناسب‌ترین توزیع‌کنندگان موجود در بازارهای جهانی

مرکز رشد و نوآوری کسب و کار اتاق کرمانشاه

مرکز رشد و نوآوری کسب و کار اتاق کرمانشاه هدف اصلی‌اش کمک به شرکت‌ها و استارت‌آپ‌های دانش‌بنیان در زمینه صادرات و کمک به ایجاد شرکت‌های مدیریت صادرات به‌عنوان واسطه بین شرکت‌ها و بازارهای جهانی است

متفاوت است. بنابراین باید یکسری شاخص‌ها صرفاً مختص فضای کسب و کارهای دانش‌بنیان و نوپا تعریف شود که با کمک آن‌ها، محیط‌های بیرونی استارت‌آپ‌ها پایش شود. تنها از طریق این شکل پایش است که سیاست‌گذاری‌ها در راستای اولویت بخشیدن به بهبود فضای کسب و کارهای دانش‌بنیان و نوپا و کمک به آن‌ها طرح‌ریزی می‌شود. البته که تسهیل این کار هم از طرف اتاق بازرگانی انجام شده و پایش ملی فضای کسب و کار از طریق مولفه‌های پیمایشی ۲۸ گانه اتفاق می‌افتد.

اما آیا اتکا به مولفه‌های پیمایش ۲۸ گانه پایش ملی برای پایش فضای کسب و کار دانش‌بنیان کافی است؟ یک مشاهده ساده نشان می‌دهد که «خیر» چون برای پایش فضای کسب و کار دانش‌بنیان باید علاوه بر آن شاخص‌ها، چند مولفه دیگر را مثل عدم امکان خرید تکنولوژی‌های نوین یا عدم آشنایی دستگاه‌های اجرایی و بدنه قضایی حاکمیت با ماهیت استارت‌آپ‌ها و حتی قوانین مصوب حمایتی از این‌ها یا عدم ارتباط دانشگاه با صنعت در نظر گرفت. علاوه بر این‌ها باید مولفه‌های آماری هم در پایش فضای کسب و کار دانش‌بنیان و نوپا درج شود؛ مثل تعداد مراکز رشد مستقر در کرمانشاه یا استان‌های

دیگر، تعداد رویدادهای استارت‌آپی برگزار شده، تعداد فضاهای کاری اشتراکی، تعداد منتورهای باتجربه و... یعنی فاکتورهای حمایتی مورد اشاره باید به صورت مولفه‌های آماری مورد سنجش قرار بگیرند. بنابراین باید نتایج پایش فضای کسب و کار دانش‌بنیان و نوپا به واسطه اکوسیستم متفاوتی که دارد با فضای کسب و کارهای عمومی متفاوت باشد.

مشکلات شرکت‌های دانش‌بنیان کرمانشاه

استان کرمانشاه تقریباً هزار واحد بهره‌برداری دارد که مهم‌ترین مشکل آن‌ها فروش محصول‌شان است. در اولین جلسه‌ای که بعد از سال ۱۴۰۱ در اتاق بازرگانی استان کرمانشاه برگزار شد، تحقق منویات مقام معظم رهبری برای تحقق شعار سال مورد توجه قرار گرفت و تعدادی از اعضای هیات علمی، روسای مراکز رشد دانشگاهی، روسای مراکز رشد علم و فناوری برای تصمیم‌گیری دعوت شدند و نتیجه جلسه نشان می‌داد که مهم‌ترین مشکل نبود یک بازار فروش است. این در حالی است که کشور عراق با دو حوزه نفوذ ارزشمند در بخش‌های گردشگری و عرب‌نشین با ۳۳۰ کیلومتر مرز مشترک در همسایگی استان کرمانشاه قرار دارند و پنج بازارچه فعال در استان وجود دارد، ولی بررسی‌ها نشان می‌دهد که این استان نتوانسته آن‌چنان که باید از این ظرفیت استفاده کند.

با وجود اینکه تنوع بالایی در زمینه محصولات دانش‌بنیان در استان کرمانشاه وجود دارد و بخش قابل توجهی از این شرکت‌ها نه‌تنها در حوزه صادرات، بلکه در حوزه فروش داخلی هم کارآمدتر

از صنایع دیگر مانند خودروسازان هستند. اما نداشتن مهارت کافی و سازوکار صادرات‌محور، مهم‌ترین مشکل شرکت‌های دانش‌بنیان در صادرات است.

برنامه‌های اتاق بازرگانی کرمانشاه برای رفع مشکلات دانش‌بنیان‌ها

بررسی‌ها نشان می‌دهد هم دانش‌بنیان‌ها و هم صاحبان صنایع عمدتاً به دلیل پنج یا شش مشکل اصلی نتوانسته‌اند در صادرات آن‌چنان که باید موفق عمل کنند؛ نداشتن دانش مناسب نسبت به وضعیت الزامات بازارهای جهانی، عدم تمایل به حضور در بازارهای جهانی، پراکنده بودن و غیر تخصصی بودن فعالان صادراتی، سنتی بودن شیوه انجام فعالیت‌های موسسات، نداشتن توان و قابلیت‌های لازم برای حضور در بازارهای جهانی و... از دلایل این اتفاق هستند. اتاق بازرگانی استان کرمانشاه با شناسایی این عوامل، تاسیس مرکز رشد و نوآوری کسب و کار را در اولویت برنامه‌های خود قرار داد. مرکزی که هدف اصلی‌اش کمک به شرکت‌ها و استارت‌آپ‌های دانش‌بنیان در زمینه صادرات و کمک به ایجاد شرکت‌های مدیریت صادرات به‌عنوان واسطه بین شرکت‌ها و بازارهای جهانی بود. اما قبل از تاسیس چنین مرکزی تصمیم به برگزاری رویدادی دو روزه گرفت که تعدادی هدف اصلی و چند هدف فرعی برای آن تعریف شده بود.

اهداف رویداد صادراتی

اهداف اصلی برگزاری این رویداد صادراتی هم شامل تقویت توسعه کسب و کارهای کوچکی می‌شود که پتانسیل صادرات محصول جدید را دارند و هم کسب دانش و تجربه کافی برای صادرات و دسترسی

به بازارهای جهانی. از دیگر اهداف این رویداد افزایش آگاهی از شرایط بازار رقابتی بین‌المللی، عرضه و تقاضا و الزامات حضور در بازارهای صادراتی از طریق تقویت و نگرش بلندمدت و تخصصی به صادرات و تقویت توانمندی‌ها و قابلیت‌های بنگاه‌های کوچک و متوسط در عرصه صادرات است.

اهداف فرعی هم شامل شناسایی طرح‌ها و ایده‌های نوآورانه در حوزه صادرات در استان کرمانشاه، تغییر نگرش نسبت به صادرات، یادگیری کار و شیوه پیدا کردن همکار حوزه صادرات، شبکه‌سازی با صادرکنندگان و استفاده از افراد حرفه‌ای در این حوزه، کمک به کاهش هزینه و زمان دسترسی به اطلاعات، زمینه‌سازی برای ایجاد شرکت‌های مدیریت و... است که در این رویداد به آن‌ها پرداخته می‌شود.

دستاوردهای پیش‌بینی شده برای رویداد صادراتی

اتاق بازرگانی کرمانشاه دستاوردهایی را هم پیش‌بینی کرده که قرار است از این رویداد صادراتی حاصل شود؛ مثل کسب تجربه و دانش کارشناسی برای تصمیم درخصوص تاسیس یا عدم تاسیس مرکز رشد و شتابدهی صادرات‌محور، طرح اولیه چگونگی تشکیل و اداره مرکز رشد شتابدهی صادرات‌محور و... در صورت اجرای موفقیت‌آمیز، نتایج این رویداد می‌تواند در تقویت خودباوری تولیدکنندگان استان برای فروش محصولات‌شان در بازارهای بین‌المللی تأثیرگذار بوده و یک الگوی مناسب در راستای توسعه صادرات و تجارت در کشور داشته باشد.

محورهای رویداد صادراتی

اما برای این رویداد چه محورهایی تعریف شده است؟ محورهای رویداد

پنج مشکل اصلی

هم دانش بنیان‌ها و هم صاحبان صنایع در استان کرمانشاه عمدتاً به دلیل پنج مشکل اصلی نتوانسته‌اند در صادرات آن‌چنان که باید موفق عمل کنند:

- نداشتن دانش مناسب نسبت به وضعیت الزامات بازارهای جهانی
- عدم تمایل به حضور در بازارهای جهانی
- پراکنده بودن و غیر تخصصی بودن فعالان صادراتی
- سنتی بودن شیوه انجام فعالیت‌های موسسات
- نداشتن توان و قابلیت‌های لازم برای حضور در بازارهای جهانی

شامل توسعه تحقیقات بازار، تدوین استراتژی بازاریابی مناسب برای بازار هدف، مبادلات مالی، نحوه انتقال ارز و امور گمرکات، اطلاع از مشخصات محصولات مورد نیاز مشتریان خارجی، تصمیم استراتژی تبلیغاتی بر متن ابتدا به هر بازار، ایجاد بازارهای جدید بین‌المللی به‌ویژه با کشورهای منطقه، خدمات حمل و نقل کالا و ترانزیت و تعیین شرایط حمل و نقل، بسته‌بندی محصولات صادراتی، برندینگ، مشاوره حقوقی، توافقنامه و قراردادهای، آشنایی با تهیه اسناد صادراتی، ارائه خدمات پس از فروش در مورد نحوه استفاده و نگهداری از محصول صادر شده، انتخاب مناسب‌ترین توزیع‌کنندگان موجود در بازارهای جهانی است. برگزارکنندگان این رویداد می‌گویند اگر شرکت‌های دانش‌بنیان و فعالان صنعتی، نسبت به این رویداد واکنش مثبتی نشان دهند در تصمیم‌گیری آن‌ها درخصوص نحوه استارت مرکز رشد شتابدهی صادرات یا همان مرکز رشد نوآوری کسب و کار کمک می‌کند و در نهایت ظرفیتی را برای استان کرمانشاه به وجود می‌آورد که دیگر شاهد جلساتی با موضوع مشکلات فروش شرکت‌های دانش‌بنیان نباشیم. یعنی با استراتژی این مرکز و از طریق منتورهایی که در اختیار استان قرار دارد، مشکل فروش دانش‌بنیان‌ها و سایر صنایع برطرف شود.

رویداد صادراتی مرکز رشد نوآوری

اهداف اصلی برگزاری رویداد صادراتی مرکز رشد و نوآوری کسب و کار اتاق کرمانشاه هم شامل تقویت توسعه کسب و کارهای کوچکی می‌شود که پتانسیل صادرات محصول جدید را دارند و هم کسب دانش و تجربه کافی برای صادرات و دسترسی به بازارهای جهانی

تولید دانش بنیان در استان کرمانشاه چه مسیری را طی می کند؟

روی نوار صعود

بر خلاف روند توسعه صنعتی که دوره طلایی آن به دلیل همزمانی با جنگ تحمیلی در استان کرمانشاه تا اندازه ای از دست رفت، دانش بنیان ها در این استان وضعیت مطلوب تری داشته و حضور و فعالیت آن ها روی نوار صعودی است. احد قبادی، مدیرعامل مجتمع شیمیایی بیستون و عضو انجمن دانش بنیان کرمانشاه در نوشتار پیش رو به روند پا گرفتن و توسعه تولید دانش بنیان در این استان پرداخته است.

خوشبختانه استان کرمانشاه از سایر مناطق کشور آن چنان عقب نیست. ضمن این که با کمک خانه صنعت و معدن کرمانشاه، این استان جزو اولین مناطق کشور بود که انجمن دانش بنیان را تشکیل داد. حدود ۲ ماه پیش انتخاباتش برگزار شد و هیات مدیره انجمن شکل گرفت تا ارتباطات بیشتری با تمام ارگان ها برقرار و به شرکت های دانش بنیان و شرکت های نوپایی که دنبال دانش بنیان شدن و عضو شدن در پارک علم و فناوری هستند، کمک کند.

پارک علم و فناوری کرمانشاه که مربوط به جهاد دانشگاهی است، هم در سال های اخیر بسیار فعال بوده و شرکت های مختلفی را در زیر مجموعه اش دارد. در حال حاضر ۴۰۰ شرکت فناور در کرمانشاه وجود دارد که ۶۳ مورد از آنها دانش بیان و چند مورد از آنها شرکت دانش بنیان تولیدی نوع یک هستند.

تمرکز بر الگوهای جهانی

برای رسیدن به نتیجه مطلوب در توسعه صنعت و تولیدات دانش بنیان قطعاً باید از تجربه های جهانی استفاده شود؛ در کشورهای مختلف، کلاس های آموزشی

کندتر است علت را باید در بروکراسی اداری جستجو کرد. کارخانه ها در این استان به شکل کامل صنعتی نیست؛ بنابراین وقتی فرد یا شرکت دیگری می خواهد فعالیت صنعتی کند، کارشناسان و ادارات دولتی و بدنه دولتی استان کرمانشاه سخت گیرانه تر عمل می کنند. یعنی یک چرخه است که در نهایت سر رشته اش به تعداد کم کارخانجات صنعتی کرمانشاه برمی گردد.

تولید دانش بنیان؛ در جمع اولین ها

در زمینه شرکت های دانش بنیان،

چرخه ناقص توسعه صنعتی

برای آسیب شناسی توسعه صنعتی نمی توان کرمانشاه را به صورت مستقل بررسی کرد؛ قطعاً باید آن را به کل کشور تعمیم داد. چون تفاوت زیاد و آن چنانی بین شهر کرمانشاه و شهرهای دیگر نیست. اما می توانیم این گزاره را مطرح کنیم که کرمانشاه نسبت به شهرهایی که بسیار صنعتی هستند، آن چنان صنعتی نشده است. یکی از دلایل اصلی اش را این می دانم که عمده اقتصاد کرمانشاه و منبع درآمد مردم بر اساس کشاورزی بوده است.

استان کرمانشاه و غرب ایران از گذشته دارای منابع آب فراوانی بوده و نعمت های طبیعی خدادادی داشته که باعث شده رزق و روزی مردم از طریق کشاورزی تامین شود. شاید همین تکیه بر کشاورزی یکی از دلایلی بوده که استان کرمانشاه نسبت به مناطق دیگر ایران، کمتر به سمت صنعتی شدن رفته است.

یکی از دلایل اصلی دیگر، قرار گرفتن در کانون هشت سال جنگ تحمیلی است که باعث شد استان کرمانشاه از روند صنعتی شدن عقب بماند. امروز هم اگر روند توسعه صنعتی کرمانشاه نسبت به شهرهای دیگر،

سه گانه صنعت، دانشگاه و انجمن

برای این که تولیدات دانش بنیان رونق بیشتری بگیرد، باید یک انجمن شکل می گرفت که استان کرمانشاه این کار را انجام داد تا شرکت های نوپا بتوانند به انجمن مراجعه کرده و از شرکت هایی که قبلا دانش بنیان شده و دست به تولید زده اند، کمک بگیرند. از طرفی باید روی ارتباط سه جانبه بین دانشگاه، صنعت و انجمن بیشتر کار شود. به عنوان عضو انجمن دانش بنیان، معتقدم یکی از رسالت ها و راهکارهای اساسی انجمن همین ارتباط برقرار کردن بین دانشگاه و صنعت است. چون دانشگاه ها محیط رشد علم و دانش است و چه در میان هیات های علمی دانشگاه ها و چه دانشجو ها ایده های بسیار خوبی وجود دارد که می تواند منجر به طرح های اجرایی شود.

انجمن به عنوان حلقه واسط باید شکاف بین صنعت و دانشگاه را بردارد و مسیر ایده تا اجرا را کوتاه کند تا صنعتگران بتوانند با ایده هایی که در دانشگاه ها وجود دارد و اکثرا دانش بنیان است، آشنا شوند و روی آن ها سرمایه گذاری کنند. به اعتقاد من، یکی از راه های اصلی توسعه تولیدات دانش بنیان معرفی ایده ها و دانش دانشگاهی به سرمایه گذاران و صنعتگران است تا آن ها را به عرصه تولید برسانند.

شرکت های پتروشیمی، ایران خودرو، فولاد و ذوب آهن در کرمانشاه راه اندازی شده است. سرمایه گذاری های بسیار زیادی در زمینه ایجاد صنایع انجام شده و شاهد رشد و پیشرفت در این زمینه بوده ایم.

مزیت های صنعتی و معدنی

یکی از بزرگ ترین پتانسیل های استان کرمانشاه، داشتن مرز بسیار طولانی با دیگر کشورهاست. کرمانشاه بزرگ ترین مرز را با کشور عراق دارد و همین همجوارگی و نزدیکی، می تواند یکی از پتانسیل های بالقوه این استان برای سرمایه گذاری، در زمینه صادرات به کشور عراق باشد. از طرفی، داشتن منابع طبیعی بسیار خوب یک مزیت بزرگ برای کرمانشاه محسوب می شود؛ از معادن پر شمار گرفته تا حتی قیرهای طبیعی.

صنعت گردشگری هم یک مزیت بالقوه قابل توجه برای کرمانشاه است؛ با توجه به این که ظرفیت های استان کرمانشاه کم کم دارد شناخته می شود، خدا را شکر این استان در حال تبدیل شدن به یکی از مقاصد بسیار خوب گردشگری هم در داخل ایران و هم خارج از مرزهای کشورمان است.

شرکت های دانش بنیان کامل است. شاید در مورد کیفیت شرکت های فعال در شاخه های مختلف، بتوانیم بحث کنیم ولی با قطعیت می توان گفت که در تمام شاخه های تولیدی و صنعتی، شرکت های دانش بنیان فعالی را در کشورمان داریم.

آمار بالای بیکاری با وجود بهبود فضای کسب و کار

با اینکه استان کرمانشاه در چند سال اخیر شاهد بهبودی نسبی در فضای کسب و کار بوده، اما همچنان درصد و آمار بالای بیکاری را دارد. هرچند که در چند سال اخیر با توجهی که از سوی دولت رخ داده و با خواسته خود مردم کرمانشاه همراه شده، حرکت به این سمت بوده که کرمانشاه به جمع شهرهای صنعتی بپیوندد و کاری در زمینه صنعتی شدن اش انجام شود. در این راستا، تسهیلاتی هم در زمینه صدور مجوز و هم کاهش بروکراسی های اداری صورت گرفته است.

بنابراین اوضاع کرمانشاه در زمینه اشتغال امروز بهتر از دیروزش است و با سرمایه گذاری ها سیر رشد مشهودتری را هم طی خواهد کرد. کما این که در این سال ها

و دوره هایی برگزار می شود که گاهی اتاق بازرگانی کرمانشاه نمونه هایی از آن را برپا می کند. اما اگر بتوانیم سوبسیدهایی دولتی به حوزه آموزش اختصاص دهیم تا شرکت های دانش بنیان و نیروهای جوان شان بتوانند با استفاده از آن در کارگاه های آموزشی و نشست ها و دوره های استارت آپ هایی که در کشورهای پیشرفته برگزار می شود، شرکت کنند شاهد اتفاق خوبی خواهیم بود؛ ماحصل این دوره های آموزشی به عقیده من، تعمیم تجربه های جهانی به کل جامعه ایران خواهد بود.

تنوع شرکت های دانش بنیان کرمانشاه

شرکت های دانش بنیان در کرمانشاه همانند کل کشور، دارای تنوع موضوعی هستند و تا جایی که در جریان هستم، هم در استان کرمانشاه و هم در کل ایران در تمامی بخش ها شرکت های دانش بنیان راه اندازی شده است. از تولیدات دارویی، تا شرکت هایی در زمینه تولید سموم شیمیایی کشاورزی، فناوری های مرتبط با کشاورزی، شرکت های خدماتی و موارد بسیار دیگر. بنابراین از نظر تنوع نه استان کرمانشاه و نه ایران، دچار ضعف نیستند و شاخه های

فقدان نگاه استراتژیک

● نبود راهبرد یا سیاست
مشخص نسبت به توسعه
کسبوکارهای نوپا و شرکت‌های
دانش بنیان

مسائل زمینه‌ای مؤثر بر توسعه کسب و کارهای نوپا
و شرکت‌های دانش بنیان

چالش‌ها و مصداق‌ها

توسعه کسب و کارهای دانش بنیان به صورت کلان یا زمینه‌ای
با ۵ چالش اصلی مواجه است. گراف‌های پیش رو این محورهای
چالش‌ها و مصداق‌های هر دسته را گردآورده است:

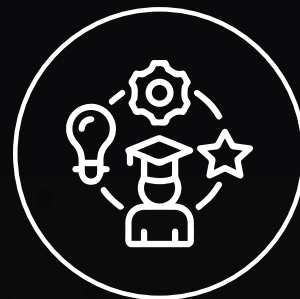
صیانت از بازار داخل

- عدم ممنوعیت واردات در بخش‌ها و حوزه‌های دارای تولید داخل
- عدم اعتماد مدیران دستگاه‌های اجرایی به کیفیت محصولات و خدمات تولید داخل برای رفع نیازها
- نبود برنامه‌های بلندمدت یا هدف‌گذاری‌های استراتژیک و وابستگی اقدامات و حمایت‌ها به مسئولان و افراد متولی امور در مقاطع زمانی مختلف

ارز

- عدم انعطاف و عدم ثبات بخشنامه‌های بانک مرکزی برای تبدیل بخشی از ارز حاصل از صادرات به مواد اولیه وارداتی مورد نیاز
- تخصیص ارز به واردات برخی تجهیزات با وجودی که ساخت داخلی دارند و ضربه به رونق تولید داخلی به دلیل عدم امکان رقابت در قیمت تمام شده

نظام آموزش

- عدم تناسب مهارت دانش‌آموختگان دانشگاهی و افراد آموزش‌دیده در بخش مهارتی با نیازهای بازار کار
- تمرکز معیارهای سنجش بر تولید علم و محفوظات و عدم سنجش خلاقیت، مهارت‌های کارآفرینی و روحیه کسب‌وکار در آزمون‌های ملی
- جذابیت بالای بازار کار خارج از کشور و تقاضای جذب نیروی توانمند از سوی دیگر کشورها

منبع: یافته‌های تحقیق «بررسی موانع و راهکارهای ایجاد و توسعه کسب‌وکارهای نوپا و شرکت‌های دانش‌بنیان در ایران»

اقتصاد دانش بنیان، جز با فراهم آوردن الزامات و زیرساخت‌ها، محقق نمی‌شود

گذر ناگزیر

تجربیات کسب شده در دهه اخیر در راستای تحقق اقتصاد دانش بنیان نشان می‌دهد که علی‌رغم تلاش‌های صورت گرفته، اما این سیاست‌ها عموماً نتوانسته‌اند انتظارات پیش‌بینی شده را برآورده سازند. عدم موفقیت‌ها در این زمینه به وضوح نشان دهنده فقدان دانش نظری مورد نیاز، هم در سطح فهم و شناخت، هم متغیرها و شاخص‌های کلیدی و هم ابزارها و شیوه‌های کارآمد برای تحقق اقتصاد دانش بنیان با توجه به ساختار اقتصاد ایران است. بنابراین برنامه‌ریزی اصولی و سیاست‌گذاری‌های کلان برای تحقق اقتصاد دانش بنیان بدون بازبینی مجدد در مفاهیم بنیادی، بررسی مسیر طی شده اقتصاد ایران و یادگیری از اشتباهات و شکست‌های گذشته به منظور افزایش کارایی سیاست‌گذاری‌ها در این زمینه موفقیت‌آمیز نخواهد بود. لذا بدون در نظر گرفتن خلأهای معرفتی و توجه به پیش‌نیازهای نهادی و سازمانی، برنامه‌ریزی برای تحقق اقتصاد دانش بنیان محکوم به شکست خواهد بود. نوشتار حاضر که برگرفته از پروژه پژوهشی «اقتصاد دانش بنیان، مفهوم، الزامات، شاخص‌ها و راهکارها» است، ضمن بازخوانی الزامات اقتصاد دانش بنیان، وضعیت ایران را هر شاخص مورد مذاقه قرار داده است.

تضمین حقوق مالکیت فکری و کاهش هزینه مبادلات مبتنی بر دانش

حقوق مالکیت، حقوقی هستند که افراد نسبت به نیروی کارشان و کالاها و خدماتی که در اختیار دارند، کسب می‌کنند. کسب این حقوق تابعی از قوانین و رویه‌های حقوقی، شکل‌های سازمانی، اجرا و هنجارهای رفتاری – در یک کلام، تابع چهار چوب نهادی است.

محور اول

این حقوق مشخص می‌کند که فرد با در اختیار داشتن مالکیت یک دارایی از چه امتیازهای ویژه و منحصر به فردی نسبت به سایر افرادی که فاقد این حق مالکیت هستند، برخوردار است. مالکیت اهمیتش را از این حقیقت می‌گیرد که به فرد کمک می‌کند تا منطقاً انتظاراتی که می‌تواند در ارتباطش با دیگران باشد را شکل دهد. این انتظارات در قالب قوانین، رسوم و سنن یک جامعه بیان می‌شود. یک صاحب حقوق، موقعیتی را به دست آورده است که در مقایسه با همتای خود، اجازه دارد به شیوه خاصی عمل کند. یک مالک انتظار دارد قانون، مانع مداخله دیگران در اعمال او – که در محدوده مالکیت او به صورت قانونی تعریف شده است – شود، البته مشروط به آنکه این اعمال در تعریف حقوق او ممنوع نشده باشد.

این مسئله از آن حیث حائز اهمیت است که با توجه به ماهیت اقتصاد دانش‌بنیان، جایگاه حقوق مالکیت، اهمیتی دوچندان پیدا می‌کند. ماهیت دانش و جایگاه نوآوری‌های دانش‌بنیان، مسئله حقوق مالکیت فکری را که تضمین‌کننده دستاوردهای این جنس از نوآوری‌ها می‌باشد، به عنصری کلیدی در اقتصاد دانش‌بنیان تبدیل نموده است. توجه به مفهوم مالکیت فکری به‌عنوان امری حیاتی جهت استمرار و زایش نظام تولیدات دانش‌بنیان ضروری می‌نماید؛ چرا که در صورت فقدان نظام حقوق مالکیت قابل‌اعتماد، عرضه‌کنندگان ایده‌های جدید قادر به فروش اطلاعات خود در بازار نیستند. زیرا بازتولید و تکثیر آن با هزینه اندک یا حتی صفر امکان‌پذیر است؛ در حالی که تنها در شرایط انحصار تملک آن، صاحب ایده جدید حاضر به عرضه آن است و آن را آشکار می‌سازد. بنابراین تنها در شرایط مناسب یعنی وجود حمایت‌های قانونی کافی است که اطلاعات مزبور می‌تواند موضوع مبادله قرار گیرد و به شکل منطقی امکان شکل‌گیری بازار برای آن وجود دارد.

وجه تناقض آلود مسئله آنجا است که تا زمانی که موضوع ایده جدید آشکار نشود، ارزش آن برای متقاضیان آشکار نیست و هنگامی هم که موضوع مزبور آشکار شود متقاضی می‌تواند برای پرداخت هزینه آن بی‌انگیزه شود، این‌گونه است که بازار ایده‌های جدید با نوعی عدم اطمینان روبرو است. از یک‌طرف تقاضاکننده تا نسبت به آن آگاه نشود برای پرداخت هزینه‌های مربوطه مطمئن نیست و از سوی دیگر، عرضه‌کنندگان می‌دانند که با آگاهی خریدار ممکن است که در معرض رفتار فرصت‌طلبانه قرار گرفته و او از پرداخت هزینه‌های مربوطه منصرف گردد.

به‌طور خاص، استحکام رژیم حقوق مالکیت فکری یک کشور سهولت و یا دشواری دستیابی به نوآوری دیگران را تعیین می‌کند. از هم‌این‌رو اهمیت وجود مالکیت فکری کارا به‌عنوان نهادی الزامی جهت استمرار فرآیند تولید بال‌آخص تولید محصولات دانش‌بنیان، پیش از هر زمان دیگری جلوه‌گر می‌شود. لذا تضمین حقوق مالکیت به‌ویژه حقوق مالکیت فکری بدون شک نقشی کلیدی در راستای تحقق اقتصاد دانش‌بنیان ایفا خواهد نمود و بدون در نظر

گرفتن ضرورت تضمین برخورداری نوآوران از دستاوردهای مالی و اجتماعی ایده‌های خود، برپایی و استمرار یک نظام دانش‌بنیان دور از واقعیت به نظر می‌رسد.

با وجود تلاش‌های صورت گرفته، متأسفانه آمارهای اقتصادی گویای آن است که نظام حقوقی حاکم بر ساختار اقتصادی ایران به هیچ وجه نتوانسته است یک نظام حقوق مالکیت فکری کارآمد و تضمین شده مهیا کند، تا در چنین بستری به کارگیری دانش و ایجاد ارزش افزوده برای فعالان اقتصادی به صرفه باشد.

مراکز متعددی در سطح ملی و بین‌المللی به سنجش و بررسی آماری حقوق مالکیت می‌پردازند. یکی از معتبرترین تلاش‌ها در این زمینه، گزارش شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت (IPRI) است. این شاخص از سال ۲۰۰۷ و در قالب گزارش‌های سالیانه توسط سازمان «اتحادیه حقوق مالکیت» منتشر می‌شود.

در این گزارش کشورها از لحاظ تضمین حقوق مالکیت با یکدیگر مقایسه می‌شوند و به هر کشور نمره‌ای از ۰ تا ۱۰ اختصاص داده می‌شود (نمره ۱۰ نشان‌دهنده بهترین حالت و بالاترین حد تأمین حقوق مالکیت است). در آخرین گزارش ارائه‌شده از این شاخص در سال ۲۰۲۱،

وضعیت ۱۲۹ کشور که شامل ۹۸ درصد تولید ناخالص داخلی جهان و ۹۳ درصد جمعیت جهان می‌شود، مورد بررسی و مقایسه قرار گرفته شده است. وضعیت ایران در گزارش ۲۰۲۱ این شاخص به هیچ‌وجه نمایانگر جایگاه مطلوبی نیست. ایران در این سال از دید این شاخص در رتبه ۱۱۴ جهان و در بین ۱۵ کشور منطقه در رتبه ۱۴ به لحاظ تضمین حقوق مالکیت قرار دارد که نشان‌دهنده وجود بحران در این زمینه و شدت ناکارآمدی نظام حقوق مالکیت در کشور حتی نسبت به سایر کشورهای در حال توسعه است. در واقع در بین ۱۵ کشور منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا، تنها کشور جنگ‌زده یمن نسبت به ایران وضعیت بدتری به لحاظ شاخص حقوق مالکیت دارد.

جایگاه نامطلوب ایران در تضمین حقوق مالکیت

مبارزه با فساد

محور دوم

بنابر تعریف موسسه شفافیت بین‌المللی، فساد در حالت کلی به سوء استفاده از قدرت (عمومی) برای کسب منافع شخصی تعبیر می‌شود. فساد نظام‌وار در مسیر فعالیت‌های تولیدی مولد، از جمله شرکت‌های دانش‌بنیان، می‌تواند موجب ناکارآمدی این فعالیت‌ها و بواسطه آن عدم تحقق اقتصاد دانش‌بنیان گردد. فساد فارغ از صورت ظاهری خود که به نوعی ائتلاف منابع را بوجود می‌آورد، از طریق دو مجرای که در ادامه ذکر می‌شود، در مقابل تمامی فعالیت‌های اقتصادی مولد از جمله فعالیت بنگاه‌های دانش‌بنیان - که در این پژوهش تمرکز ما بر روی آن است - مانع ایجاد می‌کند:

مجرای اول آن که فساد از طریق انحراف نظام پاداش دهی و به موازات آن انحراف در راستای خلق و انباشت دانش، موجب مختل شدن فرآیند توسعه اقتصاد دانش بنیان می گردد. این امر موجب می شود که دانش مورد نیاز برای ایجاد نوآوری های فناورانه خلق و انباشت نشود و عملاً اقتصاد دانش بنیان با بن بست روبه رو شود.

مجرای دوم آن که حلقه های قدرت معمولاً در برابر پیشرفت اقتصادی می ایستند. با استمرار نهادهای تشویق کننده فساد، رانت و فعالیت های غیر مولد در طول زمان سازمان هایی شکل می گیرند که از این منافع به دست آمده حفاظت کنند. به عبارت ساده افرادی که از منافع فساد موجود بهره مند می شوند برای محافظت از رانت های که به دست می آورند، اقدام به تاسیس سازمان می کنند و این امر، هرگونه ایجاد تغییر و تحول در منافع اقتصادی که لازمه یک اقتصاد پویا و دانش بنیان است را مشکل تر می کند.

بنابراین فساد از طریق منحرف کردن جریان جهت دهی چارچوب نهادی مانع تولید می شود و از این طریق امکان کسب و خلق دانش ضمنی مورد نیاز نوآوری های دانش بنیان را از بین می برد. علاوه بر آن فساد نه تنها موجب رونق فعالیت های رانتی و غیرمولد می شود بلکه از طریق ناکارآمدی حقوق مالکیت، هزینه مبادله برای انجام فعالیت های تولیدی را نیز بالا می برد. در نتیجه فساد کارکرد دوگانه دارد؛ از یک طرف ریسک و درآمد فعالیت های رانتی و غیر مولد را افزایش می دهد و از طرف دیگر موجب بالا رفتن هزینه های تولید می شود. هرچه فساد در یک جامعه دامنه بیشتری کند، تولیدکنندگان بیشتر تحت فشار قرار می گیرند. به زبان ساده، تا زمانی که می توان در یک جامعه از فعالیت های نامولد و مبتنی بر کسب رانت و فسادزا، درآمدهای هنگفت و بدون ریسک کسب نمود، بازیگران و فعالان اقتصادی برای انجام فعالیت های تولیدی که ویژگی آن سود کم با بازگشت سرمایه بلند مدت و ریسک بالا و در عین حال سرریز اجتماعی بالا است، انگیزه های کمتری پیدا می کنند.

یکی از مهم ترین نهادهایی که در سطح بین المللی اقدام به تعریف و سنجش میزان فساد در کشورها می کند، سازمان شفافیت بین المللی است. در این شاخص کشورها از نظر میزان فساد ارزیابی و بررسی می شوند و هر سال فهرستی از این کشورها با توجه به میزان سلامت و فساد آنها منتشر می شود. کشور ما نیز از سال ۲۰۰۳ در این فهرست قرار گرفته است. این شاخص که میزان ادراک فساد را نشان می دهد شاخصی ترکیبی است که به وسیله اندازه گیری های گوناگون میدانی و اسنادی به دست می آید و مبتنی بر ادراک و نگرش تعدادی از تجار، تحلیلگران اقتصادی، سیاستمداران و مدیران بخش دولتی است. در این شاخص میزان فساد

در کشورها بر مبنای امتیاز بین ۰ تا ۱۰۰ (صفر بدترین امتیاز و ۱۰۰ بهترین امتیاز) رتبه بندی می شوند.

تنزل ۲۰ پله ای ایران در شاخص ادراک فساد

باید در نظر داشت که شاخص ادراک فساد هرچند نمی تواند میزان دقیق فساد در هر کشوری را به خوبی نمایان کند، اما درک قابل قبولی از جایگاه و رتبه هر کشور نسبت به سایر کشورها در اختیار کارشناسان قرار می دهد. در سال ۲۰۲۱، ایران جایگاه قابل قبولی به لحاظ ادراک فساد ندارد و در رتبه ۱۵۰ ام از ۱۸۰ کشور قرار گرفته است. وضعیت فساد در اقتصاد ایران طی سال های اخیر وضعیت وخیم تری پیدا کرده و نسبت به سال ۲۰۱۷ میلادی، ۲۰ پله تنزل پیدا کرده است. ایران در آن سال در رتبه ۱۳۰ قرار گرفته بود. این در حالی است که وضعیت ایران حتی نسبت به کشورهای در حال توسعه همسایه نیز در شرایط بسیار پایین تری قرار دارد و در میان کشورهای همسایه ایران و منطقه، تنها وضعیت کشورهای عراق، ترکمنستان، افغانستان، سوریه و یمن بدتر از ایران است.

در نهایت کارآمدی سیاست های دولت در گرو مبارزه با فساد و انحرافها در تخصیص منابع و تصمیم گیری ها است. بویژه سیاست های صنعتی از آنجا که با انتخاب های گزینشی دولت سروکار دارد، بیشتر در معرض انحراف و فساد قرار می گیرد، در این چارچوب، ایجاد شفافیت در تصمیم گیری ها یک شرط لازم برای موفقیت در مبارزه با فساد و افزایش کارآمدی سیاست های دولت محسوب می شود. این موضوع همچنین از طریق بازسازی اعتماد عمومی به دولت در بهبود امکانات اجرایی سیاست ها نیز موثر است.

نقش آفرینی برنامه محور دولت

یکی از ویژگی های کلیدی اقتصاد دانش محور این است که در این نظام اقتصادی، مهم ترین عامل تولید و خلق ارزش افزوده، دانش است. این مسئله از دو زاویه، نقش دولت و برنامه ریزی را برجسته می کند: اولاً دانش ذاتاً دارای هزینه های ثابت اولیه سنگین است و ثانیاً ماهیت انباشتی دانش موجب شده است که وابستگی به مسیر در مسیر تولید و خلق آن بسیار تاثیر گذار باشد. هزینه های ثابت اولیه سنگین هزینه ای است که با افزایش یا کاهش تعداد کالاها یا خدمات تولید شده، تغییر نمی کند. مفهوم وابستگی به مسیر نیز به این معنا است که وقتی بر روی یک شاخه از دانش سرمایه گذاری می شود، بعد از مدتی نمی توان به سادگی مسیر کسب علم را تغییر داد، مگر با تحمل هزینه های گزاف و ورها کردن تمام سرمایه گذاری هایی که در گذشته صورت گرفته است. بنابراین افراد و شرکت ها ترجیح می دهند بر روی مسیری که از

محور سوم

قبل ریل گذاری شده است، حرکت کنند.

این دو ویژگی، نقش آفرینی دولت و برنامه ریزی در سطوح بالای نظام تدبیر را به امری حیاتی بدل می کند. برای عرضه دانشی که ارزش اقتصادی داشته باشد، در قدم اول نیازمند دستیابی به مرزهایی از دانش هستیم که دسترسی به آن برای متقاضیان دارای محدودیت باشد. در واقع اگر این دانش در دسترس همگان باشد و یا به لحاظ فناوری به روز نباشد، متقاضیان آن انگیزه‌ای برای پرداخت هزینه ندارند. هرچند که دسترسی به مرزهای بازدهی اقتصادی در دانش‌های تخصصی، نیازمند صرف هزینه‌های سنگینی است، اما زمانی که به بازدهی می‌رسد به صورت نمایی بهره‌وری و سود افزایش می‌یابد و با تکیه بر همان منبع دانش می‌توان دست به خلق ایده‌ها و نوآوری‌های جدیدی زد، بدون آنکه به صرف مجدد سرمایه‌گذاری اولیه نیاز باشد. این امر به صورت ذاتی باعث وابستگی به مسیر در تولیدات دانش بنیان نیز می‌شود؛ به این معنا که هرگاه یک شرکت یا کشور بخواهد مسیر تولیدات خود را تغییر دهد، مجدداً نیازمند صرف هزینه‌های سنگین اولیه می‌باشد. این سرمایه‌گذاری‌های اولیه عموماً بسیار زمان‌بر هستند و بدون یک برنامه‌ریزی منسجم و علمی هیچ‌گاه میسر نخواهد شد. علاوه بر آن، این سرمایه‌گذاری‌ها عموماً به قدری سنگین خواهند بود که یک شرکت به تنهایی قادر به تأمین تمامی هزینه‌های مربوط به تحقیق و پژوهش نخواهد بود. به عبارت دیگر سرمایه‌گذاری اولیه سنگین و صرف زمان طولانی باعث می‌شود که شرکت‌ها از انگیزه کافی برای سرمایه‌گذاری در چنین پروژه‌هایی برخوردار نباشند و این امر دخالت و برنامه‌ریزی دولت را برای فراهم نمودن دانش مورد نیاز در اقتصاد دانش بنیان به امری ضروری تبدیل می‌کند.

همچنین ویژگی دیگر اقتصاد دانش بنیان که مأموریت‌های

دولت را بازتعریف می‌کند، اهمیت نوآوری در این اقتصاد است. در واقع جان‌مایه و قلب اقتصاد دانش بنیان را نوآوری‌های مبتنی بر دانش تشکیل می‌دهد. لذا یکی از ویژگی‌های ذاتی این نظام، استمرار مداوم نوآوری‌هایی است که عرصه‌های مختلف زندگی بشر به طور خاص اقتصاد را دچار تغییر و تحول می‌کنند. این نوآوری‌ها و در پی آن فناوری و سازمان‌های مدرن، مقیاس فعالیت اقتصادی را افزایش داده و فرصت‌هایی برای کنترل سازمان‌ها بر بازارها ایجاد نموده است. این مسئله «دولت را وادار کرده است، دامنه دخالت‌های خود را افزایش دهد» و دخالت دولت، برای پیشگیری از آشفتگی و استثمار اجتماعی، «ضرورت» یافته است.

استفاده حداکثری از سرمایه انسانی موجود

در ادبیات نظری توسعه یک توافق نظر در مورد اهمیت سرمایه انسانی فعال در ساختار تولیدی، به عنوان عامل تعیین کننده در راستای ارتقای کارایی و بهره‌وری وجود دارد. برای مثال بانک جهانی در آخرین گزارش توسعه انسانی خود بیان می‌کند که سرمایه انسانی - دانش، مهارت‌ها و سلامتی که مردم در طول زندگی خود انباشته می‌کنند - محرک اصلی رشد پایدار و کاهش فقر است. همچنین مطالعات تجربی که ارتباط بین سرمایه انسانی و بهره‌وری در سطح شرکت‌ها را بررسی کرده‌اند، نشان می‌دهند که کارکنان با دانش بیشتر، بهره‌وری را افزایش می‌دهند و منبع مستقیم نوآوری و رقابت پذیری در درازمدت هستند.

طبق قابل استنادترین محاسبات پارامترهای اقتصاد کلان مرتبط با سرمایه انسانی، این سرمایه در یک کشور عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه، منشاء ۲۲ درصد از رشد شهودی بهره‌وری طی سال‌های ۱۹۶۰ تا ۱۹۹۰ بوده است. البته اهمیت بهبود سرمایه انسانی تنها در افزایش بهره‌وری مستقیم نیروی کار خلاصه نمی‌شود. موضوع مهم دیگر، رابطه سرمایه انسانی و پیشرفت فنی است. شواهد تجربی موجود نشان می‌دهد با رشد فزاینده دانش در فرآیندهای تولید، اهمیت سرمایه انسانی نیز به

یکی از مشکلاتی که در حال حاضر موانع زیادی برای فعالان بخش خصوصی ایجاد می‌کند، عدم هماهنگی و همکاری نظام‌وار دستگاه‌های دولتی در خصوص مسائل اقتصادی ناشی از فقدان یک مدیریت واحد در حوزه مسائل اقتصادی است که این مسئله یک فضای ناپایداری و غیرقابل پیش‌بینی را بر محیط تصمیم‌گیری اقتصادی کشور حاکم کرده است. هرچند به دلیل ماهیت این مسئله، آمار جامع و دقیقی از هماهنگی و برنامه‌محور بودن مدیریت اقتصادی کشور در دسترس نیست، اما مشاهدات میدانی و تجربیات عملی به وضوح نشان‌دهنده وجود بحران در این زمینه است.

این مشکل بواسطه ناهماهنگی میان دستگاه‌های دخیل در امر تجارت با کارکردهای مختلف: سیاست‌گذار، مجوز دهنده، خدمات دهنده و نظارت کننده و همچنین تداخل حیطه مسئولیت‌های آنها در فرآیند صادرات و واردات، فقدان مدیریت یکپارچه در حیطه مزبور را بیش از پیش هویدا ساخته است.

تعدد، ابهام و پیچیدگی قوانین بعضاً متناقض سبب شده که تعابیر و تفاسیر متعددی از قانون صورت پذیرد، توانایی فعالان بخش خصوصی برای برنامه‌ریزی سلب گردد و انگیزه سرمایه‌گذاران برای سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های تولیدی کاهش یابد. بر اساس گزارش رقابت پذیری ۲۰۱۹، ایران در متغیر دست‌وپاگیر بودن و بار مقررات دولتی در جایگاه ۱۳۳ از بین ۱۴۱ کشور قرار گرفته، که این آمار تأییدی بر نامطلوب بودن محیط مقرراتی در کشور است.

فقدان مدیریت واحد و تداخل مسئولیت هادر ایران

محور چهارم

عنوان یک منبع در طول زمان افزایش یافته است.

هر چند در مباحث نظری به صورت ضمنی به توالی منطقی استفاده از سرمایه انسانی برای تحقق بهره‌وری و به تبع آن استفاده از دانش در فرآیند تولید و تحقق اقتصاد دانش بنیان به صورت بایسته پرداخته شده است، اما در عرصه اجرا و سیاست‌گذاری بعضاً از این فرض ضمنی که برای ارتقاء بهره‌وری در قدم اول نیازمند استفاده از حداکثر ظرفیت انسانی و مادی موجود هستیم، غفلت می‌شود. به همین دلیل، همانطور که در قسمت برنامه توسعه صنعتی مورد اشاره قرار گرفت، در ادبیات علم توسعه به کشورهایی که در مراحل اولیه توسعه قرار دارند توصیه می‌شود که بسط صنایع کاربر را در اولویت قرار دهند. بهبود بهره‌وری زمانی از کانال آموزش و افزایش سرمایه انسانی محقق می‌شود که نیروی انسانی آموزش دیده و با مهارت، جذب فرآیند تولید اقتصادی شوند و از دانش آنها در تابع تولید استفاده شود، در غیر این صورت نفس وجود نیروی کار آموزش دیده و ماهر، متضمن افزایش کارایی و بهره‌وری نخواهد بود.

نظام انگیزشی مشوق فعالیت‌های تولیدی

همانطور که اشاره شد، ادبیات نظری و تجربیات تاریخی گویای آن است که دانش ضمنی نقشی اساسی در مراحل اولیه شکل‌گیری اقتصاد دانش بنیان ایفا می‌نماید. در صورت پذیرفتن این گزاره، باید توجه نمود که بستر خلق و انباشت دانش ضمنی به‌طور ذاتی در فرآیند تولید و اجرا قرار دارد. به عبارتی دانش ضمنی در شرایطی بوجود می‌آید که فعالیت‌های تولیدی و کسب‌وکار رونق پیدا کند. در این صورت افزایش تعداد و عمر شرکت‌ها موجب انباشت و ذخیره دانش ضمنی شده و ایجاد نوآوری‌های دانش بنیان را امکان‌پذیر می‌سازد. همچنین باید توجه نمود که در اقتصادی که تولید صورت نمی‌گیرد و فضای کسب‌وکار به نفع فعالیت‌های مولد نیست، طبیعتاً هیچ تقاضایی نیز برای دانش مولد، شکل نمی‌گیرد. بنابراین لزوم وجود یک ساختار مبتنی بر تولید برای استقرار اقتصاد دانش بنیان، از زاویه تحریک تقاضا برای دانش بسیار اهمیت دارد.

محور پنجم

بررسی آمارهای نیروی انسانی کشور گویای آن است که علی‌رغم بهره‌مندی کشور از یک نسل جوان در دهه‌های اخیر، اما اقتصاد ایران نتوانسته است از این ظرفیت به صورت حداکثری استفاده کند و بخش قابل توجهی از نیروی کار آماده از مشارکت در فعالیت‌های تولیدی و اقتصادی محروم مانده‌اند. بر اساس داده‌های سازمان جهانی کار، طی سی سال اخیر اقتصاد ایران از نرخ بیکاری بالا رنج می‌برده است و به طور مستمر در بازه بین ۱۰ الی ۱۴ درصد نوسان داشته است. بنابراین بخش زیادی از سرمایه انسانی ایران در سه دهه اخیر، در فرآیند تولید و ایجاد ارزش افزوده اقتصادی بکار گرفته نشده و بلا استفاده مانده است.

نکته دیگری که از زاویه اقتصاد دانش بنیان اهمیت بسیار بالایی برای اقتصاد ایران دارد؛ مسئله کیفیت نیروی انسانی بیکار در کشور است. بررسی تازه‌ترین آمار مربوط به وضعیت نیروی کار مربوط به زمستان سال ۱۴۰۰ که از سوی مرکز آمار ایران ارائه شده نشان می‌دهد که ۹۱۷ هزار و ۹۴۶ نفر از جمعیت فارغ التحصیلان کشور، بیکار هستند؛ یعنی در زمستان سال گذشته، ۱۳ درصد از کل جمعیت فعال فارغ التحصیل آموزش عالی، بیکار بوده‌اند. این رقم بالای سهم بیکاران دارای تحصیلات عالی در مقایسه با وضعیت کشورهای پیشگام در اقتصاد دانش بنیان، گویای وجود بحران در این زمینه است. برای نمونه طبق آخرین آمارهای بانک جهانی در سال ۲۰۲۰، نرخ بیکاران با تحصیلات عالی در کشور ژاپن تنها ۲،۴۷ درصد و این نرخ برای کشورهای عضو اتحادیه اروپا ۵،۹۵ درصد از کل بیکاران این کشور را تشکیل می‌داده است. در واقع نه تنها استفاده مولد از سرمایه‌های انسانی کشور با تجربه کشورهای موفق در زمینه اقتصاد دانش بنیان فاصله معناداری دارد، بلکه حتی در مقایسه با کشورهای هم سطح و حتی دارای اقتصاد ضعیف‌تر نیز به نسبت از وضعیت نامناسب تری برخوردار هستیم.

وضعیت نامناسب برخورداري از سرمایه انسانی در ایران

در نهایت با توجه به این رابطه تنگاتنگ میان تولید و دانش ضمنی و نقش تعیین‌کننده دانش ضمنی در اقتصاد دانش بنیان می‌توان این‌گونه بیان نمود که نظام اقتصاد دانش محور در ذات خود دستاورد ساختار نهادی تولیدمحور است. شواهد تجربی نیز به خوبی بیانگر رابطه‌ی بین چارچوب نهادی مشوق تولید و تحقق اقتصاد دانش محور است. تجربیات تاریخی کره جنوبی به عنوان یکی از کشورهای موفق در دستیابی به الگوی تولید دانش بنیان، از این زاویه بسیار آموزنده و پرمعناست. در این راستا نهادهای انگیزشی نقشی کلیدی در تعیین جهت‌گیری‌های اقتصاد به سمت فعالیت‌های تولیدی و یا غیر مولد دارند. داگلاس نورث، برنده جایزه نوبل معتقد است نهادها و ساختار انگیزشی سبب ساختارمند شدن انگیزه‌های نهفته در مبادلات بشری می‌شوند، چه این مبادلات سیاسی باشند چه اقتصادی و چه اجتماعی.

به عبارت دیگر چنانچه سیستم قاعده‌گذاری، به نفع فعالیت‌های مولد باشد، تولید در اقتصاد رونق می‌گیرد و چنانچه مشوق فعالیت‌های بازتوزیعی باشد، فعالیت‌های سوداگری در اقتصاد اولویت پیدا می‌کند. از این زاویه نقش نهادها و ساختار انگیزشی در شکل‌گیری اقتصاد دانش بنیان نیز پررنگ می‌شود. چنانچه نهادهای حاکم بر جامعه، مشوق بکارگیری دانش در فرآیند تولید فناورانه باشد، حرکت به سمت اقتصاد دانش بنیان تسهیل می‌گردد، اما

در صورتی که ساختار انگیزشی حاکم بر جامعه فعالیت‌های رانتی و مافیایی را پاداش دهد، سوگیری دانش‌های خلق شده و انباشت شده در جامعه نیز به سمت دانایی‌هایی منحرف می‌شود که بهره‌وری را در این فعالیت‌ها افزایش دهد که به طور طبیعی دارای سرریزهای اجتماعی منفی هستند و نمی‌توان آنها را در زمره اقتصاد دانش بنیان تعریف نمود.

تعامل بین‌المللی و ادغام در زنجیره‌های ارزش جهانی

ضرورت ایجاد روابط اقتصادی با سایر کشورها و ادغام در اقتصاد بین‌المللی حداقل از دو مجرای کلیدی، جزء پیش‌نیازهای توسعه اقتصادی به صورت عام و تحقق اقتصاد دانش‌بنیان به صورت خاص بشمار می‌رود؛ اول آنکه تحقق صرفه‌های ناشی از مقیاس در تولیدات صنعتی و دانش‌بنیان منوط به گسترش بازارها از طریق صادرات است. این مسئله با توجه به آنکه برای تولیدات با سطح فناوری بالا عموماً سرمایه ثابت اولیه سنگینی (از جمله هزینه‌های تحقیق و پژوهش) نیاز است از اهمیت بیشتری نیز برخوردار است؛ چرا که برای تولید برخی از محصولات صنعتی، سرمایه ثابت به قدری بالاست که تنها تولید محصولات در مقیاس جهانی، سوددهی اقتصادی در پی دارد. همچنین با توجه به آنکه تولید محصولات دانش‌بنیان عموماً نیازمند همکاری نیروهای کار با دانش تخصصی بالاست، تقسیم کار جزء غیرقابل انکار این فعالیت‌ها بشمار می‌روند و به صورت طبیعی تقسیم کار تنها در شرایط تولید و عرضه گسترده محصولات امکان‌پذیر خواهد بود. دومین مجرای اثرگذاری ادغام در اقتصاد جهانی به ماهیت فضای رقابتی حاکم در اقتصاد بین‌الملل و سرریزهای اقتصادی ادغام در زنجیره‌های ارزش جهانی باز می‌گردد. بدیهی است که انگیزه افزایش قدرت رقابت‌پذیری و گسترش صادرات محصولات، محرک قوی برای افزایش بهره‌وری و کیفیت محصولات داخلی بشمار می‌رود. ضمن آنکه هم به لحاظ نظری و هم تجربی ثابت شده است که برای ارتقاء سطح دانش و فناوری در اقتصادهای ملی باید یک روند پیوسته و گام به گام طی شود، به این معنا که نمی‌توان از یک اقتصاد سنتی با سطح فناوری بسیار کم، ناگهان به سمت تولید محصولات با سطح فناوری بالا پرش نمود و هم تولیدات دانش داخلی و هم بومی‌سازی واردات فناوری از خارج نیازمند یک بستر از دانش ضمنی و دانش آشکار است و در صورت وجود شکاف فناوری قابل توجه میان بافت اقتصادی کشور نه واردات فناوری امکان بومی سازی پیدا می‌کند و نه امکان خلق و بکارگیری دانش‌های پیشرفته جدید در مقیاس گسترده و نظام‌مند وجود دارد. لذا ادغام در زنجیره‌های ارزش جهانی این امکان را بوجود می‌آورد که کشورهای در حال توسعه به صورت گام به گام و با حرکت پیوسته به سمت هسته‌های زنجیره‌های ارزش جهانی، از سرریز دانش و فناوری‌های روز دنیا در راستای ارتقاء سطح فناوری تولیدات داخلی کشور بهره‌مند شوند. لازم به ذکر است که کشورهای در حال توسعه موفق در این زمینه همچون چین، کره جنوبی و تایوان، همگی روند مشابهی را در ادغام در زنجیره ارزش جهانی و ارتقاء گام به گام سطح دانش و فناوری تولیدات داخلی‌شان طی کرده‌اند.

محور ششم

واقعیات میدانی محیط اقتصادی کشور گویای آن است که تولیدکنندگان با هزینه‌های نامتعارف و فزاینده‌ای برای ادامه فعالیت‌های خود روبه‌رو هستند که تشدید این فشارها موجب تشدید فشارها بر ادامه حیات اقتصادی بنگاه‌های بخش خصوصی شده است. به گفته رئیس کمیته حقوقی و قضائی ستاد تسهیل و رفع موانع تولید در آذر ۱۴۰۰، بالغ بر ۲ هزار شرکت ورشکسته در کشور وجود دارند که پرونده آنها در دست بررسی است. این رقم بسیار قابل توجه، گویای وضعیت نامطلوب محیط اقتصادی و نظام انگیزشی کشور برای فعالیت‌های اقتصادی مولد است. این نظام انگیزشی ناکارآمد را می‌توان در کانال‌های مختلف اقتصادی ردگیری نمود، اما بدون شک مهم‌ترین فاکتور این نظام انگیزشی که اثر مخربی بر نظام تولید کشور بر جای گذاشته است؛ مسئله تامین مالی و نقدینگی است. به عنوان نمونه، طبق گزارش‌های شامخ مرکز پژوهش‌های اتاق ایران، کمبود نقدینگی به طور مستمر یکی از مهم‌ترین مشکلاتی که توسط تولیدکنندگان و فعالین اقتصادی گزارش شده است. این در حالی است که طبق آمارهای بانک مرکزی سهم تسهیلات بانکی به بخش‌های کشاورزی، صنعتی و معدن به صورت سرجمع نزدیک به ۴۰ درصد از کل تسهیلات بانکی را در سال ۱۳۹۹ تشکیل داده است. این آمار نشان دهنده آن است که بخش‌های تولیدی و مولد سهم بایسته‌ای از منابع و تسهیلات بانکی کشور دریافت نمی‌کنند.

انگیزش معکوس در محیط اقتصادی ایران

در شرایط تولید و عرضه گسترده محصولات امکان‌پذیر خواهد بود. دومین مجرای اثرگذاری ادغام در اقتصاد جهانی به ماهیت فضای رقابتی حاکم در اقتصاد بین‌الملل و سرریزهای اقتصادی ادغام در زنجیره‌های ارزش جهانی باز می‌گردد. بدیهی است که انگیزه افزایش قدرت رقابت‌پذیری و گسترش صادرات محصولات، محرک قوی برای افزایش بهره‌وری و کیفیت محصولات داخلی بشمار می‌رود. ضمن آنکه هم به لحاظ نظری و هم تجربی ثابت شده است که برای ارتقاء سطح دانش و فناوری در اقتصادهای ملی باید یک روند پیوسته و گام به گام طی شود، به این معنا که نمی‌توان از یک اقتصاد سنتی با سطح فناوری بسیار کم، ناگهان به سمت تولید محصولات با سطح فناوری بالا پرش نمود و هم تولیدات دانش داخلی و هم بومی‌سازی واردات فناوری از خارج نیازمند یک بستر از دانش ضمنی و دانش آشکار است و در صورت وجود شکاف فناوری قابل توجه میان بافت اقتصادی کشور نه واردات فناوری امکان بومی سازی پیدا می‌کند و نه امکان خلق و بکارگیری دانش‌های پیشرفته جدید در مقیاس گسترده و نظام‌مند وجود دارد. لذا ادغام در زنجیره‌های ارزش جهانی این امکان را بوجود می‌آورد که کشورهای در حال توسعه به صورت گام به گام و با حرکت پیوسته به سمت هسته‌های زنجیره‌های ارزش جهانی، از سرریز دانش و فناوری‌های روز دنیا در راستای ارتقاء سطح فناوری تولیدات داخلی کشور بهره‌مند شوند. لازم به ذکر است که کشورهای در حال توسعه موفق در این زمینه همچون چین، کره جنوبی و تایوان، همگی روند مشابهی را در ادغام در زنجیره ارزش جهانی و ارتقاء گام به گام سطح دانش و فناوری تولیدات داخلی‌شان طی کرده‌اند.

تحریم‌های بین‌المللی از یک سو و البته نگرش‌های اشتباه داخلی نسبت به اقتصاد جهانی موجب شده است که اقتصاد ایران از تعامل قابل قبولی با اقتصاد جهانی برخوردار نباشد. همچنین ایران به عنوان یک کشور نفتی که مهم‌ترین صادرات آن را نفت خام و مشتقات آن تشکیل می‌دهد به صورت طبیعی در انتهای زنجیره ارزش جهانی قرار گرفته است که این مسئله به هیچ وجه مناسب با جایگاه و ظرفیت‌های بالقوه کشور نیست.

تعامل غیرقابل قبول اقتصاد ایران با جهان

مؤسسه KPMG یکی از بزرگترین شرکت‌های خدماتی و سرویس دهنده مشاوره مالی در جهان است. با توجه به اهمیت نوآوری برای صنایع فناورانه و به طور کلی اقتصاد جهانی، این مؤسسه، مجموعه انتشاراتی دارد که دریچه‌ای به روی روندهای جهانی نوآوری فناورانه، موانع تجاری‌سازی نوآوری و دیدی کلی از پیش‌تازترین نوآوری‌های فناورانه در اختیار خوانندگان قرار می‌دهد. نوشتار حاضر برگرفته از ششمین گزارش از سوی مؤسسه پویندگان توسعه فناوری و نوآوری ایرانیان برگردان فارسی شده است.

رهبران جهانی نوآوری و درس‌هایی برای کرمانشاه

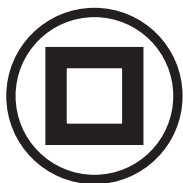
از ستاره‌های غربی تا غول‌های شرقی

نوآوری‌ها، آینده جهان را رقم می‌زنند و بدون تردید سکنداران نوآوری، مناسبات اقتصادی و اجتماعی را در سال‌های آتی ترسیم خواهند کرد. هوش مصنوعی، اینترنت اشیا و البته رباتیک سه عنصر محوری نوآوری هستند که مسیر حرکت جهان را تغییر داده و با سرعتی وصف‌ناپذیر هم رشد می‌کنند. گزارش حاضر رویکردها و رویه‌های ۱۰ کشور که رهبران نوآوری جهان به شمار می‌روند را با سه محور مورد اشاره را واکاوی می‌کند. نوشتاری که حاوی درس‌های ارزشمندی برای استان کرمانشاه است.

پیشگام در هوش مصنوعی

بخش فناوری کانادا همچنان رو به رشد است و این کشور یکی از مقاصد هدف برای کارآفرینان و شرکت‌های جهانی در حال رشدی است که در پی یافتن نیروی کار بسیار ماهر، متنوع و برخوردار از فرهنگ‌های چندگانه هستند. سرمایه‌گذاری هوشمندانه و زود هنگام در هوش مصنوعی و فناوری‌های مالی موجب شده است کانادا یکی از پیشگامان تحقیقات در یادگیری ماشینی و یادگیری عمیق باشد که زمینه لازم را برای انقلاب صنعتی چهارم در این کشور مهیا کرده است.

کانادا

۴,۰۰۰

مورد

تعداد استارت‌آپ‌های فعال کانادا در سال ۲۰۱۸

۱۰۰

میلیون دلار

سرمایه‌گذار دولت برای تسریع تحقیقات و تجاری‌سازی هوش مصنوعی

۳ عنصر پیشتازی

• جامعه تحقیقات دانشگاهی برجسته

• زیرساخت‌های مناسب جهت حمایت از اکوسیستم نوآوری

• شرکت‌های داخلی با سابقه درخشان مانند BlackBerry و Shopify

فضای کوچک، راهبرد بزرگ

دولت تایوان همگام با موج جهانی تغییرات فناوری و با آگاهی از اهمیت چالش‌ها و تهدیدها، با شعار «فضای کوچک با راهبرد بزرگ» روی توسعه و به کارگیری هوش مصنوعی و دیگر فناوری‌های نوظهور تمرکز می‌کند. مهم‌ترین مسأله پیش‌روی دولت و شرکت‌های تایوان ادغام سخت‌افزار، نرم افزار و اقتصاد پلتفرمی به صورت مؤثر است. در عین حال شرکت‌های تایوانی همچنان با چالش‌های کسب استعدادها در سطح کلاس جهانی، حقوق مالکیت فکری و سرمایه‌گذاری در بهینه‌سازی محیط زیست روبرو هستند. تایوان به‌طور مستمر نوآوری‌های خود را تقویت می‌کند تا با فناوری‌های تحول‌آفرین تطبیق یابد.

تایوان

تایوان با تمرکز بر چه بخش‌هایی می‌خواهد سیلیکون ولی آسیا شود؟

• دفاع

• انرژی سبز

• اینترنت اشیا

• ماشین‌آلات هوشمند

• فناوری زیستی

در مرز نوآوری فناوریانه

چین

نوآوری فناوریانه از اولویت‌های ملی چین است و در دهه آتی یکی از نقاط تمرکز این کشور خواهد بود. به عنوان مثال هوش مصنوعی پیشرفت چشمگیری داشته است و انتظار می‌رود به‌زودی چین با بهره‌برداری از مخزن غنی استعداد و داده خود به یکی از پیشگامان این عرصه تبدیل شود. به کارگیری فناوری‌های جدید در صناعی مانند خدمات مالی، خودرو و محصولات مصرفی و سلامت به سرعت رو به افزایش است. توسعه فناوری و نوآوری از جنبه‌های مهم توسعه چین است که ناشی از اصلاحات اقتصادی مستمر و ابتکارهای مهمی مانند ابتکار یک کمربند یک جاده (احیای راه ابریشم)، پروژه منطقه خلیج بزرگ ۲ (پل زدن بین سرزمین اصلی چین و مناطق ماکائو و هنگ کنگ) و برنامه ساخت چین ۲۰۲۵ است.

اقدامات برای ارتقا نوآوری فناوریانه

فناوری‌های تحول‌آفرین با ظرفیت بالا

- ایجاد جوایز ملی و استانی نوآوری فناوریانه و علمی
- اجرای برنامه ملی توسعه بلندمدت فناوری و علوم
- ۸۰ هزار دلار میانگین سرانه هزینه تحقیق و توسعه
- ۳۵ درصد افزایش سالانه سرانه هزینه تحقیق و توسعه
- کالاهای مصرفی: مانند فروشگاه‌های بدون اپراتور
- امنیت عمومی: مانند هوش مصنوعی برای شناسایی چهره
- خودرو: مانند رانندگی خودکار
- سلامت: مانند هوش مصنوعی و کلان داده در تشخیص و شناسایی زود هنگام بیماری
- فناوری مالی: مانند ضد پولشویی و تأیید اعتبار

پرچمدار اکوسیستم فناوری

فرانسه

فرانسه اکوسیستم نوآوری شگفت‌انگیزی ساخته که محرک آن خلاقیت و جسارت است و کارآفرینان مستعد، مشوق‌های مالیاتی و مشارکت‌های فراوان از نقاط قوت آن هستند. این اکوسیستم مشوق توسعه نسل آینده مدل‌های کسب و کار و خدمات و محرک راه‌حل‌های فناوریانه نوظهور است. نقش‌آفرینان اصلی سرمایه‌گذاری‌های بزرگی در فناوری‌های نوظهور انجام داده‌اند. این سرمایه‌گذاری‌ها با بخش سلامت آغاز شد و به دنبال آن در بخش‌های مخابرات، خودرو، خدمات مالی، انرژی و بازارهای مصرف‌کنندگان نیز سرمایه‌گذاری انجام شد. دیگر صنایع نیز با اجرای پروژه‌های نوآورانه در حوزه شهرهای هوشمند و خدمات انقلاب صنعتی چهارم در حال رسیدن به این صنایع پیش‌تاز هستند. خدمات انقلاب صنعتی چهارم در واقع مبتنی بر فناوری‌های نوظهوری هستند که فرصت‌های جدیدی برای بازتعریف خدمات و کارکردهای حمایتی فراهم می‌کنند.

تمرکز اکوسیستم فناوری فرانسه

یک پرسش و ۵ پاسخ

- چرا اکوسیستم فناوری فرانسه رشد کرد؟
- ۱. فناوری فرانسه شامل همه نقاط اوج صنعتی است و اشکال تثبیت‌یافته کسب و کار را به چالش می‌کشد
- ۲. همه نیروهای این اکوسیستم نوآوری از استارت‌آپ‌ها و شرکت‌های کوچک و متوسط گرفته تا پیش‌تازان جهانی و از خوشه‌ها تا مؤسسات همگی به سرعت در حال رشد هستند
- ۳. اشتیاق شرکت‌های کوچک و متوسط برای نوآوری چابک و ائتلاف بین استارت‌آپ‌ها رو به افزایش است
- ۴. شرکت‌های بزرگ ابتکارهای عظیم تحول دیجیتال را در همه بخش‌های کسب و کار خود از مدل‌های عملیاتی تا خط مقدم مشتریان اجرا کرده‌اند
- ۵. شرکت‌ها به منظور تقویت چابکی و توسعه مشترک نوآوری، اقدام به مشارکت، سرمایه‌گذاری و برنامه‌های رشد مشترک با استارت‌آپ‌ها نموده‌اند.
- سرمایه‌گذاری در فناوری‌های نوظهور و ساخت فرهنگ نوآوری
- تربیت مهندسان بسیار ماهر و کارآفرینان جسور
- نوآوری باز و سرمایه خطرپذیر

قدرت روزافزون در کارخانه‌های هوشمند

آلمان

پیش راندن دگرگونی در آلمان به عنوان یک کشور صنعتی فرصت‌های بزرگی برای اینترنت اشیا و انقلاب صنعتی چهارم ایجاد می‌کند. پیوند بین مؤسسات تحقیقاتی، شرکت‌های سازنده فناوری و نقش آفرینان جهانی دگرگونی از صنایع مختلف آلمان را برای مقابله با چالش‌های جدید و اجرای فناوری‌های تحول آفرین چالاک و منعطف می‌سازد. اگرچه هنوز هم عبارت «ساخت آلمان» بیانگر کیفیت است، ولی کمتر دال بر نوآوری است. مدیران آلمانی دریافته‌اند که تقاضای فزاینده مشتریان برای نوآوری مستلزم اقدام سریع است و مدل‌های نوآورانه کسب و کار فرصت‌های جدیدی را برای رشد فراهم می‌کنند. تغییر ذهنیت نسبتاً محافظه کارانه آغاز شده است.

یکی از بزرگ‌ترین شرکت‌های تولیدی سنتی آلمان اخیراً یک شعبه «کارخانه دیجیتال» ایجاد کرده است و به ساخت سخت‌افزار و نرم‌افزار و ارائه خدمات مبتنی بر فناوری جهت حمایت از دیگر شرکت‌های تولیدی در سراسر دنیا می‌پردازد. شناخته شده‌ترین توزیع کننده فولاد و فلزات آلمان تصمیم گرفته با ایجاد واحدهای کسب و کار جدید؛ واحدی برای نوآوری و واحدی برای سرمایه‌گذاری خطرپذیر جهت سرمایه‌گذاری در استارت‌آپ‌های تحول آفرین، مدل کسب‌وکار سنتی خود را در بازار محافظه‌کار موجود دگرگون سازد.

صنعت و پژوهش

بزرگ‌ترین مزیت و عامل متمایزکننده آلمان همکاری نزدیک و تعامل بین شرکت‌ها و مراکز تحقیقاتی پیشرفته آلمان و صدها دانشگاه علوم کاربردی است.

شرکت‌های بزرگ فناوری آلمان حدود ۱۰ هزار سازنده نرم‌افزار را از سراسر جهان استخدام می‌کنند که بر اساس قابلیت‌های اصلی خود نوآوری می‌کنند و صنایع را با موفقیت دگرگون می‌سازند.

شهر هوشمند محرک نوآوری

هنگ کنگ

هنگ‌کنگ مکانی ایده‌آل برای شرکت‌ها جهت آشنایی با طیف متنوعی از سرمایه‌گذاران، شرکای کسب‌وکار و دیگر ذینفعان مهم است. لذا، بسیاری از شرکت‌های فناوری و استارت‌آپ‌ها هنگ‌کنگ را سکوی پرشی عالی برای حضور در عرصه جهانی یا پیوستن به سرزمین اصلی چین می‌دانند. با تداوم حمایت دولت و بخش خصوصی، هنگ‌کنگ همه مشخصات ضروری برای تبدیل شدن به محل ارجح در سرمایه‌گذاری فناوری و پرورش ایده‌های نوآورانه را خواهد داشت.

اشتقاق هنگ‌کنگ برای تبدیل شدن به شهر هوشمند در حد کلاس جهانی به طراحی راهبردی همه‌جانبه برای ارتقا نوآوری و فناوری منجر شده است. این سند توسعه جذابیت هنگ‌کنگ را برای کسب و کارها و استعدادها افزایش می‌دهد و نوآوری شهری و توسعه اقتصادی پایدار را تشویق و تحریک می‌کند. هنگ‌کنگ با تکیه بر نقاط قوت سنتی خود به عنوان یک مرکز مالی بین‌المللی تلاش می‌کند دسترسی ساده و پایدار به بازارهای سرمایه را برای شرکت

حوزه‌های اصلی مورد تمرکز هنگ‌کنگ

- امنیت سایبری
- مناسبات پرداخت‌ها و اوراق بهادار
- تعیین هویت دیجیتال و خدمات شناخت مشتری
- فناوری‌های بیمه
- فناوری‌های قانونگذاری ۲

تلاش استارت‌آپ‌ها برای بازتعریف اقتصاد

استارت‌آپ‌ها محور حرکت هند به سوی تبدیل شدن به مرکز پیشتاز نوآوری جهان هستند. هند با داشتن گنجینه کارآفرینان جوان و پویا و نیروی کار ماهر قابلیت تبدیل شدن به نقطه کانونی ایده‌پردازی نوآورانه در آینده نزدیک را دارد. هند با شتاب تلاش می‌کند به مرکز نوآوری کسب و کارهای جهانی تبدیل شود. استارت‌آپ‌های هندی نقش مهمی در پیش راندن موج نوآوری این کشور دارند، زیرا همچنان در حال متحول‌سازی مدل‌های کسب‌وکار موجود هستند. هند در حال حاضر یکی از اکوسیستم‌های نوآوری دارای رشد سریع است که از جایگاه سومین اکوسیستم بزرگ نوآوری در بین رقبای بزرگی چون بریتانیا برخوردار است. سه شهر بنگلور، دهلی و بمبئی با داشتن ۸۰ درصد استارت‌آپ‌های هند مراکز کلیدی کارآفرینی این کشور محسوب می‌شوند.

همکاری‌ها و نوآوری‌های فناورانه نقش کاتالیزور را برای استارت‌آپ‌ها داشته‌اند که به نوبه خود موجب بازتعریف اقتصاد هند شده‌اند. شرکت‌های بزرگ هندی نیز با هدف تقویت و تشویق فرهنگ نوآوری و تحول‌آفرینی شروع به همکاری و تعامل با استارت‌آپ‌ها کرده‌اند زیرا شرکت‌های جوان راه‌حل‌های منحصر به فردی ارائه می‌کنند و توانایی تطبیق با تغییرات ناگهانی محیط بازارها را دارند.

هند

۴۸

مراکز تحقیق و توسعه

۹۵۰ شرکت فراملیتی مستقر در هند، بالغ بر ۱۲۰۰

رتبه نوآوری هند در سال ۲۰۲۰

مرکز تحقیق توسعه برای نوآوری راه‌اندازی کردند

۶۶

رتبه نوآوری در هند در سال ۲۰۱۶

ستاره حامی کسب‌وکارها و استارت‌آپ‌ها

فهرست کارآفرینان و شرکت‌های موفق که ایرلند را برای فعالیت‌های خود انتخاب کرده‌اند شامل نوآورترین، پویاترین و آینده‌نگرترین افراد و سازمان‌های دنیاست. آنها دلایل مختلفی برای انتخاب ایرلند دارند ولی یکی از دلایل مشترک آنها کسب موفقیت در محیطی اروپایی و پویا و دوستدار کسب‌وکار با سابقه‌ای استثنایی است. ایرلند یکی از پویاترین، فناورترین و تجارت‌دوست‌ترین محیط‌ها در اروپاست که تعهد تزلزل‌ناپذیری نسبت به نوآوری دارد و از سابقه‌ای استثنایی در رشد اقتصادی پایدار در چند سال گذشته برخوردار است.

ایرلند

جذابیت برای شرکت‌های فناوری جهانی

از ۲۰ شرکت فناوری جهانی ۱۶ شرکت در ایرلند دارای عملیات‌های راهبردی هستند؛ اما دلایل جذابیت ایرلند چیست؟

- سابقه خوب
- استعداد فراوان
- زیرساخت‌های فناوری مناسب
- نرخ ویژه مالیات شرکت‌ها
- دسترسی به استعداد
- اکوسیستم فناوری رو به گسترش
- سریع‌ترین نرخ رشد نیروی کار در اروپا
- قوت نیروی کار در حوزه فناوری
- داشتن رتبه اول اروپا در سرانه سرمایه‌گذاری

رتبه ایرلند در مهارت و نوآوری نیروی کار

۱

۱۰

رتبه ایرلند در شاخص جهانی نوآوری

۲

رتبه ایرلند در صادرات نرم‌افزار

شهر واقعاً هوشمند

سنگاپور

اگرچه سنگاپور با چالش کمبود استعداد مواجه است، اما به خوبی در مسیر تبدیل شدن به کشور هوشمند تا سال ۲۰۲۰ قرار دارد. در آینده نزدیک کمبود استعداد می تواند تهدیدی برای رویای نوآور بودن سنگاپور باشد. اگرچه خودکارسازی می تواند تا حدی کمبود نیروی انسانی را جبران کند، اما سنگاپور نیاز دارد استعداد های نوآور را از خارج مرزها جذب کند.

دولت -شهر سنگاپور، با جمعیتی مرفه، آموزش با کیفیت بالا و یک دستور کار شفاف در دولت کاملاً آمادگی تبدیل شدن به کشوری کاملاً هوشمند را دارد. همچنین، این کشور همه عناصر لازم برای نوآوری و معرفی فناوری های جدید را دارد. سنگاپور در حال تجربه افزایش سرمایه گذاری خطرپذیر نیز هست که دال بر افزایش محبوبیت استارت آپ های آسیای جنوب شرقی است. با توجه به اینکه سنگاپور یکی از مراکز منطقه ای تأمین مالی است، نوآوری های آن نیز بیشتر روی فناوری مالی متمرکز شده است. البته دیگر فناوری های تحول آفرین مانند خودکارسازی فرایند رباتیک و هوش مصنوعی و امنیت سایبری نیز در این کشور پیشرفت داشته اند.

مشوق های مالی و توسعه نوآوری

- آنچه سنگاپور را در منطقه منحصر به فرد می کند، مشوق های دولت و حمایت مقرراتی برای توسعه نوآوری است.
- مقررات پولی سنگاپور تأکید بسیاری بر توسعه فناوری های بلاکچین دارد
- مرجع مقررات پولی سنگاپور ۱۷۰ میلیون دلار آمریکا به منظور ترغیب مؤسسات مالی به راه اندازی آزمایشگاه های نوآوری خود در سنگاپور تخصیص داده است.

کسب و کار دیجیتال در منطقه شبکه های اجتماعی

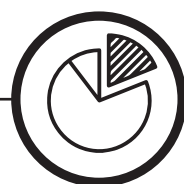
اسپانیا

در چند سال آینده خبرهای خوبی به ویژه در حوزه سرمایه گذاری خطرپذیر و کار آفرینی برای اسپانیا در راه است. ایجاد اکوسیستم نوآوری فناورانه، سرمایه گذاری خطرپذیر بین المللی و سرمایه گذاری شرکت های بزرگ در استارت آپ ها و آزمایشگاه های نوآوری موتور محرک تغییرات فرهنگی خواهند بود که در نهایت منجر به ارتقا کار آفرینی می شوند. اسپانیا یکی از نوآورترین کشورهای جهان است که مطابق رتبه بندی شاخص جهانی نوآوری در بین ۱۲۷ کشور جایگاه ۲۸ ام را دارد.

۵۵

درصد

استارت آپ های اسپانیا کمتر از ۳ سال عمر دارند

۷۷

درصد

استارت آپ های اسپانیا در مرحله بذر هستند

۴ مزیت اسپانیا

- بنیان مستحکم تحقیق و توسعه مبتنی بر زیرساخت، مراکز تحقیقاتی و خدمات حمایتی که در بین بهترین های جهان هستند
- پیشگامی در فناوری پیشرفته در رشته های مخابرات، انرژی، وسایل خانگی، بانکداری، صنایع دفاع و سیستم های کنترل پرواز
- دانشگاه و مراکز نوآوری برتر و شناخته شده در سطح جهانی
- ایجاد تأسیسات تولید و مراکز علمی عالی شرکت های خارجی چندملیتی در اسپانیا به واسطه سطح بالای کیفیت زندگی و دسترسی به منابع انسانی مجرب و کم هزینه.

رئیس پارک علم و فناوری کرمانشاه خبر داد:

کرمانشاه رتبه اول غرب کشور از نظر شرکت‌های دانش بنیان

رشد استان قرار دارند.

به گفته این مسئول، از این ۴۰۰ واحد فناور ۶۲ مورد آنها موفق به اخذ گرید دانش بنیان شده‌اند. وی با بیان اینکه ظرفیتی که در حوزه دانش بنیان در کرمانشاه داریم بسیار بیشتر از تعداد فعلی است، خاطرنشان کرد: برای افزایش تعداد شرکت‌ها و توسعه واحدهای موجود برنامه داریم.

آزادی یکی از مهمترین این برنامه‌ها را تغییر در ارزیابی شرکت‌هاش دانش بنیان اعلام کرد که از اول سال از سوی معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری مطرح شده و اظهار کرد: بر این اساس شرکت‌هایی که در گذشته ارزیابی و رد شدند، دوباره ارزیابی خواهند شد. وی همچنین بر لزوم منسجم شدن حمایت‌ها از شرکت‌های دانش بنیان هم تاکید کرد و ادامه داد: افزایش و منسجم کردن حمایت‌ها و پیگیری مستمر واحدهایی که حمایت دریافت کرده اند می‌تواند به خروج آنها از مرحله نوپایی و ورود آنها به حوزه تولید کمک کند. رئیس پارک علم و فناوری کرمانشاه از تکمیل برج فناوری کرمانشاه نیز به عنوان یک ظرفیت خوب برای حمایت از شرکت‌های دانش بنیان و واحدهای فناور یاد کرد و ادامه داد: هم اکنون ۱۱۰ واحد فناور و شرکت دانش بنیان در برج فناوری که پنج طبقه از آن تکمیل شده مستقر هستند و با تکمیل سایر طبقات ظرفیت خوبی برای استقرار سایر شرکت‌ها و واحدها نیز فراهم خواهد شد. برج فناوری، مجموعه‌ای ویژه برای در کنار هم قرار گرفتن مجموعه و اعضای زیست بوم دانش بنیان کرمانشاه است که به توسعه و ارتقا آنها کمک می‌کند. وی همچنین با بیان اینکه ستاد توسعه اقتصاد دانش بنیان کرمانشاه به ریاست استاندار در حال شکل گیری است، گفت: این ستاد نیز می‌تواند به ارتقا سیاست گذاری و هم نوا کردن تصمیم گیری برای حوزه دانش بنیان استان کمک کند.

رئیس پارک علم و فناوری کرمانشاه نیز بر پرهیز از عملکرد جزیره‌ای و وجود هماهنگی و وحدت رویه بین متولیان و بخش‌های مرتبط با حوزه فناوری و دانش بنیان تاکید کرد. سیامک آزادی خاطرنشان کرد: برای تحقق این نامگذاری نباید فقط بر این موضوع متمرکز شویم که چه تعداد شرکت دانش بنیان داریم و چه تعداد دیگر خواهیم داشت، بلکه باید به توسعه و گسترش شرکت‌های موجود هم توجه ویژه داشته باشیم. باید به این موضوع هم توجه داشت که نمی‌شود عرصه فناوری و دانش بنیان را یکساله دید، بلکه این حوزه نیازمند نگاهی راهبردی و بلندمدت است.

رئیس پارک علم و فناوری جهاددانشگاهی کرمانشاه با تاکید بر اینکه مجموع بازیگران حوزه دانش بنیان و تعاملات بین آنها را باید در کنار هم دید، افزود: مسئله اصلی چگونگی نقش آفرینی اقتصاد دانش بنیان در توسعه کشور و خصوصا استان کرمانشاه است.

نکته مهم دیگری که آزادی بر آن تاکید داشت پرهیز از عملکرد جزیره‌ای و وجود هماهنگی و وحدت رویه بین متولیان و بخش‌های مرتبط با حوزه فناوری و دانش بنیان بود و یادآور شد: باید برای تقویت عرصه دانش بنیان و فناوری در کشور، به صورت یکپارچه و در قالب یک برنامه مشخص جلو برویم.

رئیس پارک علم و فناوری کرمانشاه در ادامه به مهمترین چالش‌های پیش روی واحدهای دانش بنیان اشاره کرد و گفت: تمرکز واحدها در تهران یکی از مهمترین این چالش‌ها است، بگونه‌ای که از شش هزار شرکت دانش بنیانی که در کشور داریم ۴۷۰۰ تا ۴۸۰۰ مورد آنها در تهران مستقر هستند.

رئیس پارک علم و فناوری کرمانشاه بر لزوم تمرکز زدایی از استقرار شرکت‌های شرکت‌های دانش بنیان در تهران تاکید کرد. موضوع دیگری که آزادی به آن اشاره کرد محدودیت بازار فروش شرکت‌های دانش بنیان بود که در این خصوص گفت: با وجود آنکه بسیاری از این شرکت‌ها تولیدات منحصر به فردی دارند و بسیاری از استانداردهای لازم را دریافت کرده اند، اما برای خرید محصولات مورد نیاز از ظرفیت این شرکت‌ها آنطور که باید استفاده نمی‌شود. آزادی در ادامه از وضعیت واحدهای دانش بنیان و فناور هم در استان کرمانشاه یاد کرد و گفت: هم اکنون از نظر تعداد شرکت‌های دانش بنیان بین ۳۱ استان کشور رتبه ۱۵ را داریم که البته اختلاف ما با رتبه‌های ۱۲ و ۱۴ کم است. به علاوه بین استان‌های غرب کشور شامل آذربایجان غربی، لرستان، همدان، ایلام و کردستان نیز رتبه اول را داریم.

رئیس پارک علم و فناوری کرمانشاه با اشاره به تفاوتی که بین واحدهای فناور و شرکت‌های دانش بنیان وجود دارد، تاکید کرد: در حال حاضر در استان کرمانشاه ۴۰۰ واحد فناور داریم که از این تعداد ۳۰۰ واحد مستقر و تحت حمایت پارک علم و فناوری هستند و ۱۰۰ واحد دیگر نیز زیرمجموعه سایر مراکز

مدیر بورس منطقه‌ای کرمانشاه

تسهیلگری برای بورسی شدن شرکت‌های دانش بنیان

از آمادگی بورس کرمانشاه برای حمایت از شرکت‌های دانش بنیان خبر داد و عنوان کرد: تلاش کردیم تخفیفات و حمایت‌هایی برای تسهیل پذیرش شرکت‌های دانش بنیان استان در بازار سرمایه در نظر بگیریم. بهمن با بیان اینکه در حال حاضر هزینه پذیرش شرکت‌های دانش بنیان و فناوری در بازار سرمایه نزدیک به ۲۰ تا ۴۰ میلیون تومان است، خاطرنشان کرد: نیمی از این میزان از طریق معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری تامین می‌شود و تلاش کردیم برای شرکت‌های دانش بنیان کرمانشاه نیم دیگر هم رایگان شود.

سرمایه هم یاد کرد و گفت: متأسفانه در ۱۴، ۱۵ سال گذشته هیچ شرکت جدیدی از استان چه در عرصه دانش بنیان و چه سایر حوزه‌ها وارد بازار سرمایه نشده و حتی تعدادی از شرکت‌هایی که از قبل در بورس داشتیم هم از بازار خارج شدند.

به گفته بهمن، روند کنونی نزولی بازار سرمایه نیز باعث شده تمایل شرکت‌ها برای ورود به بازار سرمایه کاهش یابد. وی از اقداماتی که طی سال‌های اخیر برای ورود شرکت‌های کرمانشاه به بازار سرمایه انجام شده هم یاد کرد و افزود: امیدواریم امسال چند شرکت جدید استان بورسی شوند. مدیر بورس منطقه‌ای کرمانشاه همچنین

مدیر بورس منطقه‌ای کرمانشاه از پیگیری و تلاش برای تسهیل شرایط پذیرش شرکت‌های دانش بنیان کرمانشاه در بازار سرمایه خبر داد. محمد بهمن با اشاره به وجود ۶۰۰ شرکت در بازار سرمایه کشور، اظهار کرد: از این تعداد ۴۹ شرکت دانش بنیان است که ۲۴ شرکت آن در بورس و ۱۹ شرکت در فرابورس هستند و شش شرکت دیگر هم در فرابورس پذیرفته شده‌اند که هنوز روی تابلو نیامده‌اند. بخش عمده‌ای از این شرکت‌ها در حوزه فناوری اطلاعات، دارو و سلامت، تولید مواد پیشرفته و... فعالیت دارند. مدیر بورس منطقه‌ای کرمانشاه سپس از وضعیت حضور شرکت‌های کرمانشاه در بازار

استاد دانشگاه:

زیربنای تولید دانش بنیان، دانش، ایده، تحقیق و توسعه است

سمت تولید دانش بنیان تعامل دانشگاه و صنعت است. کهریزی معتقد است، از سوی دیگر چون تولید دانش بنیان هزینه بر است بسیاری از شرکت‌ها سراغ آن نمی‌روند. وی حمایت از شرکت‌های دانش بنیان را بسیاری ضروری دانست و افزود: این حمایت باید در زمینه تامین مالی، برقراری بیمه برای این شرکت‌ها، در نظر گرفتن معافیت‌های مالیاتی باشد. کهریزی در پایان بر لزوم تدوین یک برنامه مدون برای توسعه اشتغال و اقتصاد دانش بنیان تاکید کرد و ادامه داد: توجه به این حوزه نباید به یکسال خاص محدود شود.

کهریزی، استاد دانشگاه نیز با بیان اینکه زیربنای تولید دانش بنیان، دانش، ایده، تحقیق و توسعه است، گفت: اگر قرار باشد تولید دانش بنیان را محقق کنیم باید ارتباط صنعت و دانشگاه ملموس‌تر شود. وی یکی از دلایلی که باعث عدم تعامل سازنده صنعت و دانشگاه می‌شود را عدم توجه به مسائل استان در طرح‌های پژوهشی دانست، تاکید کرد: متأسفانه هم اکنون تحقیق و توسعه وضعیت مناسبی در استان ندارد. وی بر لزوم کاربردی کردن پژوهش‌ها و از سوی دیگر اختصاص اعتبارات مناسب برای پژوهش تاکید کرد و گفت: تنها راه حرکت به

مشاور اقتصادی اتاق کرمانشاه:

چهار لایه اصلی حوزه دانش بنیان

دانش بنیان باید تقویت شود. موضوع دیگری که دل انگیزان به آن اشاره کرد لزوم تعیین یک متولی مشخص برای اکوسیستم دانش بنیان استان بود و عنوان کرد: اگرچه اکنون پارک علم و فناوری متولی عرصه دانش بنیان است اما توانایی تحکیم به سایر دستگاه‌های متولی را ندارد. وی معتقد است، باید در دفتر استاندار فردی متولی مخصوص این حوزه شود و امکان نظارت و دسترسی به فعالیت همه دستگاه‌های متولی این عرصه را داشته باشد و به علاوه موانع و مشکلات موجود را هم شناسایی کند.

ملی است، اظهار کرد: مجموع اعتبارات توسعه دانش بنیان در بخش‌های مختلف شامل معاونت علمی و فناوری نهاد ریاست جمهوری، وزارت علوم، وزارت بهداشت، دانشگاه آزاد و ... به حدود ۱۵۰ هزار میلیارد تومان می‌رسد.

به گفته مشاور اقتصادی اتاق کرمانشاه، اگرچه برای توسعه فعالیت‌های دانش بنیان پول گذاشته می‌شود اما بخشی از آن ممکن است هدر برود و از سوی دیگر ممکن است بخشی از درآمدهای حوزه دانش بنیان به حساب نیاید و در بخش حسابداری آن مشکل داشته باشیم که در همین راستا بخش حسابداری شرکت‌های

سهراب دل‌انگیزان استاد دانشگاه نیز تحقق نامگذاری سال را نیازمند توجه به حوزه دانش بنیان در چهار لایه اصلی دانست. وی با بیان اینکه هم اکنون سهم تولیدات حوزه دانش بنیان سه تا چهار درصد از تولید ناخالص ملی است، گفت: با احتساب شش هزار همت (هزار میلیارد تومان) تولید ناخالص داخلی کشور، سهم تولیدات دانش بنیان به حدود ۲۵ تا ۳۰ همت می‌رسد.

این استاد دانشگاه با بیان اینکه اعتباراتی که برای حوزه دانش بنیان در نظر گرفته می‌شود بسیار بیشتر از سهم این بخش از تولید ناخالص

پرونده‌ای برای توفان‌های
گرد و غبار در استان کرمانشاه

هر روز جدی‌تر از دیروز!

استان کرمانشاه در نقطه‌ای خاص از
کره زمین قرار که از یک سو بیابان‌های
بسیاری را در فواصل نزدیک خود در عراق و
عربستان دارد و از گرد و غبار این مناطق بیابانی
متاثر می‌شود و از سوی دیگر مناطق کوهستانی
ترکیه هم مانند سدی، مسیر حرکت غبار به
غرب را محصور کرده و به سمت غرب ایران
هدایت می‌کند.

پرونده حاضر ضمن بازخوانی منشاء گرد و
غبار و اثرات آن، با اتکا به منابع علمی به
بیان راهکارهای مقابله با این پدیده پرداخته
است. روندی که اگر برای مقابله با آن تدبیری
اندیشیده نشود، نه تنها سلامت امروز را تهدید
می‌کند که هر روز جدی‌تر شده و آینده
زیست‌بوم این منطقه را تهدید می‌کند.

گرد و غبار چگونه زندگی مردم کرمانشاه را متاثر کرد؟

مهمان ناخوانده

چند سالی می‌شود که گرد و غبار به پدیده‌ای آشنا برای مردم کرمانشاه تبدیل شده؛ طوفانی از ریزگردها که آهسته آهسته راهش را از بیرون مرزها به داخل شهرمان باز کرد و امروز تقریباً تمام کشور را در بر گرفته است. رویدادهای گرد و غبار یکی از پدیده‌های رایج مناطق خشک و نیمه‌خشک است که بخش بزرگی از بین‌النهرین را در بر می‌گیرد. ناپایداری جوی در صحرای عربستان، عراق، کویت و سوریه، وقوع خشکسالی‌های متوالی با شدت و وسعت بالا در فقدان پوشش گیاهی از عواملی بوده که در سال‌های اخیر گرد و غبار بیش از همیشه در ایران پخش شده و دیگر فصل و ماه خاصی هم نمی‌شناسد.

این ذرات از کجا وارد کرمانشاه شدند؟ طبق تعریف سازمان هواشناسی کشور، هرگاه سرعت باد از پانزده متر بر ثانیه تجاوز کند و دید افقی به علت گرد و خاک به کمتر از یک کیلومتر برسد، طوفان گرد و خاک گزارش می‌شود. هر پدیده گرد و غباری شامل دو بخش است: یکی ذرات جامد مانند ذرات شن، ماسه، رس و نمک و دیگری عوامل رانند این ذرات به داخل جو و معلق نگه داشتن آنها و انتقال افقی و عمودی آنها. گرد و غبار در هر منطقه در اثر عوامل اقلیمی خاص آن ایجاد می‌شود. در مناطق مرطوب این مواد اصولاً در اثر فرسایش شیمیایی و آبی سنگ‌ها در آن مناطق بوجود می‌آیند ولی در مناطق خشک عمدتاً در اثر فرسایش مکانیکی سنگ‌ها در آن اقلیم‌ها شکل می‌گیرد. جنوب غربی و غرب کشور از جمله استان کرمانشاه از جمله مناطقی در ایران هستند که به دلیل آب و هوای خاص این مناطق، شدت و تکرار این پدیده نسبت به دیگر مناطق کشور در آن‌ها در سال‌های اخیر بیشتر بوده.

در مناطق مرطوب مواد در اثر رطوبت خاک به هم می‌چسبند، برای همین عوامل رانش آنها به داخل جو یا اصلاً نمی‌توانند آن‌ها را وارد جو کنند و یا به سختی و به مقدار کم این اتفاق می‌افتد. اما در مناطق خشک به دلیل فقدان یا کمبود آب، این ذرات مجزا بوده و عوامل رانش و انتقال به راحتی قادرند آنها را وارد جو کنند. به‌طوری‌که بر حسب قدرت‌شان تا ده‌ها، صدها و حتی هزاران کیلومتر این ذرات را جابجا کنند. هر عاملی که باعث کاهش سطح پیکره‌های آب مثل دریاچه، مرداب، برکه، رود، هور و... و سطوح پوشش گیاهی مانند جنگل و مرتع شود، باعث می‌شود تا ذرات حاصل از فرسایش، چسبندگی خود را از دست داده و بیشتر تحت تاثیر عوامل و انتقال مواد به جو قرار بگیرند و پدیده‌های گرد و غباری عظیم‌تری را هم به‌وجود بیاورند. همان اتفاقی

که در منطقه غرب و جنوب غرب ایران به ویژه استان کرمانشاه رخ داده است؛ منطقه‌ای که عمدتاً دارای منابع خاک رس است و بستری مناسب برای تشکیل گرد و خاک. نتایج پژوهشی که سال نود و شش توسط کمال امیدوار و نساء سپندار روی شش ایستگاه استان کرمانشاه انجام شده نشان می‌دهد که در سطح زمین هنگامی که سامانه پرفشار اروپائی به شمال و غرب عقب‌نشینی می‌کند در مناطق شرقی دریای مدیترانه کم فشار سودانی گسترش یافته و این سامانه در جهت جنوب غرب به شمال شرق جابه‌جا و با ورود آن‌ها به منطقه، آشفته‌گی‌هایی ایجاد می‌شود. که به دلیل نبود رطوبت، گرد و خاک در این منطقه ایجاد می‌شود. پژوهشگران معتقدند که منابع عمده گرد و غبار وارد شده به استان کرمانشاه، بیابان‌های شمال عربستان، جنوب عراق و حدودی شمال صحرای آفریقا هستند.

محیط زیست و موجودات دارد؛ گرد و غبار می‌تواند منجر به تغییرات اقلیم در مقیاس جهانی و محل تغییر در چرخه بیولوژیکی، زمین‌شناسی، شیمیایی و یا محیط زیست انسان شود. همچنین باعث مسدود کردن قنات‌ها و کانال‌های آبیاری، آلوده کردن آب‌های سطحی، گسترش بیابان‌ها و نواحی خشک می‌شود.

از سویی، تاثیر گرد و غبار بر گیاهان و محصولات کشاورزی هم به شکل مستقیم و هم غیرمستقیم است. در تاثیر مستقیم، فعالیت‌های حیاتی گیاه از قبیل فتوسنتز، تبخیر، تعرق و تنفس را تحت تاثیر قرار می‌دهد و به شکل غیر مستقیم، بر بازارپسندی، کیفیت و درآمد نهایی محصول تاثیر دارد. ضمن اینکه ذرات گرد و غبار باعث انعکاس نور خورشید به سمت فضا و در نتیجه خنک شدن هوا می‌شوند. پدیده‌ای که به دو صورت مستقیم و غیرمستقیم انجام می‌شود؛ ذرات گرد و غبار مستقیماً و همچنین از طریق تشکیل ابر به صورت غیر مستقیم باعث انعکاس پرتوهای خورشیدی می‌شوند. همچنین در زمان ایجاد طوفان‌های گرد و غباری، مواد مغذی و مواد آلی خاک از بین رفته که باعث پایین آمدن بهره‌وری کشاورزی می‌شود. تشدید خشکسالی در پی گرم شدن روزمره هوا، باعث خشک شدن و از بین رفتن تالاب‌ها و دریاچه‌ها و در نتیجه فرسایش بستر آن‌ها به وسیله باد از دیگر نتایج این پدیده است.

ذرات ریزگردها و غبار غالباً موجب تحریک بینی، گلو، راه‌های هوایی، پوست و چشم‌ها می‌شوند. غلظت بیش از اندازه ذرات در طوفان‌های گرد و غبار دارای اثرات جبران ناپذیری بر سلامت افراد بوده و موجب بروز آسم، آلرژی، سینوزیت و اختلال عملکردهای دفاعی ماکروفاژها می‌شود. همچنین کاهش دید، آثار ناخوشایند بهداشتی، مشکلات تنفسی و ریوی برای انسان، مشکلات بینایی و بیماری‌های عفونی می‌شود. باید توجه داشت که ذرات گرد و غبار به دلیل ابعاد بسیار ریزی که در حدود ۸۰ میکرون دارند وارد بخش‌های انتهایی دستگاه تنفسی شده و سپس وارد جریان خون شده و به ارگان‌های مختلف آسیب می‌رسانند.

آثار تهدیدکننده سلامتی

- بروز آسم و آلرژی
- سینوزیت
- اختلال عملکردهای دفاعی ماکروفاژها
- ورود به جریان خون شده و آسیب به ارگان‌های مختلف بدن

غرب و جنوب غرب کشور انجام شد، روند تغییرات آب و هوایی و مکانیزم زمانی و مکانی وقوع این گرد و غبار در مناطق غربی ایران همچون کرمانشاه مورد مطالعه قرار گرفت. پژوهشی که نشان می‌داد حدود دو دهه پیش میزان متوسط بارش سالانه در این مناطق کاهش پیدا کرده و میزان دما، سرعت باد و تعداد روزهای گرد و غباری با افزایش مواجه شده بود. اتفاقی که پژوهشگران این مقاله، علتش را در استقرار سیستم‌های فشار جنب حاره در بازه‌ای خاص از سال، تشکیل سیلکون‌های سطحی در سطح بیابان‌های غرب ایران، بیابان‌زایی، کاهش پوشش گیاهی، نوع رسوبات بیابان‌ها و خشکاندن تالاب‌ها در کشور عراق طی آن سال‌های می‌دانستند.

بررسی آثار مخرب گرد و غبار بر سلامت و محیط زیست

رواج طوفان‌های گرد و غباری در دود دهه اخیر در ایران موجب بروز و تشدید بیماری‌های تنفسی و قلبی شده و خسارت‌هایی را از نظر زیست محیطی، گردشگری و کشاورزی به جامعه تحمیل کرده است. ذرات بسیار ریزی که به راحتی به وسیله باد به حالت معلق در هوا پراکنده شده و مسافت زیادی را طی می‌کنند و با خود انواع بیماری‌های گوارشی و قلبی و عروقی و امراض پوستی را سوغات می‌آورند.

مقاله‌ای پژوهشی که به سیزدهمین کنگره علوم خاک ایران ارائه شده بود به بررسی همین پیامدها پرداخته است و نتایجش نشان می‌دهد گرد و غبار اثرات سویی بر

آثار مخرب بر تغییر اقلیم

- مسدود کردن قنات‌ها و کانال‌های آبیاری
- آلوده کردن آب‌های سطحی
- گسترش بیابان‌ها و نواحی خشک
- از بین رفتن مواد مغذی و عالی خاک

تاثیر نوسانات آب و هوایی بر گرد و غبار غرب کشور چیست؟

تغییرات و نوسانات آب و هوایی در اثر تغییر درجه حرارت کره زمین اتفاق می‌افتد؛ تغییر الگوهای بارشی، دما، خشکسالی و ترسالی از اثرات تغییر اقلیم است که در کشورهای حوضه خلیج فارس دیده می‌شود. پدیده گرد و غبار هم محصول عوامل متعددی است که یکی از مهم‌ترین آن‌ها، تغییر اقلیم است. در پژوهشی که سال نود و سه با عنوان «تاثیر نوسانات آب و هوایی بر رخداد پدیده گرد و غبار» با مطالعه موردی گردوغبارهای

اقلیم‌شناسی توزیع گرد و غبار در غرب آسیا

کانون بحران

منبع: ScienceDirect

در دهه گذشته، غرب آسیا شاهد طوفان‌های گرد و غبار مکرر و شدیدی بوده که ایران و کشورهای حوزه خلیج فارس را تحت تاثیر قرار داده است. با بررسی آستانه‌های متفاوت و تفاوت‌های سیستماتیک بین داده‌ها برای شناسایی تغییرات بلندمدت در توزیع افقی طوفان‌های گرد و غبار در غرب آسیا از سال ۱۹۸۰ تا کنون، شمال غرب عراق و شرق سوریه به عنوان مناطق گرد و غبار نوظهور و شرق عربستان سعودی و جنوب شرق عراق به عنوان مناطق گرد و غبار دائمی شناسایی شده‌اند. طی دهه گذشته با افزایش اندکی گرد و غبار در مناطق گرد و غبار دائمی، گرد و غبار در مناطق نوظهور به طور قابل توجهی افزایش یافته است.

ایران، گیرنده اصلی گرد و غبار

با استفاده از داده‌ها، مناطق منشا گرد و غبار، منطقه مرزی عراق و عربستان سعودی و اخیراً شمال غربی عراق شناسایی شده‌اند. برای تعیین مسیرهای اصلی گیرنده‌های طوفان‌های گرد و غبار نصب شد و نشان داد که یک همبستگی تاخیری بین منابع گرد و غبار آسیا وجود دارد. بر این اساس، جنوب غرب ایران و کشورهای خلیج فارس به عنوان گیرنده‌های اصلی طوفان‌های گرد و غبار تابستانی در غرب آسیا تعیین شدند. طوفان‌های گرد و غبار در فصل بهار بیشتر نیمه شمالی منطقه را درنوردیده و به دریای خزر می‌رسد.

خطر طبیعی تشدیدشونده

طوفان‌های گرد و غبار به عنوان یک خطر طبیعی شناخته می‌شوند که نقاط مختلف جهان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. طبق تعریف سازمان جهانی هواشناسی طوفان‌های گرد و غبار نتیجه تلاطم شدید جوی در نزدیکی سطح هستند که مقادیر زیادی گرد و غبار را به جو می‌برد و سوءاثراتی چون کاهش دامنه دید، کاهش بهره‌وری خاک، آسیب به محصولات کشاورزی، اختلالات ارتباطی از راه دور، اختلالات سیستم مکانیکی به همراه دارد. خطر بیشتر بیماری‌های تنفسی نیز از پیامدهای این امر هستند.

در یک دیدگاه کلی، منشاء اولیه طوفان‌های گرد و غبار در مناطق خشک جهان قرار دارد. خاورمیانه دارای مناطق مختلف منبع گرد و غبار مانند شبه جزیره عربستان، اسرائیل، سوریه، مصر، عراق و ایران است که در سال‌های گذشته رویدادهای گرد و غبار در غرب آسیا بیشتر تشدید شده است.

”

مناطق بسیار کمی با کاهش فراوانی گرد و غبار در دهه دیده می‌شود و این بدان معناست که منابع گرد و غبار غرب آسیا در سه دهه اخیر بیشتر در حال رشد بوده است

“

”

می‌توان ادعا کرد که شمال غرب عراق نزدیک به محل تلاقی دجله و فرات منبع اصلی طوفان‌های گرد و غبار اخیر در غرب آسیا است

“

”

شمال غرب و جنوب غرب ایران به ترتیب دو گیرنده اصلی طوفان‌های گرد و غبار در فصل بهار و تابستان هستند

“

ضعف داده‌ها و نظارت

به منظور کاهش اثرات مخرب گرد و غبار، نظارت بر منابع، مسیرهای حمل و نقل و مناطق آسیب دیده بسیار مهم است. متأسفانه تقریباً همه کشورهای خاورمیانه مجموعه داده‌های مشاهدات زمینی ناقصی دارند که عمدتاً محدود به مناطق شهری است. در همین حال، ابزارها و تکنیک‌های سنجش از راه دور به طور بالقوه قابلیت بی‌سابقه‌ای را برای نظارت بر توزیع مکانی - زمانی رویدادهای گرد و غبار فراهم می‌کنند. الگوریتم‌های زیادی برای شناسایی رویدادهای گرد و غبار از پدیده‌های جوی و ویژگی‌های سطح زمین ایجاد شده‌اند.

افزایش قابل توجه طوفان‌های گرد و غبار در غرب آسیا، مطالعات مبتنی بر رویکردهای تحقیقاتی مختلف را تقویت کرده است. الگوهای جوی غالب که مکانیسم‌های جابجایی گرد و غبار را کنترل می‌کنند مورد مطالعه قرار می‌گیرند برخی از این مطالعات از تکنیک‌ها و الگوریتم‌های سنجش از دور برای تحلیل طوفان‌های گرد و غبار در مناطق مورد بحث استفاده کرده‌اند. اگرچه این مطالعات نتایج ارزشمندی را به همراه داشته است، اما برخی از مسائل را که باید مورد توجه قرار گیرند، رها کرده‌اند. به عنوان از داده‌های هواشناسی برای شناسایی منابع اصلی گرد و غبار ایران استفاده شده، اما فقط ظاهر الگوهای مکانی-زمانی پایدار ایران تا قبل از سال ۲۰۰۴ را به عنوان شاخص منابع گرد و غبار در نظر گرفتند. این داده‌ها به نتیجه رسیده‌اند که بیشتر طوفان‌های گرد و غباری که وارد ایران می‌شوند در عراق و سوریه شکل می‌گیرند.

منابع روبه رشد گرد و غبار

جالب توجه است بررسی‌ها نشان می‌دهد که طوفان‌های گرد و

غبار در عربستان سعودی بین سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۲ عمدتاً از منابع خشکسالی این کشور سرچشمه گرفته است. در واقع، می‌توان چنین استنباط کرد در حالی که تشدید گرد و غبار در مناطق گرد و غبار نوظهور بیشتر به دلیل خشکسالی شدید محلی است، مناطق گرد و غبار دائمی تحت تأثیر مناطق گرد و غبار محلی و خشکسالی آنها قرار می‌گیرند. شایان ذکر است که مناطق بسیار کمی با کاهش فراوانی گرد و غبار در دوره اخیر یافت شده و این بدان معناست که منابع گرد و غبار غرب آسیا در سه دهه اخیر بیشتر در حال رشد بوده است.

گسترش زمانی گرد و غبار

در مناطق گرد و غبار دائمی، طوفان‌های گرد و غبار در تمام ماه‌های گرم سال با میانگین اوج‌گیری در خرداد و تیر وجود داشته و برعکس، توزیع ماهانه طوفان‌های گرد و غبار در مناطق نوظهور نشان می‌دهد که در دوره اول، تنها موارد کمی گرد و غبار عمدتاً در ماه تیر وجود داشته و در دوره دوم، تعداد موارد گرد و غبار به طور قابل توجهی افزایش یافته و دوره فعالیت گرد و غبار به کل ماه‌های گرم سال گسترش یافت. این امر تأیید می‌کند که فرکانس گرد و غبار از نظر زمانی هم در نواحی گرد و غباری در حال ظهور، افزایش یافته است.

شمال عراق، کانون گرد و غبار غرب آسیا

آمار، منابع اصلی طوفان‌های گرد و غبار شدید را مناطق گرد و غبار دائمی در جنوب شرقی، شرق و شمال شرق شبه جزیره عربستان و جنوب شرقی عراق را نشان می‌دهد. با این حال، بیشتر منابع گرد و غبار در بخش شمالی مناطق متمرکز

حوزه خلیج فارس را تحت تاثیر قرار می‌دهند. بنابراین شمال غرب و جنوب غرب ایران به ترتیب دو گیرنده اصلی طوفان‌های گرد و غبار در فصل بهار و تابستان هستند. در طول تابستان، بیشترین بخش از طوفان‌های گرد و غبار شناسایی شده به جنوب غربی ایران نقل مکان می‌کند و در شمال غرب کشور به کمتر از ۴۰ درصد کاهش می‌یابد.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
این مطالعه با هدف بررسی فعالیت

۹۹
شرق و شمال
شرق عربستان
سعودی
حداقل از سال
۱۹۸۰ به بعد به
عنوان منطقه
گرد و غبار
دائمی است که
مقادیر زیادی
گرد و غبار را
منتشر می‌کند
۶۶

می‌قابل مشاهده است. از آنجایی که مناطق ترکیه کوهستانی هستند و نمی‌توانند تحت تأثیر منابع محلی گرد و غبار قرار گیرند، به این معنی است که شمال عراق و شمال غرب ایران دو گیرنده اصلی طوفان‌های گرد و غبار هستند که در هر دو منطقه منشأ گرد و غبار در فصل بهار را تشکیل می‌شوند.

طوفان‌های گرد و غبار در طول تابستان مسیر شمال غربی-جنوب شرقی را طی می‌کنند و جنوب غرب ایران، جنوب شرق عراق، عربستان سعودی و سایر کشورهای

شده است. بررسی طوفان‌های گرد و غبار در نواحی گرد و غباری در حال ظهور، یک نقطه‌ی داغ در شمال غربی عراق را نشان می‌دهد. در واقع می‌توان ادعا کرد که شمال غرب عراق نزدیک به محل تلاقی دجله و فرات منبع اصلی طوفان‌های گرد و غبار اخیر در غرب آسیا است.

غرب ایران، مستعد ورود گرد و غبار
گسترش یک منطقه همیستگي بالا به شمال عراق، شمال غرب ایران، و جنوب ترکیه نیز برای منابع گرد و غبار نوظهور، در طول ماه مارس تا

در تابستان، الگوی جوی
شمال باعث می‌شود توده‌های
گرد و غبار جهت شمال غربی-
جنوب شرقی را به خود بگیرند و
به جنوب غربی ایران و کشورهای
حوزه خلیج فارس برخورد کنند

ایران منتقل می‌شوند. در تابستان، الگوی جوی شمال باعث می‌شود توده‌های گرد و غبار جهت شمال غربی-جنوب شرقی را به خود بگیرند و به جنوب غربی ایران و کشورهای حوزه خلیج فارس برخورد کنند.

مقادیر زیادی گرد و غبار را منتشر می‌کرد. روش همبستگی تأخیر نشان داد که دو مسیر و گیرنده گرد و غبار مجزا در طول فصل بهار و تابستان در غرب آسیا وجود دارد. طوفان‌های گرد و غبار در فصل بهار به شمال عراق و شمال غرب

طوفان‌های گرد و غبار درازمدت در غرب آسیا، منطقه‌ای که طوفان‌های گرد و غبار در سال‌های اخیر در آن تشدید شده، انجام شد. تجزیه و تحلیل فعالیت گرد و غبار، گسترش زمانی و مکانی طوفان‌های گرد و غبار در شرق سوریه و شمال غرب عراق، به عنوان مناطق گرد و غبار نوظهور، در دهه گذشته مشخص شد.

علاوه بر این، شرق و شمال شرق عربستان سعودی حداقل از سال ۱۹۸۰ به بعد به عنوان منطقه گردوغبار دائمی یافت شد که

”
گرد و غبار در
فصل بهار به
شمال عراق و
شمال غرب ایران
منتقل می‌شوند

“

سوءاثرات طوفان‌های گرد و غبار

● کاهش دامنه دید و افزایش سوانح

● کاهش بهره‌وری خاک

● آسیب به محصولات کشاورزی

● اختلالات ارتباطی از راه دور

● اختلالات سیستم‌های مکانیکی

● خطر بیشتر بیماری‌های تنفسی

کرمانشاه در غبار

منشاء پدیده گرد و غبار در استان کرمانشاه

مناطق تولید گرد و غبار در منطقه جنوب و غرب ایران در بین سال‌های ۱۳۶۳ تا ۱۳۶۷ توسط ویلکرسون شناسایی شده‌اند. این بررسی یکی از جامع‌ترین مطالعاتی است که در این زمینه صورت گرفته است. وی ۱۴ منشأ منفرد برای توفان‌های گرد و غبار در ناحیه شناسایی کرده که ۹ منبع آن در عراق است. بر این اساس منشأ طبیعی گرد و غبار

کشور ایران به دلیل همجوار بودن با بخش وسیعی از پهنه‌های بیابانی تحت اثرات نامطلوب پدیده گرد و غبار قرار دارد. از مهم‌ترین نواحی ایران که تحت تأثیر این پدیده قرار گرفته است شهرهای جنوبی و غربی ایران است. علاوه بر پدیده‌هایی که به دلیل تأثیر سیستم‌های جوی باران‌زا این شهرها را متأثیر می‌سازد، پدیده گرد و غبار که در مواردی با غلظت قابل ملاحظه همراه بوده، در اکثر مواقع سال به خصوص در فصول گرم این استان‌ها را با مشکلات جدی مواجه کرده است. این پدیده عمدتاً مشکلاتی را با خود به همراه داشته و موجب بروز عوارض نامطلوب بهداشتی، زیست محیطی و اقتصادی شده است. مقاله حاضر که پدیده گردوغبار در استان کرمانشاه را مورد واکاوی قرار داده، برگرفته از طرح پژوهشی «آنالیز جغرافیایی پدیده گرد و غبار فصلی از منشأ کشورهای عربی و اثرات آن بر شهرهای جنوبی و غربی ایران» است که در هسته پژوهشی دانشگاه شهیدبهشتی تهیه شده است.

از کوه های ترکیه می آید که توسعه شتابناک این کشور و ساخت سدهای متعدد از عواملی است به خشک شدن این مناطق کمک کرده است. استراتژی های ایران مبنی بر مهار آب های مرزی هم به خشک شدن پایاب این رودخانه ها دامن زده است. علاوه بر این ها، تحولات سیاسی و نظامی عراق هم در تشدید این پدیده موثر بوده و نبود ثبات سیاسی باعث کم توجهی به مسائل زیست محیطی عراق شده است. در عین حال تردد بیش از حد وسایل نقلیه اعم از نظامی و غیر نظامی در سال های گذشته باعث برهم خوردن سطح خاک های حساس به فرسایش و شدت گرفتن توفان های گردوغبار شده است.

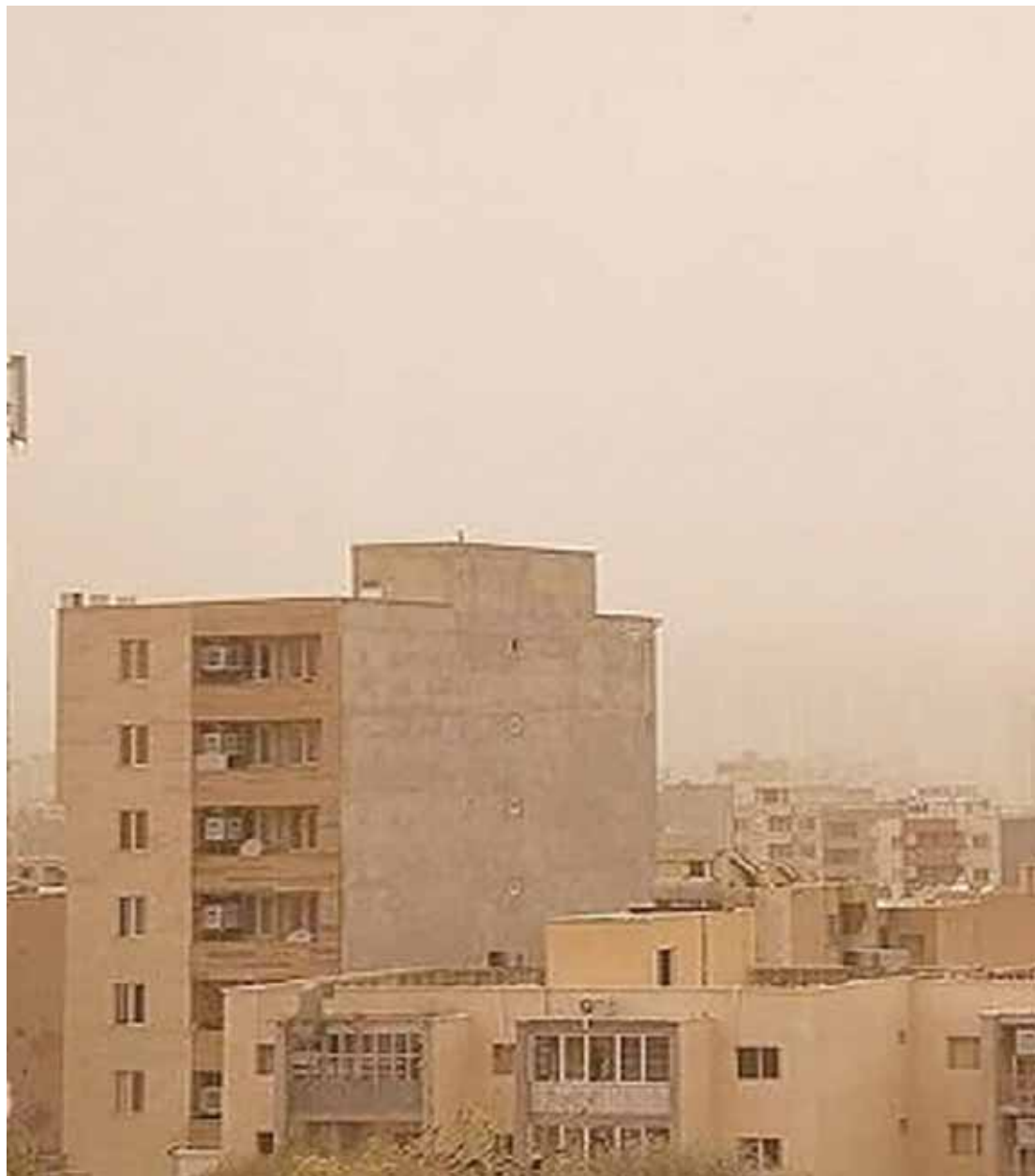
اثرات گرد و غبار

گسترش توفان های گرد و غبار در سال های اخیر تبدیل به یکی از عمده ترین مشکلات زیست محیطی در استان کرمانشاه شده است. این پدیده هر ساله مقادیر عظیمی از گرد و خاک را از سطوح بیابانی بلند کرده و دید را تا کمتر از یک کیلومتر کاهش می دهد. عمده ترین اثرات این توفان ها در موارد زیر جای می گیرد:

- مدفون شدن شهرها و خانه ها در زیر ماسه ها
- از بین رفتن زمین های کشاورزی و گسترش نواحی بیابانی
- تخریب کانال ها و سیستم های آبرسانی و آلودگی آب های سطحی
- ایجاد بارش های رنگین
- کاهش دید
- ایجاد اختلال در سیستم حمل و نقل
- آفت زدگی مزارع کشاورزی و باغات میوه
- آلودگی هوا و بروز مشکلات و بیماری های تنفسی، عفونی و قلبی

پیشنهادهای مقابله با گرد و غبار

در این پژوهش در راستای مقابله با مسائل ناشی از پدیده گرد و غبار راهکارهایی اندیشیده شده است که به

و اقدامات عمرانی ترکیه و همچنین ایران در جهت مهار آب های سطحی و بهره برداری بهینه از منابع آبی باعث کاهش دبی آب رودخانه های دجله و فرات شد که از نتایج آن خشک شدن تالاب های هورالعظیم و هورالهویزه و افزایش عرصه بیابانی جنوب عراق است.

در واقع بین النهرین به وسیله سرشاخه هایی تغذیه می شود که از کشورهای ترکیه، سوریه و ایران سرچشمه می گیرند و بیشترین آب آن

ایران بیابان ها و صحراهای کشورهای حاشیه خلیج فارس و کشورهای غربی ایران به ویژه عراق است. پدیده ای که در چند سل اخیر تشدید شده و در چند مرحله زندگی مردم در چندین استان غربی و جنوبی و حتی مرکزی کشور را مختل کرده است. چنانکه در برخی مواقع شدت پدیده منجر به تعطیلی ادارات، مراکز آموزشی و فرودگاه ها شد. طی چند دهه اخیر تالاب های جنوب عراق به طور روزافزونی کاهش یافته که از منظر منشاء انسانی پدیده سیاست ها

دو دسته کلی تقسیم شده است:
۱. راهکارهای نرم‌افزاری در مقیاس‌های بین‌المللی، ملی و محلی
۲. راهکارهای سخت‌افزاری شامل اقدامات بیولوژیکی و مکانیکی.

راهکارهای نرم‌افزاری

• در مقیاس بین‌المللی:

۱. تنظیم تفاهم‌نامه دو و چند جانبه (منطقه‌ای بین کشورهای منطقه خلیج فارس در خصوص چگونگی مقابله با آثار زاینبار گرد و غبار و گنجاندن تعهدات الزام آور برای هر کشور
۲. درگیر کردن سازمان‌ها بین‌المللی از جمله برنامه توسعه سازمان ملل، کنوانسیون مبارزه با بیابان‌زایی سازمان ملل، برنامه محیطی سازمان ملل و... در انجام پشتیبانی‌های علمی، فنی و اعتباری به منظور مقابله با آثار زاینبار گرد و غبار
۳. مطالعه امکان‌سنجی ایجاد مرکز منطقه‌ای بیابان‌زدایی و مبارزه با گرد و غبار در خاورمیانه با هدف تحقیق، مطالعه و آموزش‌های مرتبط با مقابله با فرسایش بادی، بیابان‌زایی، تغییر اقلیم، پدیده گرد و غبار
۴. استقرار سیستم هشدار و پیش‌آگاهی در زمینه گرد و غبار در کشورهای منطقه
۵. حمایت‌های بین‌المللی از آسیب‌دیدگان حقیقی و حقوقی پدیده گرد و غبار.

• در مقیاس ملی:

۱. تهیه یک طرح جامع به منظور پیشگیری، مقابله و کنترل گرد و غبار و طوفان‌های شن
۲. بهره‌گیری از نتایج مطالعات و پایش‌های صورت گرفته
۳. یکپارچه عمل کردن همه دستگاه‌های مربوطه مانند وزارتخانه‌های راه، نیرو، کشاورزی و سازمان محیط زیست در سطوح مختلف
۴. افزایش دقت در برآورد مقادیر فرسایش بادی در کشور و امکان برنامه‌ریزی مناسب‌تر پروژه‌ها و طرح‌ها
۵. اشاعه و فرهنگ مبارزه و کنترل

با فرسایش بادی در بین مسئولین و کارشناسان کشور
۶. شناسایی مناسب‌ترین کانون‌های بحران فرسایش بادی کشور
۷. انتخاب و معرفی مناسب‌ترین ابزارها و وسایل اندازه‌گیری مستقیم فرسایش و رسوب بادی
۸. پیشنهاد سازمان کار مدیریتی و اجرایی جهت راه‌اندازی شبکه سنجش و مطالعه فرسایش بادی در ایران
۹. پیش‌گیری، حفاظت و تحدید عوامل ایجاد یا تشدید گرد و غبار و کاهش خسارت حاصل از این پدیده.

• در مقیاس محلی:

۱. ارائه آموزش‌های فراگیر به منظور ارتقای آگاهی عمومی (در شهرها و روستاها در جهت حفظ سلامتی و کاهش آسیب‌ها و بیماری‌های ناشی از گرد و غبار
۲. واگذاری امور اجرایی به بخش خصوصی
۳. جلب مشارکت بومیان به ویژه زنان روستایی
۴. پرداخت تسهیلات بانکی، امنیت سرمایه‌گذاری، پرداخت یارانه‌های دولتی
۵. هماهنگ‌سازی و سازگاری طرح‌های عمرانی و توسعه منابع آب با شرایط زیست‌محیطی و اکوسیستم مناطق
۶. شناسایی سایر قابلیت‌ها و محدودیت‌های مرتبط با احداث ایستگاه‌های سنجش و مطالعه فرسایش بادی، اعم از محدودیت‌های نیروی انسانی (ماهر و تخصصی)، محدودیت‌های مکانی (قابلیت دسترسی، مالکیت و...)
۷. تهیه شناسنامه اولیه و طرح اجرایی برای احداث هر کدام از ایستگاه‌ها اعم از روش اجرا و برآورد هزینه
۸. آمادگی و مقابله با پدیده گرد و غبار و کاهش خسارت.

راهکارهای سخت‌افزاری

• اقدامات بیولوژیکی

۱. نهال‌کاری، بوته‌کاری، قلم‌کاری، بذرکاری و استفاده از ساقه غلات
۲. افزایش تنوع گونه‌های گیاهی مقاوم

به خشکی، شوری، کم‌آبی و سایر ویژگی‌های مناطق بیابانی
۳. انتقال تجارب و اجرایی نمودن تجارب سایر کشورها مانند استفاده از ساقه غلات و کشت قلمه‌های طویل در ماسه‌های روان
۴. استفاده از گونه‌های جدید اقلایا و افرا به منظور افزایش تنوع گونه‌ای
۵. عملیات ایجاد بادشکن زنده در بیابان‌ها دارای امکانات آبرسانی و در اطراف مزارع با مشارکت مردم و ساکنین محل
۶. توسعه فضای سبز درون شهری، تکمیل و افزایش فضای سبز موجود و ایجاد پوشش سبز خیابان‌ها، کوچه‌های اصلی و فرعی که سطوح وسیعی را شامل می‌شود، از ایجاد گرد و غبار جلوگیری و موجب کاهش آلودگی ناشی از آن در درون شهرها و مناطق مسکونی خواهد شد
۷. کمربند فضای سبز فرودگاه‌ها با رعایت حریم فرودگاه‌ها
۸. ایجاد کمربند سبز در نوار مرزی جنوب غربی کشور

• اقدامات مکانیکی

۱. به کارگیری روش‌ها و سیستم‌های پیش‌بینی، هشدار و پایش پدیده گرد و غبار در داخل و خارج از مرزها
۲. حفاظت و احیای منابع آبی موثر در کنترل و کاهش گرد و غبار به ویژه تالاب‌ها و دریاچه‌های واقع در مناطق تحت نفوذ گرد و غبار
۳. آماده‌سازی بخش پزشکی و سلامت (توسعه و تجهیز مراکز پزشکی، تحقیق و شناسایی عوارض و بیماری‌های ناشی از گرد و غبار)
۴. ایجاد بادشکن‌های مکانیکی و غیرزنده در ماسه‌زارها و مناطق مستعد گرد و غبار
۵. ایجاد حریم ایمنی ۱۵۰ متری برای راه‌آهن و جاده‌های بین‌شهری
۶. تعیین ضخامت باد بردگی خاکی از طریق نصب میله‌های فولادی و یا اندازه‌گیری عمق باد بردگی خاک از پای ریشه‌ها.

چشم انداز روشن اما پر دست انداز!

صنعت ساختمان و فرصت ها و
چالش های پیش روی کرمانشاه

صنعت ساختمان طی سال های ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳ چشم اندازی روشن در منطقه و جهان پیش رو دارد و حتی گفته می شود می تواند به عنوان یک پیشران، ظرفیت خالی دیگر صنایع را نیز جبران کند. اما ظرفیت بزرگ بعضا در کشور ما با قوانین خلق الساعه و فاقد پشتوانه کارشناسی به دست انداز می افتد.

توسعه صنعت ساختمان کرمانشاه

فرصتی برای طرح‌های تصادفی نیست

در نگاهی به توسعه مسکن با این سوال‌ها مواجهیم: مسائل مسکن در استان کرمانشاه چیست؟ چه نیازها و اثراتی وجود دارد؟ چقدر امکانات برای توسعه مسکن فراهم کردیم؟ تاکنون به نیازهای حوزه مسکن چه پاسخی داده‌ایم؟ بیژن کلهرنیا، عضو هیات علمی و مدرس دانشگاه طی یادداشتی، این پرسش را اینگونه پاسخ می‌دهد:

چطور است؟ و... یک زمان سیمان نایاب می‌شد، یک بار آهن نایاب و یک وقتی هم بود که هر دو این‌ها دچار فراوانی می‌شدند و محصولات روی دست تولیدکننده می‌ماند. این روند تولید مسکن تا امروز ادامه پیدا کرد، به طوری که هنوز یک برنامه جامع ملی برای توسعه مسکن نداریم. اخیراً سازمان ملی مسکن یک برنامه‌ریزی کلی و اجمالی انجام داده و سهمی را از قرار چهار میلیون واحد به تامین مسکن اختصاص داده و سهم مناطق مختلف را مشخص کرده است. اسم طرح را هم گذاشته‌اند نهضت ملی مسکن. ولی این نهضت صرفاً شامل ساخت نیست، بلکه تهیه اراضی و کارهایی که تعاونی‌های مسکن قبلاً شروع کرده‌اند، را هم به اضافه زمین‌های جدیدی که در اختیار می‌گیرند، شامل می‌شود. در

”
بزرگ‌ترین ایرادی
که شاید به
مسکن مهر وارد
باشد، این است
که بدون برنامه
اتفاق افتاد، ما
نمی‌دانیم در
جایی که مسکن
مهر ساخته شد،
نیاز به چند واحد
مسکن وجود
داشت؟“

که مسکن مهر ساخته شد، نیاز به چند واحد مسکن وجود داشت؟ در این سال‌ها شهرهای زیادی را دیدیم که در آن جاده‌ها هکتار اسکلت فلزی که برای مسکن مهر احداث شده بود، داشت از بین می‌رفت. در همین پروژه مسکن‌های مهر استان کرمانشاه می‌بینید که در اطراف صحنه و بیستون خانه‌هایی هستند که هنوز کاملاً اشغال نشده‌اند. برنامه‌ریزی مسکن در دوره ریاست جمهوری آقای احمدی‌نژاد، یک برنامه‌ریزی تصادفی بود و به صورت موضوعی و موردی جلو می‌رفت و خط برنامه‌ریزی مشخصی وجود نداشت که به ما بگوید: از کجا به کجا باید برسیم؟ هدف چیست؟ چقدر باید مسکن تولید کنیم؟ برای این میزان مسکن چه مقدار مصالح باید فراهم شود؟ زمان‌بندی این تدارکات

همه طرح‌های توسعه مسکن در ایران، معطوف به برنامه‌ریزی ملی مسکن و تهیه یک برنامه جامع است. در زمان ریاست جمهوری آقای محمود احمدی‌نژاد یعنی در دولت‌های نهم و دهم، ایشان همه این برنامه‌ها را کنار گذاشت و بدون برنامه شروع کرد به کار. چون پیش از آن، سازمان برنامه را منحل کرده و بودجه هم در اختیار خودش قرار گرفته بود. این روند باعث شده بود منابع برنامه مالی در اختیار شخص رئیس جمهور قرار بگیرد و بنابراین به صورت موردی و بر اساس تصمیم‌گیری‌های شخصی، برنامه‌ریزی‌ها را جلو برد؛ به‌ویژه در زمینه مسکن. بزرگ‌ترین ایرادی که شاید به مسکن مهر وارد باشد، این است که بدون برنامه اتفاق افتاد. ما نمی‌دانیم در جایی

مسکن هستند که در گذشته هم تجربه خوبی از اجرای آن در ایران داشته‌ایم. در اروپا و مخصوصا در فرانسه، مسکن استیجاری اصلی‌ترین روش تامین مسکن عمومی است که با هزینه کمتری مسکن را تامین می‌کند و شهروندان می‌توانند با پول کمتری صاحب خانه شوند. این پروژه، در زمان طولانی‌تر و با ضریب رشد تکنواخت اجرا می‌شود و به همین دلیل بسیار موفق‌تر از طرح‌های دیگر است.

مسکن به جای این که متمرکز شود در نقاطی که بعدا با مشکلاتی مواجه شود باید در نقاط مختلف مثل بافت، نوسازی مسکن، بافت‌های میانه، متاخر و... پخش شود. این‌ها ظرفیت‌هایی در قالب نوسازی و ملک‌سازی و بازآفرینی هستند و بخش زیادی از ظرفیت مسکن را جذب می‌کنند تا زمانی که به نقطه هماهنگی روند تولید مسکن با نیاز جامعه برسیم.

می‌رسد و واحدهایی هم ساخته می‌شود، ولی من بعید می‌دانم با قیمت‌های کنونی مصالح، با این فشار اقتصادی و تورمی بتوانیم به افق ساخت چهار میلیون مسکن برسیم. به‌طور کلی معتقدم برنامه ملی مسکن را باید از ابتدا ساماندهی کنیم. پیش از هر چیز با طولانی‌تر کردن زمان طرح، واقع‌بینانه‌تر با مساله برخورد کنیم، باید متخصصان و کارشناسان بیشتری در این کار وارد شوند، در زمینه تهیه امکانات و مصالح باید به دقت برنامه‌ریزی شود و از طرفی، باید سهم بخش خصوصی را خیلی جدی‌تر ببینیم و دولت دستش را از اجرا، حتی‌الامکان بیرون بکشد و بخش خصوصی و مردمی را فعال کند.

یکی از راه‌حل‌های خوبی که تا به حال مورد غفلت قرار گرفته، پروژه مسکن استیجاری است. مسکن استیجاری یا اجاره به شرط تملیک، گونه‌های خوبی از

نهضت ملی مسکن چگونه به نتیجه می‌رسد؟

● برنامه ملی مسکن را از ابتدا ساماندهی کنیم

● پیش از هر چیز با طولانی‌تر کردن زمان طرح، واقع‌بینانه‌تر با مساله برخورد کنیم

● متخصصان و کارشناسان بیشتری در این کار وارد شوند

● در زمینه تهیه امکانات و مصالح به دقت برنامه‌ریزی شود

● سهم بخش خصوصی را خیلی جدی‌تر ببینیم

● دولت دستش را از اجرا، حتی‌الامکان بیرون بکشد و بخش خصوصی و مردمی را فعال کند

واقع ترکیبی از انواع مختلف تامین زمین را تدارک کرده‌اند برای این که هدف چهار میلیون مسکن محقق شود. ولی معتقدم این کار هم برنامه‌ریزی مسکن نیست. باید برای هر دهک به‌طور جداگانه و در نهایت باهم برنامه‌ریزی و مساله تامین زمین را کاملا با دقت بررسی کرد نباید این کار را به عهده مدیران گذاشت که با فشار و اضطرار، زمین را در نقاط نامناسب تامین کنند. اتفاقی که به نظر می‌رسد اکنون در حال وقوع است.

چنین اقداماتی باعث می‌شود برنامه‌های ساخت مسکن، تا حدی برنامه‌ای عجولانه و غیرعملی به نظر برسد. نهضتی که بعید می‌دانم به آسانی و در زمان‌بندی اعلام شده، به هدفش برسد. هرچند که حتما افتان و خیزان و کمابیش به جاهایی

آماده شدن برای یک سال قوی دیگر

چشم انداز ساخت و ساز در سال ۲۰۲۲

منبع: deloitte

دلار رسید که رکورد بالایی برای این دوره و ۱۲ درصد بالاتر از میانگین سطوح سال ۲۰۱۹ بود. در نظرسنجی اخیر، ۹۱ درصد از پاسخ دهندگان چشم انداز کسب و کار برای صنعت خود را تا حدودی یا بسیار مثبت توصیف می کنند که ۲۳ درصد بیشتر از سال گذشته است. ایجاد این اطمینان تجاری، به دلیل عملکرد قوی مورد انتظار بخش مسکونی و رشد بخش غیرمسکونی است.

با نگاهی دقیق تر به دو بخش، فعالیت های مسکونی علیرغم افزایش قیمت مواد، همچنان قوی باقی می ماند. در مقابل، رشد هزینه های بخش غیرمسکونی در بیشتر سال ۲۰۲۱ ضعیف باقی ماند. مخارج در مراکز آموزشی، اداری، حمل و نقل، مراقبت های بهداشتی و تجاری بیشترین کاهش را نسبت به سال گذشته (سال ۲۰۲۱) در جولای مشاهده کردند.

دوم: سود آوردی و عملکرد صنعت

اختلال در زنجیره تامین و چالش های منبع یابی احتمالاً بر تحویل پروژه و حاشیه ها تأثیر می گذارد. در نیمه دوم سال ۲۰۲۰، این بیماری همه گیر آسیب پذیری زنجیره های تامین جهانی را آشکار کرد. با از سرگیری تولید جهانی و عادی شدن عرضه، انتظار می رفت مشکلات عرضه تا سال ۲۰۲۱ تثبیت شود. با این حال، کمبود عرضه ناشی از بیماری همه گیر همچنان ادامه دارد و بر مواد کلیدی مانند الوار، رنگ و پوشش ها، آلومینیوم، فولاد و سیمان و غیره تأثیر می گذارد.

تأثیر این بحران دوجندان است. اولین چالش کمبود مواد است. بر اساس یک نظرسنجی از پیمانکاران عمومی آمریکا، ۷۵ درصد از شرکت ها به تأخیر پروژه ها به دلیل طولانی تر شدن زمان تحویل یا کمبود مواد اشاره کردند. علاوه بر این، ۵۷ درصد تأخیر در

صنعت مهندسی و ساخت و ساز بهبود قابل توجهی از رکود ۲۰۲۰ داشته است، اما همچنین موانع مخالف متعددی را تجربه کرده است که انتظار می رود همچنان ادامه داشته باشد. سال ۲۰۲۲ باید سالی پربار اما چالش برانگیز دیگری باشد، و به نظر می رسد صنعت، آماده به دست آوردن فرصت های رشد است.

رکود ۲۰۲۰ یکی از کوتاه ترین رکودهای تاریخ بود، اما تأثیر آن همچنان در اقتصاد ایالات متحده، صنعت مهندسی و ساخت و ساز مشاهده می شود. در سال ۲۰۲۲، در حالی که وارد دومین سال بهبودی می شویم، این صنعت نقش بزرگی در حمایت از برنامه رشد کشور دارد.

انتظار می رود که قانون سرمایه گذاری زیرساخت و مشاغل، با سرمایه گذاری در بخش مراقبت های بهداشتی، ایمنی عمومی و سایر زیرساخت های عمومی نویدبخش خوبی برای شرکت های این حوزه باشد و احتمالاً بهبود بخش های غیرمسکونی را تسریع بخشد. انتظار می رود بخش مسکونی همچنان قوی بماند و فعالیت های مشابهی را که در سال ۲۰۲۱ انجام داد از خود نشان دهد. این صنعت سرمایه گذاری های خود را در بخش دیجیتال از طریق ادغام و اکتساب به سمت قابلیت های ساخت و ساز مرتبط افزایش داده است.

این فناوری ها می توانند به شرکت ها کمک کنند تا از طرح هایی نظیر ایجاد شهرهای هوشمند، استفاده از تحرک هوایی شهری، و برنامه های تغییر آب و هوا در پروژه های خود حمایت کنند و به افزایش کارایی عملیاتی داخلی، کاهش هزینه ها و بهبود حاشیه سود کمک کنند. سال ۲۰۲۲ احتمالاً سال هیجان انگیزی برای صنعت مهندسی و ساخت و ساز خواهد بود، و چشم انداز سالانه، پنج موضوع کلیدی را در این موضوع بررسی می کند.

اول: رشد صنعت

این صنعت در طول همه گیری کرونا بسیار خوب واکنش نشان داد و در دوره بهبودی هم قوی ظاهر شد. مجموع هزینه های ساخت و ساز بهبود یافت و در جولای ۲۰۲۱ به ۱.۵۷ تریلیون

۱/۵۷

تریلیون دلار

مجموع هزینه های ساخت و ساز در
جولای ۲۰۲۱

چهارم: ادغام و تملک

در سال ۲۰۲۰، بیشتر شرکت‌ها بر ریسک‌گریزی و حفظ نقدینگی متمرکز بودند. با این حال، سال ۲۰۲۱ تضاد آشکاری را ایجاد می‌کند، زیرا سطوح تراکنش در ۹ ماه اول ۱۵۲ درصد بیشتر از کل سال ۲۰۲۰ و ۱۰ درصد بیشتر از کل فعالیت‌ها در سال ۲۰۱۹ بود. صنعت ایالات متحده در هشت ماهه اول سال ۲۰۲۱ فعالیت ادغام و تملکی خود را افزایش داد و ۱۶ میلیارد دلار ارزش معامله را ثبت کرد. با این سرعت، صنعت احتمالاً تا پایان سال از مرز ۲۰ میلیارد دلار فراتر خواهد رفت. شرکت‌های این حوزه همچنین علاقه‌ای دوباره به اهداف فناوری و مخابراتی برای دستیابی سریع‌تر به قابلیت‌ها و راه‌حل‌های دیجیتال جدید نشان داده‌اند.

بین آگوست ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۱، شرکت‌های آمریکایی به ۲۷ هدف در زمینه‌های نرم‌افزار، الکترونیک، مشاوره و خدمات فناوری، و تصاویر متحرک دست یافتند. پیش‌بینی می‌شود که حرکت در مسیر درست، در سال ۲۰۲۲ سرعت بیشتری پیدا کند، زیرا شرکت‌های مهندسی ساخت و ساز برای دستیابی به فناوری‌هایی برای کمک به توسعه یک بنیاد عملیات متصل، یکپارچه و خودکار تلاش می‌کنند.

پنجم: چالش استعدادیابی

پس از ظهور همه‌گیری کرونا، بزرگترین سوالی که در ذهن اکثر شرکت‌ها وجود داشت این بود که چگونه کار را در محل‌های کار به طور ایمن شروع کنند. با کمال تعجب، در حالی که این صنعت به سرعت استانداردهای ایمنی مورد نیاز را اجرا کرد، همچنان در تلاش است تا بر چالش جذب کارگران غلبه کند. با کمال تعجب، در حالی که این صنعت به سرعت استانداردهای ایمنی مورد نیاز را اجرا می‌کند، همچنان در تلاش است تا بر چالش جذب کارگران غلبه کند. تأثیر پر نکردن فرصت‌های شغلی می‌تواند بر شرکت‌ها به روش‌های متعددی تأثیر منفی بگذارد، از جمله تأخیر و لغو پروژه‌ها، کاهش پروژه‌ها، ناتوانی در پاسخگویی به نیازهای بازار، از دست دادن پیشنهادات پروژه و شکست در نوآوری و غیره.

تحويل را گزارش کردند که نشان می‌دهد صنعت در پیش‌بینی زمان رسیدن مواد مشکل دارد.

تأثیر دوم افزایش شدید هزینه‌ها است. در هفت ماهه اول سال ۲۰۲۱، قیمت مصالح ساختمانی حیاتی هر ماه افزایش دو رقمی داشته است. به طور کلی، انتظار می‌رود که اختلالات و نوسانات زنجیره تامین یکی از بزرگترین چالش‌ها در سال ۲۰۲۲ باشد و شرکت‌هایی که بتوانند از این چالش عبور کنند، احتمالاً به عنوان برنده ظاهر خواهند شد.

سوم: ارتباط در ساخت و ساز

چشم‌انداز صنعت به سرعت در حال تحول است زیرا شرکت‌های مهندسی، پیمانکاران و مشارکت‌کنندگان در سراسر زنجیره ارزش مزایای فناوری‌های ساخت و ساز متصل را درک کرده و به طور فزاینده‌ای به کار می‌گیرند. این فناوری‌ها می‌توانند به آوردن دارایی‌ها، افراد، فرآیندها و سایت‌های شغلی در یک پلتفرم کمک کنند و باعث می‌شود همه و همه چیز هوشمندتر کار کنند. زمان خرابی را کاهش می‌دهند، استفاده و کارایی از دارایی‌ها را بهینه می‌کنند و دید بیشتری را در اجرای عملیات به دست می‌آورند.

در هسته ساخت‌وساز متصل، فناوری‌های نوظهور و داده‌ها و تجزیه و تحلیل‌های پیشرفته قرار دارند که این قابلیت‌های جدید می‌توانند فعالیت کنند. همانطور که صنعت به سمت ساخت و ساز متصل پیش می‌رود، توسعه داده‌ها، تجزیه و تحلیل و قابلیت‌های بینش مبتنی بر کاربر می‌تواند حیاتی باشد. در سال ۲۰۲۲، ساخت‌وساز متصل احتمالاً برای سرمایه‌گذاری‌های دیجیتال بزرگ برای اتصال، ادغام و خودکارسازی عملیات و آوردن کل زنجیره ارزش به زیرساخت‌های ایمن و هوشمند خواهد بود.

۱۲

درصد

بهبود هزینه‌های ساخت‌وساز در سال ۲۰۲۱ نسبت به سال ۲۰۱۹

اولین سمپوزیم به همت بخش خصوصی کرمانشاه برگزار شد

کاربرد مدیریت پروژه و صنعتی سازی در انبوه سازی

اولین سمپوزیم «کاربرد مدیریت پروژه و صنعتی سازی در پروژه های انبوه سازی» به همت بخش خصوصی کرمانشاه برگزار شد. گزیده مباحث طرح شده در این نشست را در پی می خوانید:

ضرورت تشکیل کنسرسیوم ساختمانی قدرتمند

در ابتدای این نشست رئیس اتاق کرمانشاه با اشاره به اهمیت افزایش رقابت پذیری و ارتقا سرعت در حوزه صنعت ساختمان، بر لزوم تشکیل کنسرسیوم ساختمانی قدرتمند در کرمانشاه تاکید کرد.

کیوان کاشفی اظهار کرد: یکی از رسالت های مهم بخش خصوصی و تشکلهای این بخش آینده نگری است که برپای این نشست گامی مثبت در همین راستا است. آینده نگری اصلی ترین رسالت بخش خصوصی و تشکلهای آن است تا بتوان از مشکلات فعالین اقتصادی و واحدهای تولیدی تا حدودی پیشگیری کرد. ارائه دید درست و آینده نگران و ترسیم افق های جدید آینده باید در اولویت تشکلهای بخش خصوصی قرار گیرد.

کاشفی آموزش را اولویت مهم دیگری برشمرد که باید در دستور کار تشکلهای بخش خصوصی قرار گیرد و ادامه داد: این آموزش خصوصا در حوزه رقابت پذیری که جای آن در کشور خالی است از اهمیت ویژه ای برخوردار می باشد. اینکه بسنده کنیم به حل مشکلات فعالان اقتصادی در ستادهای تسهیل و... کار منطقی نیست و باید با آینده نگری جلوی بروز مشکلات را بگیریم.

رئیس اتاق کرمانشاه نمونه این مشکلات را مربوط به صناعی مانند خودرو سازی و لوازم خانگی دانست که قدرت رقابت پذیری را از دست داده اند و این موضوع حتی مورد تاکید مقام معظم رهبری هم قرار گرفته است.

کاشفی سپس به صنعت ساختمان و اهمیت آن اشاره کرد و مسکن را یکی از معضلات مهم امروز کشور و جامعه دانست. وی از کمبود حدود شش میلیون مسکن در کشور یاد کرد که بیانگر بخشی از مشکلات صنعت ساختمان کشور است و یادآور شد: یکی از وعده های مهم دولت ساخت یک میلیون مسکن در سال است که نیازمند اقدامات متعددی است. رئیس اتاق کرمانشاه یکی از ویژگی های مهم صنعت ساختمان را تامین بخش عمده آن در داخل کشور دانست که امکان واردات و ثبت سفارش برای آن وجود ندارد و همین امر روند کار را سخت تر می کند.

وی توجه به مواردی مانند سرعت کار، قیمت تمام شده،

ارتقا بهره وری، رعایت استاندارد، حفظ محیط زیست، مدیریت فنی و مهندسی و... را در صنعت ساختمان ضروری دانست و خاطرنشان کرد: صنعت ساختمان متشکل از زنجیره عریض و طولیلی است که باید همه بخش های آن همزمان دیده شود تا بتوان افق صنعت ساختمان را به طور روشن ترسیم کرد.

رئیس اتاق کرمانشاه از مهمترین چالش های پیش روی صنعت ساختمان هم یاد کرد و بروکراسی اداری را از مهمترین آنها برشمرد که عمدتا ناشی از قوانین و مقررات، دریافت مجوزها، تغییر کاربری و... است. کاشفی دومین چالش پیش روی صنعت ساختمان را نیاز به علم و تکنولوژی دانست که خلا این بخش باعث شده متاسفانه در کشور گاهی نگاه به سمت شرکت های چینی، ترک و... برای ساخت و سازها باشد. بخش خصوصی باید با تمرکز بر ارتقا بهره وری و کاهش زمان و هزینه ساخت کمک کند از ظرفیت شرکت ها و پیمانکاران بومی در ساخت و سازها استفاده شود.

رئیس اتاق آخرین چالش پیش روی صنعت ساختمان را جای خالی یک کنسرسیوم ساختمانی بزرگ در کرمانشاه دانست که تلاش های زیادی هم برای شکل گیری آن انجام شد. کاشفی از اهمیت تشکیل چنین کنسرسیومی برای ورود به پروژه های بزرگ داخلی و بین المللی یاد کرد و گفت: ما بازار عراق و سوریه را کنار دست خود داریم که سال ها در حوزه ساخت و ساز ظرفیت دارد و نباید این بازار را از دست بدهیم.

جای خالی صنعتی سازی در پروژه های انبوه سازی

در ادامه پرویز رضایی عضو هیات مدیره انجمن صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی ایران با اشاره به وضعیت صنعتی سازی در پروژه های انبوه سازی، اظهار کرد: متاسفانه هم اکنون صنعتی سازی را آنطور که باید در پروژه های انبوه سازی نداریم. وی با بیان اینکه برای برخی پروژه های ساخت و ساز به دلیل مقرراتی که وجود دارد گاهی مجبوریم پایه کار را سنتی بنا نهیم، گفت: پروژه ای که ابتدا به شیوه سنتی آغاز شده را حتی اگر در ادامه به شیوه صنعتی پیش برود نمی توان صنعتی کامل دانست.

رضایی یکی از راهکارهایی که می تواند به صنعتی سازی پروژه ها کمک کند را استفاده از شیوه «قالب تونلی» دانست که مزیت آن نسبت به سایر شیوه ها این است که می تواند تا ۴۰ طبقه را نیز با این روش پیش برد. وی سپس به وضعیت ساخت و سازها در کرمانشاه نیز اشاره ای داشت و تاکید کرد: متاسفانه کرمانشاه وضعیت مناسبی در زمینه کارهای عمرانی ندارد و در بسیاری از مباحث عمرانی نسبت به سایر کلانشهرها عقب است.

عضو هیات مدیره انجمن صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی ایران قطار سبک شهری را یکی از مهمترین پروژه های عمرانی کرمانشاه دانست و عنوان کرد: تنها ۲۵۰ شهر در جهان و در ایران چند شهر محدود از جمله تهران، اصفهان، قم، شیراز، مشهد، اهواز و کرمانشاه صاحب این پروژه هستند.

رضایی با بیان اینکه به نرخ امروز تا کنون نزدیک به چهار هزار میلیارد تومان در این پروژه هزینه شده، عنوان کرد: این پروژه از سراب قنبر تا طاقستان به صورت رو و زیر زمین اجرا می شود و یکی از زیباترین سازه های شهر کرمانشاه و ویتترین شهر است. وی پروژه هایی از این دست را نمادهای مهم ساخت و ساز دانست و تاکید کرد: ساختمان را هر کسی می تواند بسازد و اگر قرار است بر سازه های بتنی واقعی تمرکز کنیم باید سراغ مواردی مانند این پروژه، سد، نیروگاه، تصفیه خانه و... برویم که کرمانشاه ظرفیت های خوبی در این زمینه دارد.

عضو هیات مدیره انجمن صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی ایران سپس به موضوع ساخت ۱۲۰ هزار واحد در قالب جهش مسکن در کرمانشاه طی چهار سال هم اشاره کرد و ادامه داد: ساخت این تعداد واحد توسط شرکت های استان کار دشواری است. وی تلاش برای ساخت ۱۷۰ هزار واحد مسکن مهر در کرمانشاه طی یازده سال اخیر که هنوز برخی از آنها به نتیجه نرسیده است را گواهی بر این سختی کار دانست.

سرمایه گذاری در زیر ساخت ها

در ادامه مهدی روانشاد نیا عضو هیات مدیره انجمن مدیریت پروژه ایران نیز گریزی به گزارش مکنزی درباره ایران داشت و عنوان کرد: در این گزارش

افزایش جرائم ماده ۱۰۰ و تبعات آن بر صنعت ساختمان

هفتاد و پنجمین جلسه شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی استان کرمانشاه با دستور کار بررسی افزایش جرائم ماده صد برگزار شد. گزیده‌ای از موضوعات طرح شده در این نشست را در ادامه می‌خوانید:

کیوان کاشفی، رئیس اتاق بازرگانی کرمانشاه:

- اگرچه افزایش جرائم ماده ۱۰۰ از اختیارات قانونی شهرداری و شورای شهر و با هدف بازدارندگی از تخلفات ساختمانی است، اما این کار باید با پشتوانه کارشناسی صورت بگیرد.
- موضوع نگران کننده آنجاست که این افزایش جرائم برای تمام سال ۱۴۰۰ عطف به ماسبق شده و باعث دغدغه فعالین صنعت ساختمان است و این رویه زمینه‌ساز رکود و افزایش قیمت مسکن در کرمانشاه می‌شود.
- اگر قرار است افزایش جرائم با دید کاهش تخلفات صورت بگیرد باید در کنار آن ضوابط ساخت و ساز شهری هم اصلاح شود، نه اینکه قوانین سال‌ها ثابت بماند و فقط جرایم افزایش یابد.

بهمن امیری مقدم، استاندار کرمانشاه:

- تعداد بالای پرونده‌های تخلفات ماده ۱۰۰ در حوزه ساخت و ساز، باید هر چه زودتر جمع شود. کسب درآمد برای شهرداری از طریق تخلفات ساختمانی نادرست است.
- از شهرداری می‌خواهیم قاطعانه در برابر تخلفات ساختمانی بایستد و اگر پرونده‌ای مشکل جدی دارد حتما نسبت به تخریب ساختمان بدون چشم پوشی اقدام شود. قرار نیست برای کسب درآمد شهرداری، شهر دچار بی نظمی و نازیبایی شود.
- فعال شدن ظرفیت قانونی کمیسیون ماده پنج برای کاهش تخلفات ضروری است؛ بخشی از حجم تخلفات هم ناشی از عدم تعیین تکلیف طرح تفصیلی شهر کرمانشاه است که مشخص نیست چرا اصلاح آن ۱۰ سال طول کشیده است.

نادر نوروزی، شهردار کرمانشاه:

- بخش قابل توجهی از درآمدهای شهرداری کرمانشاه از محل صنعت ساختمان است و از همین رو مایلیم زمینه ساخت و ساز مناسب در شهر کرمانشاه ایجاد و تسهیلات برای سازندگان فراهم شود.
- حجم قابل توجه تخلفات ساختمانی هم در کرمانشاه مواجه هستیم که باید جلوی آن گرفته شود.
- با اینکه قیمت مسکن از سال ۱۳۹۶ حدود ۵۰۰ درصد در کرمانشاه رشد داشته، اما تعرفه جرائم ساخت و ساز از سال ۱۳۹۶ تا کنون تغییر نکرده بود.
- اگرچه اخیرا افزایش جرائم ماده ۱۰۰ در کرمانشاه تصویب شده، اما باز هم به اندازه رشد قیمت مسکن نیست.
- افزایش جرائم ماده ۱۰۰ به تنهایی باعث کاهش تخلفات نیست و قوانین شهرسازی نیز باید به صورت متناسب با وضعیت شهر اصلاح شود.

حجت‌الله موسوی اجاق، رئیس کمیسیون اقتصادی شورای شهر کرمانشاه:

- هم در سال ۱۳۹۸ و هم در سال ۱۳۹۹ به ترتیب ۴۰ و ۳۶ درصد افزایش جرائم ماده ۱۰۰ را در کرمانشاه داشتیم و امسال نیز در بخش مسکونی ۱۲۹ درصد و در بخش تجاری ۱۰۷ درصد رشد داشتیم که البته ضرایبی هم به آن اضافه می‌شود.
- اکنون ۵۰ درصد درآمد شهرداری کرمانشاه از محل تخلفات ماده ۱۰۰ است و متأسفانه برای عوارض نیز ۱۶۰۰ درصد افزایش در نظر گرفته شده که با هیچ منطقی سازگار نیست.
- این افزایش‌ها باعث صدمه جدی به صنعت ساخت و ساز در کرمانشاه است که به اشتغال شهر نیز لطمه می‌زند.

منوچهر فخری، معاون عمرانی استانداری کرمانشاه:

- جرائم ماده ۱۰۰ به معنای تضییع حقوق شهروندان برای درآمدزایی شهرداری است؛ این قانون باید تغییر کند و دست شهرداری در جیب مردم نباشد.
- شهرداری باید به سمت درآمدهای پایدار برود و از محل ثروتمند شدن مردم کسب درآمد کند.

عنوان شده که ایران می‌تواند ظرف مدت ۲۰ سال تولید ناخالص داخلی خود را هزار میلیارد تومان افزایش داده و به رقم ۱۴۰۰ میلیارد دلار برساند. وی با بیان اینکه در این گزارش به لزوم انجام ۳۵۰۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در ایران تاکید شده، افزود: بخش عمده‌ای از این سرمایه‌گذاری مربوط به حوزه زیرساخت‌ها است.

عضو هیات مدیره نظام مهندسی تهران سپس از مهمترین چالش‌های پیش روی حوزه ساخت و ساز در ایران یاد کرد و عدم همخوانی الگوی ساخت، محل قرارگیری، مترائ و ... واحدها با تقاضای بازار را از مهمترین آنها برشمرد. وی وجود دو میلیون واحد خانه خالی در کشور با وجود تقاضای فراوانی که برای مسکن وجود دارد را گواهی بر این مدعا دانست.

روانشانیا ناکارآمدی نظام مالی کشور و خصوصا عدم امکان تامین مالی از سوی بانک‌ها را از دیگر چالش‌ها برشمرد. وی طولانی شدن روند اجرای پروژه‌ها که در این بخش حتی نسبت به برخی کشورهای همسایه نیز وضعیت بدتری داریم را از جمله دیگر چالش‌ها عنوان کرد و افزود: بیشتر از پولی که خرج اجرای طرح‌ها می‌شود به دلیل تاخیر در اجرای آنها زیان می‌کنیم که برآورد آن چیزی نزدیک به سه میلیارد دلار در سال است. از سوی دیگر ظرفیت‌های متعددی هم در بخش ساخت و ساز داریم که وجود ۲۵۰ هزار مهندس که از این نظر رتبه چهار یا پنج دنیا را داریم از جمله این ظرفیت‌ها است.

صنعت ساختمان آینه اقتصاد، فرهنگ و هنر است

دکتر حبیبی از دیگر فعالان بخش مسکن و صاحب نظران این عرصه از اهمیت توجه به بخش خصوصی در حوزه ساخت و ساز یاد کرد که چیزی نزدیک به سه میلیون میلیارد تومان در این بخش هزینه می‌کند در حالیکه نهایت هزینه کرد دولت در این بخش شاید در سال ۱۴۰۱ با احتساب افزایش هزینه‌ها ۲۵۱ هزار میلیارد تومان باشد و این امر نشان می‌دهد باید بخش خصوصی را بیشتر ارج نهیم.

وی صنعت ساختمان را در تمام کشورهای دنیا آینه اقتصاد، فرهنگ و هنر دانست که بخش زیادی از گردش مالی را به خود اختصاص می‌دهد. حبیبی بر لزوم پوست اندازی حوزه ساخت و ساز خصوصا در زمینه اصلاح قوانین و مقررات تاکید کرد و گفت: باید به سمت چابک‌سازی برویم.

برگزاری مجمع عمومی موسسین خانه معدن استان کرمانشاه

خانه معدن کرمانشاه انتخاب شدند. همچنین مهدی محمودی با ۱۹ رای و جهانبخش حاتمی با ۹ رای به عنوان بازرس انتخاب شدند. به علاوه اتاق کرمانشاه تقبل کرد، برای مدت یکسال دفتر این تشکل را در اختیار آنها قرار دهد.

مجمع عمومی موسسین خانه معدن استان کرمانشاه امروز (۱۹ اسفند) با حضور رئیس اتاق کرمانشاه، رئیس خانه معدن استان، معاون امور استان ها و تشکل های اتاق ایران، مدیر تشکل های اتاق ایران و تعدادی از فعالین حوزه معدن استان کرمانشاه برگزار شد.

مجمع عمومی موسسین خانه معدن استان کرمانشاه با حضور ۳۰ نفر از ۴۷ نفری که واجد شرایط بودند تشکیل شد. در این مجمع هفت نفر به عنوان اعضای اصلی هیات مدیره و دو نفر به عنوان عضو علی البدل برای مدت سه سال انتخاب شدند. محمدعارف ابراهیمی با ۲۹ رای، محمدرضا کارگر با ۲۶ رای، ابراهیم امیدی با ۲۴ رای، بهروز چاره جو با ۲۴ رای، احسان مردانی مرجانی با ۲۳ رای، غلامرضا کریمی با ۲۲ رای و علی محمد امیریان با ۲۰ رای به عنوان اعضای اصلی و امیر زرگوش با هفت رای و سعید رضا جعفری با پنج رای به عنوان اعضای علی البدل هیات مدیره

مجمع اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان دام زنده کرمانشاه برگزار شد

این اتحادیه یاد کرد و آزادسازی صادرات را ناشی از پیگیری های اتحادیه کرمانشاه دانست.

در ادامه انتخابات این مجمع برگزار شد که آقایان حیدر ریزوندی، حسن برومندفر، ایرج نوری، شهریار باوندپور، نادر نوری، حمید برومندفر، بهزاد وطن پرست به عنوان اعضای اصلی هیات مدیره و آقایان یوسف جلیلیان و دانش منتظریانی به عنوان اعضای علی البدل تعیین شدند. ولی آقا وندیس نیز به عنوان بازرس اصلی و منصور

کرمانشاه نیز از تلاش های کرمی به عنوان بازرس علی البدل انتخاب شد.

کیوان کاشفی رئیس اتاق کرمانشاه در ابتدای این جلسه از اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان دام زنده به عنوان اتحادیه ای یاد کرد که همواره با چالش ها و فراز و نشیب های فراوانی مواجه بوده و افزود: فعالیت این اتحادیه به طور مستقیم با معیشت و سبد غذایی مردم و تنظیم بازار در ارتباط است و همین امر باعث شده شاهد چالش های فراوان این اتحادیه حداقل طی ۱۵ سال اخیر باشیم.

در ادامه ایرج نوری عضو هیات مدیره اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان دام زنده کرمانشاه نیز از تلاش های

برگزاری مجمع عمومی شورای ملی نخود در اتاق کرمانشاه

قطب تولید و صادرات نخود بوده است. وی از تلاش های این شورا برای صادرات محصول نخود در سال های اخیر یاد کرد و ادامه داد: خوشبختانه هم اکنون نیز که صادرات تمام گروه های حبوبات ممنوع است، صادرات نخود به روال قبل انجام می شود.

در این جلسه آقایان ناصر مرادی، سید اکبر میره بیگی، برهان حیدری، بیژن شیروی و یدالله باباخانی به عنوان اعضای اصلی و آقایان عادل رضایی و نادر نوری به عنوان اعضای علی البدل انتخاب شدند. همچنین آقایان شهریار باوندپور به عنوان بازرس اصلی و عادل عزیزیان به عنوان بازرس علی البدل انتخاب شدند.

تنها شورای ملی استان کرمانشاه یاد کرد که در اتاق ایران نیز دارای کرسی جایگاه ویژه ای دارد. وی بسیاری از تصمیم گیری های خوبی که تا کنون برای محصول مهم و استراتژیک نخود گرفته شده را محاصل فعالیت ها و تلاش های شورای ملی نخود دانست و تاکید کرد: شاهد پیشرفت های خوبی در زمینه شناسایی، تولید، فرآوری و صادرات محصول نخود بودیم.

در ادامه ناصر مرادی رئیس شورای ملی نخود با اشاره به آغاز فعالیت این شورا از سال ۱۳۹۱، گفت: انتخاب کرمانشاه به عنوان میزبان شورای ملی نخود به این دلیل صورت گرفت که این استان از دیرباز

مجمع عمومی شورای ملی نخود امروز (۲۱ اردیبهشت) با حضور رئیس اتاق کرمانشاه، اعضای شورای ملی نخود و تعدادی از فعالین بخش کشاورزی برگزار شد.

در ابتدای این نشست کیوان کاشفی رئیس اتاق کرمانشاه از شورای نخود به عنوان

ظرفیت عظیم بازار سرمایه

نشست آشنایی صنایع و شرکت‌های کرمانشاه برای پذیرش در بازار سرمایه برگزار شد. گزیده مباحث طرح شده را پی می‌خوانید:

- دوران رونقی که بورس ایران طی سه، چهار سال گذشته تجربه کرد، شروعی برای آشنایی و استقبال بیشتر مردم و بنگاه‌های اقتصادی از بازار سرمایه بود.
- در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ شرکت‌هایی در کشور داریم که از محل بازار سرمایه چند هزار میلیارد تومان تامین مالی انجام دادند.
- هم‌اکنون تعداد کمی از صنایع کرمانشاه به جز چند مجموعه پتروشیمی، پالایشگاه، سیمان و ... که عمدتاً هم دولتی هستند در بازار سرمایه حضور دارند و سایر واحدها نتوانستند آنطور که باید از ظرفیت این بازار برای تامین مالی خود استفاده کنند.
- بازار سرمایه یکی از اصلی‌ترین راه‌های تامین مالی برای بنگاه‌های اقتصادی در کشور است که می‌تواند بسیاری از مشکلاتی که اکنون صنایع با بانک‌ها برای دریافت تسهیلات دارند را کاهش دهد.
- نکته مهمی که واحدها باید درباره بازار سرمایه به آن توجه کنند بازدهی بلندمدت بورس است که باید آن را در یک دوره هفت تا ۱۰ ساله در نظر گرفت.
- در بورس کرمانشاه شرایط علمی و عملیاتی خوبی برای حمایت از بورسی شدن واحدها فراهم است.

کیوان کاشفی
رئیس اتاق بازرگانی
کرمانشاه:

- بازار سرمایه یکی از بهترین راه‌های تامین مالی برای بنگاه‌های اقتصادی است و واحدها می‌توانند با فروش بخشی از سهام خود سرمایه‌سنگینی جذب کنند و دیگر با مشکلات مربوط به دریافت تسهیلات بانکی هم مواجه نشوند.
- هم‌اکنون تنها شش شرکت کرمانشاه در بازار سرمایه حضور دارند که شامل سه شرکت در بورس و سه شرکت در فرابورس است.
- در حالیکه وضعیت کرمانشاه از نظر حضور صنایع در بازار سرمایه نسبت به استان‌های دیگر خوب نیست اما از نظر حجم معاملات بین استان‌های کشور در جایگاه ۹ تا ۱۰ قرار داریم.

محمد بهمن
مدیر بورس منطقه‌ای
کرمانشاه:

کرمانشاه و دغدغه‌های بخش کشاورزی

طی برگزاری نشست کمیسیون کشاورزی اتاق کرمانشاه، دغدغه‌های بخش کشاورزی از سوی فعالان بخش مورد توجه و مذاقه قرار گرفت:

- یکی از مهمترین مشکلات وضعیت خشکسالی است که باعث کاهش تولید بسیاری از محصولات کشاورزی، خصوصاً محصولات دیم خواهد شد و برای نمونه در استانی مانند کرمانشاه که ۷۵ درصد مزارع آن دیم است، از لحاظ محصولاتی مانند گندم و جو وضعیت مناسبی نداریم.
- حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی را نیز یکی دیگر از مواردی است که می‌تواند بخش کشاورزی را خصوصاً در زمینه تامین انواع نهاده‌ها دچار چالش کند.
- مسائل بین‌المللی نیز بر وضعیت کشاورزی جهان و به تبع آن ایران بی‌تاثیر نیست؛ بخش قابل توجهی از واردات ما خصوصاً در زمینه غلات و نهاده‌های دامی از روسیه و اکراین است که تنش بین این دو کشور می‌تواند واردات این محصولات را نیز تحت تاثیر قرار دهد.
- امسال دولت نرخ گندم را تا حدودی مناسب تعیین کرده، اما با توجه به مسائل جهانی و افزایش قیمت گندم در بازارهای جهانی، خطر قاچاق گندم و آرد حتی با نرخ‌های فعلی هم وجود دارد

ناصر مرادی
نائب رئیس اول اتاق
کرمانشاه و نائب رئیس
کمیسیون کشاورزی
اتاق ایران:

- بخش کشاورزی به‌گونه‌ای است که افراد به سختی سرمایه خود را وارد این بخش می‌کنند، اما همین سرمایه‌گذاران نیز با بروکراسی شدید مواجه شده و فرار می‌کنند.

امیر یآوری
رئیس نظام مهندسی
کشاورزی کرمانشاه:

سامانه گرمسیری و دغدغه‌ها

هشتادمین جلسه کارشناسی شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی استان کرمانشاه با تاکید بر مشکلات سامانه گرمسیری و راهکارهایی برای استفاده بهینه از این پروژه عظیم برگزار شد. گزیده‌های از مباحث طرح شده در این نشست را در ادامه مرور می‌کنیم:

- سامانه گرمسیری به عنوان یکی از بزرگ‌ترین طرح‌های سرمایه‌گذاری در غرب کشور است که می‌تواند توسعه استان را دستخوش تحول کند.
- سامانه گرمسیری می‌تواند در توسعه شتابان حوزه کشاورزی و اقتصاد شهرستان‌های مرزی از جمله قصرشیرین، سرپل‌ذهاب و گیلان‌غرب موثر باشد.
- اگرچه این طرح تا جایی پیش رفته اما هنوز با نواقص و مشکلاتی مواجه است که باید با رفع این موانع بتوان شاهد تسریع در اجرای سامانه گرمسیری بود.

بیژن رضایی

مشاور دبیرخانه

شورای گفت‌وگو استان

کرمانشاه:

- سامانه گرمسیری به طول ۴۴۵ کیلومتر از سد ازگله شروع و تا دشت‌های دهلران و موسیان در استان ایلام ادامه دارد.
- اراضی تحت پوشش این پروژه را ۱۱۰ هزار هکتار است که در استان کرمانشاه شامل دشت‌های ازگله، جگیران، ذهاب شمالی، ذهاب جنوبی، جگرلوی شمالی، قراویز، سرپل‌ذهاب، بشیوه، قلعه شاهین، خان‌لیلی قصرشیرین، نفت شهر و سومار است اما هنوز بسیاری از بخش‌ها از این طرح منتفع نشدند.
- تقریباً هیچکدام از اهداف اصلی طرح شامل تامین آب شرب، صنعت و کشاورزی اراضی پایاب در استان‌های کرمانشاه و ایلام محقق نشده است. به علاوه این طرح پیامدهای محیط زیستی منفی فراوانی را نیز به همراه داشته است. عدم تکمیل این طرح در بخش‌های مختلف از جمله ایستگاه‌های پمپاژ و استخرهای ذخیره، شبکه‌ها و کانال باعث شده بخشی از تجهیزات به سرقت برود.

قمرنیا

عضو هیئت علمی

گروه مهندسی آب

دانشگاه رازی:

- در پروژه سامانه گرمسیری، فقط به اجرای کار فکر شده و بسیاری از ارزیابی‌ها خصوصاً در بعد زیست محیطی مورد توجه قرار نگرفته است.
- ارزیابی مجدد مطالعات و روند اجرای سامانه گرمسیری ضروری است تا زمان اجرا و رقم سرمایه‌گذاری آن کاهش پیدا کند.

کلهرنیا

مدرس دانشگاه:

«کتاب توسعه کرمانشاه» منتشر شد

کرمانشاه در زمینه های مختلف از غنای فرهنگی، زیستی، اجتماعی، اقتصادی و ... برخوردار است.

هدف این کتاب واکاوی این موضوع است که با وجود پتانسیل ها و ظرفیت های متعددی که کرمانشاه دارد اما از نظر شاخص های توسعه ای از بسیاری از استان ها پایین تر است و تلاش شده به ریشه های سیاسی، تاریخی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی این موضوع پرداخته شود. این کتاب بر پایه بیش از ۵۰ مصاحبه علمی با

صاحب نظران و اندیشمندان تدوین شده و بنا دارد «توسعه اجتماعی الگو محور» را به عنوان الگوی توسعه کرمانشاه معرفی کند. این کتاب از طریق واحد روابط عمومی اتاق کرمانشاه در اختیار علاقمندان، فعالان اقتصادی، اساتید دانشگاه و ... قرار خواهد گرفت و متقاضیان می توانند با مراجعه به اتاق کرمانشاه این کتاب را دریافت کنند.

به همت اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمانشاه کتابی تحت عنوان «کتاب توسعه کرمانشاه» منتشر شد. دکتر محسن رنانی عضو هیات علمی دانشگاه اصفهان و دکتر نریمان محمدی پژوهشگر ارشد پویش فکری توسعه، نگارندگان این کتاب هستند. کتاب توسعه کرمانشاه در ۱۰ فصل و ۳۵۰ صفحه تدوین و منتشر شده است. در فصول مختلف این کتاب به موارد متعددی پرداخته شده که از جمله آن می توان به تاریخچه کرمانشاه از زمان

باستان تا جنگ تحمیلی، وضعیت اقلیمی و ژئوپولیتیک کرمانشاه، تنوع کرمانشاه در زمینه های مختلف زیستی، تجاری، صنعتی، کشاورزی، گذری به شاخص های اقتصادی، اجتماعی و ... اشاره کرد. در این کتاب تلاش شده با نگاه علمی و تخصصی و در عین حال ساده به دلایل و ریشه های توسعه نیافتگی کرمانشاه پرداخته شود، با وجود آنکه

کشت و صنعت روژین تاک برگزیده مراسم کارآفرینی امین الضرب

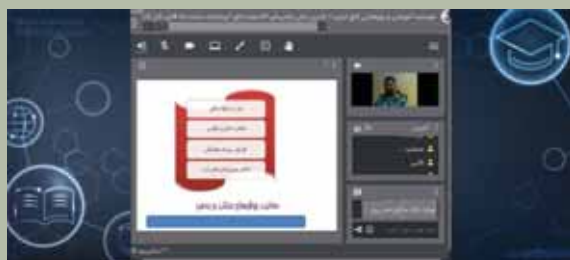
کار سالم به نسل جوان اقتصاد کشور نیز از دیگر اهداف رویداد امین الضرب به شمار می رود.

کارآفرینان کشور و تجلیل از زحمات آنان است. ترویج تاریخ شکل گرایی در اقتصاد ایران و ارائه الگوهای کسب و

با معرفی برگزیدگان ششمین دوره مراسم کارآفرینی امین الضرب، مظفر عبدالله مدیرعامل شرکت کشت و صنعت روژین تاک کرمانشاه و کارآفرین نمونه کشوری و استانی به عنوان یکی از برندگان این نشان معرفی شد. اتاق کرمانشاه ضمن تبریک به این تولیدکننده و فعال اقتصادی، برای ایشان در ادامه این مسیر پر فراز و نشیب موفقیت آرزومند است.

مراسم اهدای تندیس، لوح و نشان کارآفرینی امین الضرب هر سال توسط اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران برگزار می شود و فراخوان آن از چندی قبل اعلام شده بود. هدف از این رویداد مهم، تکریم جایگاه

برگزاری وبینار عملیاتی شدن تأمین مالی زنجیره‌ای

وبینار آموزشی عملیاتی شدن تأمین مالی زنجیره ای و تسهیلات مبتنی بر فاکتور الکترونیک در اتاق بازرگانی کرمانشاه برگزار شد. این سمینار آنلاین، با تدریس دکتر «فرهاد فلاح‌نژاد» برگزار شد. تاریخچه مدیریت زنجیره تأمین، ضرورت تأمین مالی زنجیره ای در ایران، مفهوم زنجیره تأمین، تأمین مالی زنجیره‌ای و تعاریف آن، اجزاء SCF، مدل‌های SCF، مزایای تأمین مالی زنجیره ای، چالش‌های تأمین مالی زنجیره‌ای، راهکارهای موفقیت تأمین مالی زنجیره‌ای و... از جمله مهمترین مباحثی بود که در این سمینار آموزش داده شد.

برگزاری سمینار آشنایی با مراحل صادرات و واردات

سمینار آشنایی با مراحل صادرات و واردات (حمل و نقل، ترخیص، تضامین، گمرکات و...) به صورت حضوری و آنلاین در اتاق بازرگانی کرمانشاه برگزار شد. تدریس این سمینار آموزشی را دکتر کریم رسولی بر عهده داشت. عقد پروفوما، حمل کالا و مراحل تخلیه در گمرک، صدور قبض انبار گمرکی، بخش یک تا شش قانون امور گمرکی و آیین نامه های اجرایی آن، شرایط عمومی اظهار، ارزش گذاری کالاهای گمرکی، از اظهار کالا در گمرک تا ترخیص کالا و صدور سند ترخیص، تشریح انواع رویه های گمرکی ماده ۴۷ قانون امور گمرکی، تشریح قوانین گمرکی صادرات و استرداد حقوق ورودی، مراحل پس از ترخیص در گمرک، بازبینی و اقدامات پس از ترخیص، تخلفات و قاچاق گمرکی و ... از مهمترین مباحث آموزشی این سمینار بود.

معرفی فرصت‌های تجاری و سرمایه‌گذاری در کشور سوئد

وبینار آموزشی معرفی فرصت‌های تجاری و سرمایه‌گذاری کشور سوئد در اتاق کرمانشاه برگزار شد. تدریس این سمینار را دکتر عبدالرضا رضایی هنجنی رئیس اتاق مشترک ایران و سوئد بر عهده داشت. آشنایی با موقعیت جغرافیایی و اجتماعی کشور سوئد، سیستم حکومتی، وضعیت سیاسی و روابط خارجی کشور سوئد، دولت و مجلس سوئد، اقتصاد و موقعیت اقتصادی سوئد در اروپای شمالی، مبادلات تجاری سوئد با سایر کشورها، روابط دوجانبه و صادرات ایران به سوئد، صادرات سوئد به ایران، اهم کالاهای صادراتی و وارداتی دو کشور و... از مهمترین مباحث آموزشی این وبینار بود.

برگزاری وبینار ارزیابی پارامترهای فنی و اقتصادی در طراحی معادن روباز

وبینار آموزشی ارزیابی پارامترهای فنی و اقتصادی در طراحی معادن روباز در اتاق کرمانشاه برگزار شد و مورد استقبال علاقمندان قرار گرفت. تدریس این سمینار آموزشی آنلاین را دکتر نیما کریم بر عهده داشت. فازهای راه اندازی و طراحی معادن روباز، چالش های پیش روی معادن روباز، پارامترهای موثر در ارزش بلوک های استخراجی، مدل بلوکی عیاری و اقتصادی، برنامه ریزی تولید معادن روباز و... از مباحث آموزشی این وبینار بود.

بررسی اهمیت مشارکت بخش خصوصی و کنشگری در یک مسئولیت اجتماعی

نتایج این اقدام خیر قطعاً در جامعه نیز مشهود خواهد بود، چراکه بازگشت افراد آبرومند به کانون خانواده می‌تواند از بروز خیلی مشکلات پیشگیری کند و از سویی فراهم آوردن امکانات آموزشی برای آموزش مهارتی به زندانیان نیز در توانمندی آنان و ایجاد اشتغال موثر و پایدار و کاهش بزهکاری و مشکلات اجتماعی تأثیر مشهودی خواهد داشت. این اقدام یک ظرفیت‌سازی است که موجب اشاعه فرهنگ نوع‌دوستی در جامعه می‌شود و از سویی بخشی از بار مشکلات از دوش نهادهای دولتی، اجرایی، قضایی و حاکمیتی توسط بخش خصوصی برداشته می‌شود که این همراهی اتاق‌های بازرگانی و اصناف با مسئولان درخور تقدیر است. قطعاً پارلمان بخش خصوصی با چنین رویکردی همواره می‌تواند در حل مشکلات، همراه مردم و مسئولان باشد و باید قدر این فرصت و این نگاه مسئولانه مجموعه اتاق‌های بازرگانی و اصناف را دانست.

کرمانشاه را در قالب گلریزان زنده نگه داشته است و حضور چهره‌های جهانی همچون پهلوانان برادران محبی و سایر بزرگان کرمانشاه در این مراسم بسیار بااهمیت است. در این مراسم آیین پهلوانی و جوانمردی که نماد فرهنگ مردم دیار کرمانشاه هست نیز به نمایش درآمده و از همه مهم‌تر یاد و خاطره سردار دل‌ها گرمی داشته شده که این ناشی از روحیه بسیجی روسای اتاق‌های بازرگانی و اصناف است و این اتفاق یک موضوع مثبت در کرمانشاه است که روسای اتاق‌های بازرگانی و اصناف هم‌زمان فرمانده بسیج تجار و بازرگانان و اصناف و بازاریان هستند. این مراسم با فراهم آوردن مشارکت عمومی با پای کار آوردن تجار و بازرگانان، اصناف و بازاریان، خیران و بزرگان در این شرایط اقتصادی موجب ایجاد هم‌دلی در بین اقشار مختلف مردم می‌شود و به نوعی ارزش‌ها و مفاهیم ارزشمند اخلاقی و انسانی زنده نگه داشته می‌شود.

مشارکت اتاق‌های بازرگانی و اصناف در اقدامات عام‌المنفعه موجب اشاعه فرهنگ نوع‌دوستی در جامعه می‌شود و از سویی بخشی از بار مشکلات از دوش نهادهای دولتی، اجرایی، قضایی و حاکمیتی برداشته می‌شود. مراسم گلریزان؛ نذر مبعث در زندان مرکزی کرمانشاه با حضور خیران، تجار و بازرگانان، اصناف و بازاریان، مسئولان و بزرگان برگزار شد.

این مراسم به همت اتاق‌های بازرگانی و اصناف و با همکاری رئیس کل دادگستری و دادستان کرمانشاه به نیابت از سردار دل‌ها انجام گرفت که هدف از برگزاری این پویش مردمی و کمک مومنانه در واقع آزادی زندانیان آبرومند جرایم غیرعمد (معسر) و بازگشت به کانون خانواده در آستانه سال نو و به مناسبت مبعث پیامبر مهربانی‌ها بود.

ایجاد اشتغال و تهیه امکانات آموزشی و خدمات ارائه آموزش کارآفرینی و اشتغال‌زایی در زندان کرمانشاه نیز از دیگر اهداف برگزاری این مراسم بود که در نهایت ۵ میلیارد ریال به همین منظور جمع‌آوری شد. این مراسم از چند جنبه قابل توجه است که پارلمان بخش خصوصی (اتاق بازرگانی) متولی برگزاری یک مراسم عام‌المنفعه شده و بخش خصوصی نه تنها در خط مقدم تولید و عرضه اقتصادی قرار گرفته، بلکه مسئولیت اجتماعی خطیری برای خود در نظر می‌گیرد که شاید مشابه آن در سایر مناطق کشور چندان دیده نشده است.

مراسم از جهات دیگری نیز پسندیده و درخور تقدیر است، چراکه سنت پسندیده مردانگی و پهلوانی دیار

اهداء ده هزار کیلو گرم میوه به مددجویان کمیته امداد امام (ره)

بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمانشاه به نمایندگی از بخش خصوصی همواره انجام و اجرای این مسئولیت‌های اجتماعی در ابعاد مختلف را از اهم امور و اهداف خود می‌داند و به آن پایبند بوده و خواهد بود.

روستایی و با قیمت مصوب به ارزش یک میلیارد ریال کرد. این هدیه در روز ۲۸ اسفندماه ۱۴۰۰ در اختیار کمیته امداد امام (ره) و بلافاصله به صورت بسته بندی بین مددجویان نواحی چهارگانه این کمیته توزیع گردید. اتاق

اتاق بازرگانی کرمانشاه، در راستای انجام مسئولیت اجتماعی خود و جهت مساعدت به مددجویان عزیز تحت پوشش برای تامین میوه ایام عید آنها اقدام به تهیه مقدار ده هزار کیلو گرم میوه از محل ذخیره سازمان تعاونی

بازدید از نمایشگاه «خان هشتم»

که بار دیگر فعالان اقتصادی و اتاق بازرگانی کرمانشاه در راستای مسئولیت اجتماعی خود در این راستا پیشقدم شدند. این نمایشگاه از ۱۶ تا ۲۲ اردیبهشت در محل نگارخانه بلوط واقع در چهارراه نوبهار کرمانشاه، روبه روی کتاب شهر، جنب مجتمع ونوس برقرار بود.

اعضای اتاق بازرگانی کرمانشاه، تعدادی از تشکلهای و فعالان اقتصادی استان ۲۰ اردیبهشت از نمایشگاه نقاشی دستی و دیجیتال «خان هشتم» اثر هنرمند فرزاد بهره‌مند بازدید و تعدادی از آثار نمایشگاه را خریداری کردند. هدف از این نمایشگاه فروش آثار به نفع امور خیریه بود

با اسکن بارکد بالا با ما در ارتباط باشید